UNIVERSITÄTS
BIBLIOTHEK
WUPPERTAL

BERGISCHE
UNIVERSITÄT
WUPPERTAL

Universitätsbibliothek Wuppertal

Codicis Dn. Ivstiniani Sacratissimi Principis P.P. Avg. Repetitæ prælectionis Libri XII

Justinian <I., Byzantinisches Reich, Kaiser>

Francofurti ad Moenum, M D LXXXVII.

Liber duodecimus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.
Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

urn:nbn:de:hbz:468-1-1733

Visual Library

CODICIS DOMINI IVSTINIANI SACRATISSIMI PRINCIPIS,

EX REPETITA PRÆLECTIONE,

LIBER DVODECIMVS.

DE [a] DIGNITATIBVS,

TITVLVS PRIMVS.

1. Imp. *Alexander* A. Seuerinæ.[b]

SI vt proponitis, & auum conſularem, & patrem prætorium virum habuiſtis, & non priuatæ conditionis hominibus, ſed clariſſimis nupſeritis: claritatem generis retinetis.

2. Imp. *Conſtantinus*[c] Auguſtus Voluſiano P.P.

NEq; famoſis & notatis[d] & quos ſcelus aut vitæ turpitudo inquinat, & quos infamia ab honeſtorum cœtu ſegregat, dignitatis portæ patebunt.

3. Idem ad Nuphidum[e] P.P.

MAior dignitas nulli debet circa prioris dignitatis ſeu militiæ priuilegia præiudicium facere.

Subſtantiæ ſenatorum habent immunitatem à muneribus ſordidis, & etiam extraordinarijs. Bart.

4. Impp. *Conſtantinus*[f] & *Conſtans* AA. Philippo.

SEnatorum ſubſtantias, quas in diuerſis locis & prouincijs poſſident, & homines[g] eorum tam à temonarijs oneribus[h] conferendis quàm à cæteris præſtationibus, quas iudices deſcribunt, necnon etiam ab omnibus ſordidis muneribus extraordinarijsque & vilioribus liberos eſſe præcipimus: nullaque ſorte[i] conſtringi functionis indignæ.

5. Idem ad Clearchum[k].

NEmo præfectus vrbis citra præceptionem vel ſcientiam noſtram vlli muneri ſubiuget ſenatorem: nemo curiam noſtram immani pulſet iniuria. Si quid enim ſenatoria præditis dignitate fuerit fortè mandandum: noſtro id iudicio reſeruandum[l] eſt. ſit[m] namq; dignitas, quæ[n] nobis iubentibus ſuſtinetur.

Negotiantes in rebus viliſsimis, ad dignitates non adſpirent, & adſpirantes expellantur ab eis.

6. Idem Orphito[o].

NE[p] quis ex vltimis negotiatoribus, vel monetarijs abiectiſque officijs, vel deformibus miniſterijs[q], vel ſtationarijs, omniq; officiorum fece, diuerſiſq; paſtis turpibus lucris, aliqua frui dignitate[r] pertentet. ſed & ſi quis meruerit, repellatur: repulſos autē etiam proprijs reddi conſortijs oportebit.

7. Idem[ſ] ad Senatum.

QVoniam diuerſi iudices nonnulla opera in quibuſdam exiſtimant vrbibus extruenda, ad huiuſmodi neceſſitatem ſenatorum ſubſtantia non[t] vocetur.

8. Imp. *Iulianus* A. Salluſtio P.P.[x]

IVs[*] ſenatorum[y], & auctoritatem eius ordinis (in quo nos quoq; ipſos numeramus) neceſſe eſt ab omni iniuria defendere. Dat. Non. Februar. Conſtantinopol. Mamertino & Neuitta Conſſ.

9. Idem Iulianus.

LIbertorum[z] filios adipiſci clariſſimam dignitatem non prohibemus.

10. Impp. *Valens, Gratianus, & Valentinianus* Augusti ad Gracchum P.P.[a]

SEueram indagationem per tormenta quærendi à clariſſimo[b] homine ſubmouemus. Dat. prid. Non. Ianu. Treu. Gratiano A. IIII. & Merobaude Conſſ.

Natus ex eo qui poſt natiuitatem adeptus eſt dignitatem ſenatoriam, non conſequitur dignitatem paternam. Bart.

11. Ijdem[c] AAA. ad Procopium.

SEnator[d], vel alius clariſſimus priuatos[e] habeat[f] filios, editos quippe antequā ſuſciperet dignitatem. quod non ſolum circa maſculos dignoſcitur conſtitutum, verum etiam circa filias ſimili cōditione ſeruandum. Cum ‖autem‖ paternos honores inuidere filijs non oporteat: à[a] ſenatore, vel ſolo clariſſimo ſuſceptum, in clariſſimatus ſciendum eſt dignitate manſurum. Dat. 15.* Hierapoli, Grat. A. IIII. & Merobaude Coſſ.

12. Imppp. *Gratian. Valent. & Theod.* Auguſti Neotherio P.P.[b]

IVdices, qui ſe furtis & ſceleribus fuerint maculaſſe conuicti, ablatis codicillorum inſignibus, & honore exuti, inter peſſimos quoſq; & plebeios habeantur: nec ſibi poſthac de eo honore blandiantur, quo ſeipſos[c] indignos iudicauerunt. Dat. 18. Kalend. Febr. Theſſal. Gratiano V. & Theod. I. AA. Conſſ.

13. Imppp. *Valent. Theod. & Arcadius* Auguſti Martiano comiti Orientis.[d]

MVlieres[e] honore maritorum erigimus, genere nobilitamus, & forum ex eorum perſona ſtatuimus: & domicilia mutamus. Si autem minoris ordinis virum poſtea ſortitæ fuerint: priore dignitate priuatæ, poſterioris mariti ſequentur conditionem. Datum IIII. Kalend. Februar. Conſtantinopol. Arcadio A. II. & Ruffino Conſſ.

14. Impp. *Theodoſ. & Valent.*[f] AA. Baſſo P.P.

PRæcipimus, vt ſenatori in qualibet prouincia conſtituto, nullam habeant iudices iniungendi aliquid fortè ‖publici‖ muneris poteſtatem.

15. Ijdem Auguſti ad Euſtaſium.[g]

CLariſſimis vel ſpectabilibus vniuerſis ad genitale ſolum, vel quolibet aliò, & ſine commeatu proficiſcendi, & vbi voluerint commorandi habitandíve permittimus facultatem.

16. Ijdem Auguſti & *Arcadius*[h] A. Apollonio P.P.

SI grauius vllum facinus admittatur, nocente perſona extra carceralem cuſtodiam ſub fideiuſſione[i] habita, ſuper illuſtribus quidem, nobis ſuggeri iubemus. ſuper cæteris verò quadam minori dignitate decoratis, ad tui referri culminis notionem: vt ita demum, quid de admiſſo crimine conſtitui oporteat, iudicetur.

17. Impp. *Honor. & Theod.*[k] AA. Arcadio P.P.

QVotiens[l] ex priuata cuiuſlibet interpellatione ciuili vel criminali viri illuſtres conueniendi ſunt, nulla dandæ fideiuſſionis concuſſione vexentur: ſed per ſpeciale priuilegium ſuæ committi fidei conſequantur, iuratoria ab his cautione tantummodo exponenda. quam ſi neglexerint, & contra inſertum cautioni ſacramentum ipſi, vel eorum procuratores abſuerint: in pecuniarijs quidem cauſis ſuper poſſeſſione rerum ad eos pertinentium iudex competens, quod etiam iuris auctoritas & rei qualitas ſuggeſſerit, ordinabit. In criminalib[9] vero negotijs dignitate quoque qua ſe per ſuum videlicet periurium indignos eſſe[m] probauerint, ſpolientur. vt in eos, vtpote illuſtri dignitate per ſuum facinus priuatos, inconſulta etiam noſtra pietate, iudicibus legum ſeueritatem liceat exercere. 1 ¶ Quibus illuſtrium dignitatum priuilegijs hoc etiam adijciendum[n] eſſe cenſuimus[o], vt huiuſmo-

[a] Ecl. li. 6. ti. 1.
[b] Seuerianæ: *in meo manuſc. Cont. al.* Seuerino, *al.* Antonin. A.
[c] *al.* Alexander.
[d] *al.* adnotatis, *quod idē eſt. Cicero 3. Offic. eoſq; à cenſorib. omnibus ignominijs adnotatos. Cuiac.*
[e] *al.* idem Fruſiano P.P. *al.* Rufiniano *al.* Gordianus A.*.
[f] *al.* Imp. Philippus A.
[g] *Qui res eorū agunt, vt procuratores prædiorum, actores, cliētes, coloni. Galli in ea ſignificatione dicūt* leurs hommes.
[h] *Id eſt à præſtatione tyronum, equorū, auri tyronici; vt Cuiac. interpretatur.*
[i] *al.* ſorde.
[k] *al.* Valerianus & Gallien. AA.
[l] ſeruandum.
[m] ſit.
[n] ſi.
[o] *al.* Imppp. Diocletia. & Maximi. AA.
[p] *Ecl. c. 22.*
[q] deformis miniſterijs ſtationarijs, *in quib. co. v. in hanc legem Cuiac.*
[r] pertentent.
[ſ] *al.* Ijdē AA. & CC.
[t] reuocetur, *al.* deuocetur
[u] *C. Theod. 9. 2. 1. al.* P.P.
[x] *Ecl. c. 24.*
[y] *al.* ſenatorium.
[z] *Ecl. c. 25.*
[a] *C. T. 9. 35. 3.*
[b] Senatorio nomine, *in C. Theod.*
[c] *al.* Conſtantinus A. *al.* Valentinianus.
[d] *al. incipit,* Si Senator. *v. in hanc legē Dua. libr. 2. diſp. ca. 29. & Cuia. hic.*
[e] *Id eſt plebeios, & editos antequam dignitatem ſuſciperet.*
[f] habebat, *in lib. Aured.*

[a] alio, *in Vet. quib. lib.*
[b] *C. T. 9. 27. 1.*
[c] ipſi.
[d] *C. T. 2. 1. 7.*
[e] *Coniunge l. vlt. de incolis. ſupr.*
[f] Gratianus & Theo. AA.
[g] *al.* Euſtathium P.P. *in meo. Cont.*
[h] *al.* Zeno A.
[i] ſubſtitutione, *in Veter. quib. Cod. Cuia. legendum exiſtimat,* ſubſtitutione.
[k] *al.* Zeno. *al.* Anaſtaſi[9].
[l] *Ecl. c. 32.*
[m] ſe eſſe.
[n] addendum.
[o] ſtatuimus.

huiuſmodi perſonæ nullam [a] ex cuiuſlibet iudicis ſine ſcriptis habita ſententia [b], conuentionem neq; in ciuili, neq; in criminali cauſa ſuſtineant.

18. Imp. *Anaſtaſius* A. Euſebio magiſtro officiorum.

IVbemus, ſaluo honore qui per reuocationem [c] ſacræ reuocatoriæ defertur, durante, licere cunctis tam minoribus [d] quàm maioribus poteſtatem gerentibus, necnon etiam honorarijs illuſtribus, ſiue ex hac regia vrbe, principali videlicet præcedente conſenſu, profecti fuerint, ſiue in prouincijs habitantes ſacratiſſimum (ſuis ſcilicet poſcentibus negotijs) petere maluerint comitatum: ſine ſacra quoq; reuocatoria ad hanc regiam vrbem peruenire.

DE PRÆTORIBVS ET HONORE præturæ, & collatione, & gleba, & folij [e], & ſeptem ſolidorum functione ſublata,

Tit. II.

1. Impp. [f] *Arcad. & Honor.* AA. Tatiano PP.

NEMO ex clariſſimis & ſpectabilibus qui in prouincijs degunt, ad præfecturam [g] poſtea deuocetur [h], ſed maneat vnuſquiſq; domi ſuæ tutus atq; ſecurus, & ſua dignitate lætetur.

2. Ijdem AA. ad Senatum. [i]

GLebam [k] vel follem [l], ſiue vij. ſolidorum functionem [m], ſiue quamlibet huiuſmodi collationem tam circa perſonas quàm circa res ac prædia funditus iubemus aboleri: vt omnis huiuſmodi ſopita perpetuo conquieſcat exactio.

DE CONSVLIBVS, ET NON SPARgendis ab his pecunijs, & de præfectis, & magiſtris militum, & patricijs,

Tit. III.

Inter habentes eandem dignitatem ille prius debet antecedere, qui prius eſt adeptus dignitatem. Bart.

1. Impp. *Theod. & Valent.* [n] AA. ad ſenatum vrbis Conſtantinopolitanæ.

ANTIQVITVS [o] ſtatutum eſt, conſularibus viris cæteros quidem honoratos ipſius trabeæ ſummitate, pares verò infulis, conſideratione tantum temporis anteire. Quis enim in vno eodemque genere dignitatis prior eſſe debuerat, niſi qui prior meruit dignitatem? cum poſterior etiam ſi eiuſdem honoris prætendat auſpicia, cedere tamen illius temporis conſuli debeat, quo ipſe non fuerit: hoc obſeruando & ſi iterata vice faſtigia conſulatus aliquis aſcenderit. Repetiti etenim faſces, virtutes ſæpe meriti comprobant, non augent: quia nihil eſt altius dignitate. Quod ſi quis prior conſul poſteriori conſuli eidemq; patricio poſthabitus, patriciatum poſtea conſequatur: vinci eum oportet: qui prior meruerit patriciatum, poſtquam iſte honore patriciæ dignitatis decoratus eſt.

2. Impp. *Valent. & Marcianus* AA. [p] Aporatio Dom. ‖vel com.‖ & conſuli.

ORdinem [q] conſulatus ad antiquam reduximus [r] ſanctionem, vt ſellam noſtri [s] honoris merito, non rapiendi ſtudio populorum agmina ſectentur [t]: ac lucrandi [u] cupiditate depoſita, venerabilem parentum habitum, & feliciſſima antiquitatis ornamenta conſpicentur [x]. Hoc ergo exemplo etiam cæteros procedere conſules volumus: nec expendere eos ſine effectu patimur. Ceſſante ergo iſta ſpargendi vilitate ampliſſimi conſules procedentes deinceps abſtineant hoc errore perdendi, optimoque conſilio operi neceſſario proficiat, quod erat incompetenter proijciendum. Ad reſtaurationem itaque aquæductuum huius ampliſſimę vrbis cētena pondo auri præſtentur per ſingulos conſulatus: vt & conſul patriæ ſe dediſſe nouerit, & data notum ſit manſura eſſe perpetuo.

Nullus eligi poteſt patricius, niſi primò alteram dignitatum hic inſertarum fuerit adeptus. Bart.

3. Imp. *Zeno* A.

NEmini ad ſublimem patriciatus honorem (qui cæteris omnibus anteponitur) aſcendere liceat, niſi prius aut conſulatus honore potiatur, aut præfecturæ prætorio, vel [y] Illyrici: vel vrbis adminiſtrationem, aut magiſtri militum, ‖aut magiſtri officiorum‖ in actu

[a] nulla.
[b] *Sententia hic generaliter accipitur pro quocunq; iudicis iuſſu, & pronunciatione iudiciali auctoritate facta.*
[c] euocationē
[d] tam minores quam maiores poteſtates, *in veter. lib.*
[e] folli, *al.* pholi.
[f] Martian. *in meo libr. Cōt. Pars l. 2. s̄. de offic. præto.*
[g] præturam, *quod rectius eſt.*
[h] deuocētur.
[i] *Sic Azo not. ſcriptum fuiſſe in lib. Martini.*
[k] *Id eſt, glebalem functionem, quæ ſcilicet pro poſſeſſionibus penditur. al.* Clauem.
[l] *Follis eſt aurei nummi genus. Vide hic Cuiacium & Alciatū, qui* pholim *legendū exiſtimāt.*
[m] functione, ſiue qualibet huiuſmodi collatione.
[n] *al.* Imp. Valentin. A.
[o] *Vide Symmachum li. 1. epiſt. 7. Cont.*
[p] *Sic in manuſcr. Cont. al.* Leo A.
[q] *Vide de hac lege Marcellinum in chronicis.*
[r] *al.* reducimus.
[s] *al.* noſtram.
[t] ſectarentur.
[u] lucri.
[x] conſpicerent, *al.* conſpiciant, *al.* conſpicerentur.
[y] prætoriorū Orientis, vel Illy. &c.

videlicet poſitus geſſiſſe noſcatur: vt huiuſmodi tantum perſonis, ſiue adhuc adminiſtrationem gerendo, ſeu poſtea, liceat, quando hoc noſtræ ſederit maieſtati, patriciam conſequi dignitatem. Quoniam verò glorioſiſſimæ huic vrbi, quę caput orbis terrarum eſt, omnifariam credimus conſulendum: vniuerſos, qui poſthac honorarij conſulatus inſignibus principali munificentia decorantur: centum libras auri ad reficiendum aquæductum publicum miniſtrare cenſemus: ad ſimilitudinem eorum, qui per annale tempus conſularium editione munerum gloriantur. Nam ipſis quoq; expedit, vt florentiſſima ciuitas centum auri librarum munificentia ſuſtentata, honorarium quoq; ſentiat conſulatum.

Si cui conceditur adminiſtratio dignitatis diu ante conceſſa, non videtur de nouo dignitas concedi. Bart.

4. Idem A. Sebaſtiano P.P.

SAncimus viris excellentiſſimis conſularibus omnibus qui iā facti ſunt, vel poſtea fuerint, procedendi quoq; & re ipſa per annum gerendi conſulatus impetrato videlicet principali iudicio, legitimam tribui facultatem: ita vt peracta quam meruerint proceſſione, non nouum aliquid, vel quod nondum habeant, adipiſci: ſed conſulatus ius [a], quod ſemel eis conſularis detulerat proceſſio, iteraſſe beneficio videantur: & in adoranda noſtra purpura, vel in conſequendis cunctis conſulum honoribus & priuilegijs ex anteriore tempore prouectionis ordinem ſibimet nouerint vindicandum. Hoc etiam obſeruando, vt huiuſmodi conſul nec centum libras auri aquęductibus huius inclytæ ciuitatis pro tenore ſacræ conſtitutionis præbendas, quas cum eſſet conſularis, præſtiterat, conſul poſtea creatus perſoluere denuò compellatur.

Filiusfamilias electus in patricium, à patria poteſtate liberatur. Bart.

5. Imp. *Iuſtinianus* Auguſt. Ioanni P.P.

SAncimus [b], viros excelſos patricios, quos in huiuſmodi dignitatis apicem Auguſta maieſtas retulerit [c], illico ab imperialib9 codicillis præſtitis patresfamilias effici, ac poteſtate liberari paterna: ne videantur, qui à nobis loco patris honorantur, alieno iuri eſſe ſubiecti: (quis enim patiatur patrem [d] quidem poſſe per emancipationis modum ſuis nexibus filium relaxare: imperatoriam autem celſitudinem non valere eum quem ſibi patrem elegerit [e], ab aliena eximere poteſtate?) ne ſi contrarium approbetur per quamcunque machinationem, imperialis maieſtas minui videatur. Et hoc quidem raro contingere ſatis certum eſt: nemo enim facilè reſpexit filiumfamilias in patriciatus honorem prouectum, quemadmodum in conſulibus hæc res vſitata eſt: ſed ne quid in parte temporis tale eueniat, & ſine legibus inueniatur, ideo hæc nobis viſa ſunt ſancienda.

DE PRÆFECTIS PRÆTORIO, SIue vrbi, & magiſtris militum in dignitatibus exæquandis,

Tit. IIII.

1. Imppp. *Valentin.* [f] *Valens & Gratian.* Auguſti ad Ampelium P.P.

PRÆFECTVM vrbi, [g] & præfectum prætorio, & magiſtros equitum ac peditum, indiſcretæ ducimus dignitatis: vſque adeo videlicet, vt cum ad priuatam receſſerint vitam, eum locum [h] velimus eſſe potiorem [i], qui alios promotionis tempore, & codicillorum adeptione pręceſſerit. Dat. 3. Non. Iul. Naſonaci. Accep. IIII. Non. Septemb. Modeſto & Arintheo Coſſ.

Dignitate depoſita per plures in pari gradu dignitatis exiſtentes, ille eſt potior, qui prior fuit in dignitate electus Bart.

2. Imppp. *Gratian. & Valent. &* [k] *Theod.* Auguſti Reſtituto P.V.

QVisquis magiſterium equitum, peditumq; ſuſceperit, & geſſerit ante captam à quoquam præfecturam: is cum priuatus erit, & honorem depoſuerit, ex præfectis, [l] qui prouecti fuerint, præferatur. Sit igitur ſedes prior antè prouectis, locus conſpectior, decernendi loquendiq; facultas antiquior, cui eſt ſplendor adepti magiſtratus vetuſtior. Dat. 8. Kal. Iul. Theſſal. Gratiano V. & Theodoſ. AA. Coſſ.

DE [m] PRÆPOSITIS SACRI CVBICVLI [n], ET de omnibus cubicularijs, & priuilegijs eorum,

Tit. V.

Cuſtodientes cubiculum principis vel Auguſtæ eandem dignitatem habent, quam præfectus vrbi, & præfectus prætorio, & magiſter militum. Bart.

1. Impp. *Honor. & Theod.* [o] Auguſti Florentio [p] P.V.

[a] *In meis lib. legitur, vt in hoc excuſo Co. ſed ex veterib. ſic emendat Cuiac.* Sed cōſulatus ius quod eis conſularitas detulerat, proceſſionis iteraſſe.
[b] *Huc pertinet §. filiusfamilias. Inſtit. quibus modis pat. poteſt. ſol.*
[c] extulerit.
[d] *Suidas ait eum appellatū fuiſſe patrem cōmunē reip. Idē & Caſſiodorus in formula patriciatus.*
[e] elegit, *al.* fecit.
[f] *al.* Imp. Valentinian. A.
[g] vrbis.
[h] *Puto legendum* loco, *ex manuſc.*
[i] priorem.
[k] *al.* Imp. Leo A.
[l] ex præfectis, qui poſt prouecti, &c. *legit Cuiac. Ex præfectis autem eſſe dicuntur, qui à præfectura abierunt.*
[m] *Eclog. lib. 6. tit. 25.*
[n] *Duplex eſt ſacrum cubiculum: Auguſti & Auguſtæ. Vide hic Cuiac.*
[o] *al.* Arcad. & Honor. AA.
[p] *al.* Floro P.P.

SACRI cubiculi prępoſiti ea dignitate fungantur qua ſunt prædití qui eminentiſſimam prætorianam vel vrbanam meruerint præfecturam, aut certè militarem magiſteriam poteſtatem: ita vt ſit inter eos poſt depoſitas adminiſtrationes nulla diſcretio; ſiue noſtræ ſerenitatis adoraturi admittãtur imperium, ſiue pro ſuo arbitrio ſolennes feſtiuitates & cœtus, vel ſalutationes, vel quælibet alia officia [a] frequentent [b]: vt in ſedibus & in conſeſſu eis ordo ſeruetur, quem ordo prouectionis oſtenderit: ſub habitu videlicet ipſis conſueto: cum manifeſtè decretum ſit eorum eſſe potiorem, qui præceſſerit: vel illum ſubſequi, quem recentius probauerit examen. Dat. 8. Id. Nouem. C.P. Honorio XIII. & Theo. X. AA. Coſſ.

[a] Veluti funebria aut nuptialia. Suetonius in Calig. Cum ad officium venisset. Cuiac.
[b] frequententur.

2. Ijdem *Theod. & Valent.* Auguſti Proculo P.P.

HAc noſtræ manſuetudinis æterna lege ſancimus, vt omnes cubicularij qui de noſtro cubiculo exeunt, antequam primum locum obtineant (excepto caſtrenſi & comite domorum) his priuilegijs perfruantur, id eſt, vt neq; poſſeſſiones eorum angarias, ſiue perangarias, vel etiam peraueredos in poſterum diſpoſitione tui culminis, vel alicuius calumnia dare cogantur, ne ſordidis adſtricti muneribus, decus miniſterij, quod militãdo videbantur adepti, otij tempore & quietis amittant, domos quoq; eorum vel in hac ſacratiſſima vrbe, vel in qualibet alia poſitas ciuitate, ab omni hoſpitum cuiuſlibet dignitatis inquietudine vindicamus: prouinciarum rectoribus, eorumq; apparitoribus denarum librarum auri diſpendio feriendis, ſi manſuetudinis noſtræ ſtatuta diſſimulare, & ex aliqua parte violare tentauerint.

3. Impp. *Leo* [c] *& Anthemius* AA. Ioanni comiti & magiſtro officiorum.

[c] al. Imp. Martianus A.

CVbicularios tam ſacri cubiculi mei, quàm venerabilis Auguſtæ, quos vtroſq; [d] certum eſt obſequijs occupatos, & aulæ penetralibus inhærentes, diuerſa iudicia obire non poſſe: ab obſeruatione aliorum tribunalium liberamus, vt in ſublimitatis ſolummodo tuæ iudicio propoſitas aduerſus ſe excipiant actiones.

[d] vtriuſque, al. vtriſq;.

Si dominus principi ſeruum ſuum cubicularium obtulit, ilico talis ſeruus libertatem adipiſcitur. Bart.

4. Imp. *Leo* Auguſtus Puſeo P.P.

IVbemus omnes [e] qui vel iam in ſacrum cubiculum cuiuſpiam liberalitate donati, alióve titulo dati vel dandi, principalib. obſequijs inhærere vel ante meruerunt, vel poſtea meruerint, licet nulla interueniente ſcriptura, nulla confectione geſtorum, poſtquam deuotiſſimis cubicularijs fuerint ſociati: ad conditionem libertatis ingenuitatiſque rapiantur, raptique videantur. hoc non ſolum circa ſuperſtites, ſed etiam circa mortuos volumus cuſtodiri. Nam cum hoc priuilegium videatur principalis eſſe propriũ maieſtatis, vt nõ famulorũ, ſicut priuatæ conditionis homines, ſed liberorum honeſtis vtatur obſequijs: periniquum eſt eos duntaxat pati fortunæ deterioris incommoda: ſed [f] teſtamenta quidem ad ſimilitudinem aliorum qui ingenuitatis infulis decorantur, pro ſua liceat eis condere voluntate: inteſtatorum verò nemo dubitet facultates, vtpote ſine legitimis ſucceſſoribus defunctorum, fiſci iuribus vindicari. Et hæc omnia tunc diligenti obſeruatione volumus cuſtodiri, cum ſpõte, ſuaq; voluntate quis dederit eunuchum [g] ſacri cubiculi miniſterijs adhæſurum. Si verò quidam fuerit violenter extortus, aut inuito domino vel ignaro intra ſacrum auſus ſit militare cubiculum: liceat domino deſtinatum ſacra ex lege cubicularijs interpellare iudicium: & eum quem probauerit nolente ſe vel inſcio ſacrum penetraſſe cubiculum, vt ſuum famulum cum peculio conſequatur. Sed & ſicut læſis implorandi præſidij facultatem denegari non conuenit: ita nec calumniandi‖viam patimur‖diutius eſſe patefactam. Ideoq; tempus quinquennij præfinimus, intra quod contra eum ſuas debeant exercere quæſtiones: vt ſi medio tempore mouere diſtulerint, vlterius eis tanquam in ſuum famulatum [h] vindicandi [i], vel eius [k] vt ſerui peculium, vel bona quaſi liberti, copia denegetur. Hæc omnia quæ ſuper deuotiſſimis cubicularijs ſancimus, etiam ad cubicularias, quę à dominis in ſacrum cubiculum datæ vel dandæ ſunt, ſuperſtites atque mortuas extendi propagariq; decernimus.

[e] *al. additur,* ſeruos.
[f] *al. additur,* &.
[g] De eunuchis cubicularijs vide hic Cuiacium.
[h] *famulum.*
[i] *iudicandi.*
[k] *ei, vt ſerui.*

5. Imp. *Anaſtaſius* Auguſtus Euſebio magiſtro officiorum.

IVbemus duobus viris illuſtribus prępoſitis vtriuſq; ſacri cubiculi, tam noſtrę pietatis, quàm ſereniſſimę‖noſtrę‖ coniugis, qui poſt finitam militiam ſenatorio fuerint conſortio ſociati [a], licere quotiens ad aſpiciendos agros ſuos, vel ob aliam cauſam proficiſci voluerint, cingulo vti: cum hoc ad implendum eorum deſiderium, & ad nullius læſionem reſpicere videatur [b].

[a] aſſociati.
[b] videamus.

DE QVÆSTORIBVS ET MAGIſtris officiorum, & comitibus ſacrarum largitionum, & rei priuatæ,

Tit. VI.

1. Impp. *Gratian.* [c] *Valentinian. & Theod.* AAA. Reſtituto P.V.

[c] al. Impp. Arcad. & Honor. AA.

QVI ex [d] quæſturæ honore, aut officiali [e] magiſterio, aut comitiua vtriuſq; ærarij noſtri attonito ſplendore viguerunt: acclamatione excipiantur ſolita, nec prætereantur vt incogniti [f].

[d] *al. deeſt* ex.
[e] efficaci *legit Cuia. & ita in quib. lib. manuſ. reper.*
[f] cogniti.

DE PRIMICERIO, ET SECVNDIcerio [g], & notarijs,

Tit. VII.

[g] Sericerio. *ſed vtrumq; abeſt à C. Th. in quo legitur:* De primicerio & notarijs. *eſt autem primicerius notariorũ primus, qui ſcilicet in ſcholæ notariorũ primum locũ obtinet. vide hic Cuiacium.*

Notarij principis licet ſenectute depoſuerint officium, aut maiorem dignitatem fuerint adepti, non ob hoc notariorum nomen perdunt. Bart.

1. Ijdem Imppp. [h] Eutropio P.P.

[h] al. Imp. Leo A.

PRÆCIPVA eſt noſtrę pietatis intentio circa notariorum nomen: atq; ideo ſi vnquam huius ordinis viri laborem quiete mutauerint, vel abiecerint, vel ſenectute poſuerint, ſeu‖cũ‖ alia dignitate poſthac [i] qualibet vſi ſunt, non omittant prioris vocabulum militiæ, ſed compendium ſequentis honoris adſumant: & ſi quis ex officio vel præcipuæ ſublimitatis tuæ temerario adſenſu [k] in diſcuſſiones, peræquationes, aliam deniq; vllam rem inquietator extiterit: officium ſuum nouerit vel leuis culpæ offenſione detecta, grauis multæ diſcrimine fatigandum: & numerariorum corpus extincto iniuriæ auctore minuendum.

[i] poſt hanc.
[k] temerarius ad cenſus diſcuſſiones, *emendat Cui. ſed excuſa lectio extat in omnib. quos vidi, li. manuſc.*

Primicerij vltra biennium in officio militare non coguntur. Bart.

2. Imp. *Zeno* [l] Auguſtus * [m] magiſtro officiorum.

[l] al. Iuſtinianus A.
[m] al. additur, Illuſtri.

PRæclaram nobilemq; militiam ſpectabilium tribunorum notariorum qui glorioſis obſequijs nonnihil reipublicæ commoditatis afferunt & decoris, diuerſis beneficiorum titulis muniendam credimus & augendam. nam biennales metas viro ſpectabili pro tempore primicerio agẽdis numeris [n] duximus ſtatuendas. Hos autem tribunos, qui ſuis negotijs occupati, minimè ſacrum palatium curauerint frequentandum: niſi intra annale ſpatium reuertantur, quamuis commeatus iura prętendant, pro abſentia quidem vnius anni, vnius gradus: ſi verò duobus annis abfuerint, duorum: ſi tribus, trium: ſi quatuor, ſimiliter quatuor graduum ſubire iacturam: his qui inferiores [o] eis fuerint, poſtponendis [p]. Qui verò per quinquenniũ integrum ſe præſentare ceſſauerint: exemptos matricula, tantùm nomine tribunorũ, non verò ordine perpotiri: his in hunc modum diſpoſitis, vacationem cenſus, diſcuſſionis, peræquationis, & cuiuſlibet alteri⁹ rei habituros. Illud præcipuè prouiſionem noſtram flagitare perſpeximus, ne per ambitionẽ, vel gratiam, aut cuiuſlibet occaſionis obtentu, vel laborum ſeu ſolicitudinum ſpecie, publicorum cuiquam liceat aliquãdo graduum ſeriem conturbare, & temporum ratione calcata, dudum militantibus anteferri: & quæ longis prolixiſque ſtipendijs [q] defenſa [r] iam pollicetur ſenectus, gratioſa feſtinatione ſurripere: hoc etiam adijciendo, vt primicerius poſt depoſitam publicam numerorum [s] ſolicitudinem, ac ſi ipſam geſſiſſet adminiſtrationem, cuius conſequitur dignitatem, magiſtri officiorum pro antiqua conſuetudine infulas ſortiatur, omnib. vacantibus, quamuis tempore præcedentibus, præponendus.

[n] al. agendi muneris: *ſed rectior excuſ.*
[o] inferioris gradus.
[p] poſtponendi al. poſtponendos.
[q] diſpendijs.
[r] defeſſa ſibi iam, &c.
[s] munerum.

VT DIGNITATVM ORDO SERVETVR,

Tit. VIII.

1. Imppp. *Gratianus, Valent. & Theodoſius* Auguſti ad Prætextatum P.V. [t]

SI [u] quis indebitum [x] ſibi locum vſurpauerit, nulla ſe ignorantia [y] defendat: ſitq; plane ſacrilegij reus, qui diuina præcepta neglexerit. Datum 12. Kalend. Iun. Mediolani, Richomere & Clearcho Coſſ.

[t] al. P.P.
[u] *Ex li. 6. tit. 1. l. 2. C.T. quę confer. detractum enim eſt principium.*
[x] *Ecl. lib. 6. ti. 1. ca. 54.*
[y] ignoratione.

2. Impp.

2. Impp. *Theodoſ. & Valent.* AA. Cyro P.P.

OMnes priuilegia dignitatum hoc ordine ſeruanda cognoſcant, vt primo loco habeantur hi qui in actu poſiti, illuſtres peregerint adminiſtrationes: ſecundo veniant vacantes [a], qui præſentes in comitatu illuſtris dignitatis cingulum meruerint: tertium ‖verò [b]‖ ordinem eorum proſpicimus [c], quibus abſentibus cingulum Illuſtris mittitur dignitatis: quartũ honorariorum, qui præſentes à noſtro numine [d] ſine cingulo codicillos tantum honorariæ dignitatis adepti ſunt: quintum, eorum quibus abſentibus ſimiliter ſine cingulo mittuntur illuſtris inſignia dignitatis. Sed adminiſtratores [e] quidem etiam comites rei priuatæ vacantibus omnibus [f] honorarijs anteponi cenſemus. Vacantes autem poſt adminiſtratores venientes, non omnes iam omnibus honorarijs credimus præponendos: ſed eos vacantes illis honorarijs, qui ſimilem adepti ſunt dignitatem: vt præfectorius quæſtorio, non quæſtorius præfectorio [g] præponatur: pariq; modo quæſtorius quæſtorio: non vacans comes theſaurorum, vel comes rei priuatæ, honorario quæſtorio, vel magiſtro [h] officiorum præferatur. Et inter adminiſtratores illos etiam numerari decernimus, quibus illuſtribus in ſacro noſtro conſiſtorio cinctis [i] aliquid ordinariæ dignitatis vel ante commiſimus, vel poſtea committemus peragendum: verbi gratia ſi vacanti magiſtro militum belli cura committatur. Cur enim aut vir magnificus Germanus [k] magiſter militum vacans appelletur, cui bellum contra hoſtes mandauimus? aut cur excellentiſſimus Propentadius non egiſſe dicatur præfecturam cuius [l] illuſtribus cunctis diſpoſitionibus vice prætorianæ præfecturæ miles in expeditione copia commeatuum abundauit? [m]

[a] *De vacantibus & honorarijs, vide hic Cuiacium.* [b] *al. abeſt.* [c] perficimus, *in vet. lib.* [d] nomine. [e] al. adminiſtrationes. *& ſic deinceps.* [f] *In lib. Aured. additur. & Cuia. legit* omnibus vacantibus, omnibus honorarijs. [g] præfecto.. [h] exmagiſtro *in quib. vet. lib.* [i] al. cunctis. [k] *De Germano hic quadã ex Paulo & Proſpero refert Cuia.* [l] cuius cincti illuſtrib⁹ diſpoſitionib. *ſic emendat Cui. Et in lib. quidẽ Aured. & Dionyſ. legitur*, cincti. [m] al. abundabit, al. commeatu.

DE MAGISTRIS SACRORUM ſcriniorum,

Tit. IX.

1. [n] Impp. *Theod. & Valentinian.* Auguſti Ziolo P.P. Orientis.

VIRIS ſpectabilib⁹ magiſtris omnium ſacrorum ſcriniorum, noſtræ beneuolentiæ liberalitas tribuenda eſt, qui noſtræ quodammodo adſidere maieſtati videntur: ideoq́ue poſt depoſitum etiam officium ab omni indictionis onere ſeu ciuilium ſeu militarium iudicum prorſus immunes eſſe præcipimus: vt nec [o] ab ampliſſima quidem ſede tui culminis eis vlla moleſtia ſuper ſuſcipiendo quolibet grauamine priuato vel publico penitus iniungatur. Hoc beneficium ad proximos etiã ſacrorum ſcriniorum, & exproximis, volumus prorogari: quinquaginta librarum auri officio tui culminis condemnatione multando, ſi quid [p] aduerſus ſtatuta clementiæ noſtræ innouari [q] conceſſerit. Dat. 5. Kal. Mart. Theod. A. XVII. & Albino Coſſ.

[n] al. Imp. Anaſtaſius A. [o] ne ab. [p] quis. [q] innouata.

DE COMITIBUS CONſiſtorianis,

Tit. X.

1. Impp. *Arcad.* [r] *& Honorius* Auguſti Seuerino [ſ] P. V.

EOS qui tranquillitatis noſtræ conſiſtorij dici comites meruerunt, ſpectabilibus proconſulibus æquari [t] generaliter decernimus.

2. Imp. ANASTASIUS [u] A. Euſebio magiſtro officiorum.

VIros ſpectabiles comites conſiſtorianos, & coniuges & liberos, quinetiam ſeruos eorum atque colonos ijſdem priuilegijs, tam intentiones ab alijs proponendas excipiendo, quam ſuas contra alios exercendo, perfrui, quibus viri clariſſimi principes ſcholæ agentium in rebus, per ſacram pragmaticam ſanctionem diuinæ memoriæ Zenonis vtuntur.

[r] al. Imppp. Gratian. Valent. & Theodoſ. AAA. [ſ] Seueriano. [t] æquare. [u] Iuſtinian. A.

DE COMITIBUS [x] ET TRIbunis ſcholarum,

Tit. XI.

1. Impp. [y] *Honor. & Theod.* AA. Priſciano P.V.

PRÆPOSITOS [z] ac tribunos ſcholarum, qui inquietudinis [a] epulis adhibentur, & adorandi principis facultatem antiquitus meruerunt: (inter quos comites etiam ſacri ſtabuli, & cura [b] palatij numerantur) ſi primi ordinis comitiuam cum præpoſitura meruerunt, & caſu ad altiora non peruenerint, depoſito ſacramento inter eos qui comites Ægypti vel Ponticæ diœceſeos fuerint (quorum par dignitas eſt) haberi præcipimus: alios, qui honore comitiuæ regimen fuerint nacti, abſolutos militia, inter eos qui duces fuerint prouinciarum, numerari iubemus. Dat. 7. Kal. Apr. CP. Lucio V.C. Coſ.

[x] præpoſitis. [y] Imp. Valentinianus A. [z] *Iunge l. vlt. ℑ. de comitib. rei militaris.* [a] *v. Pyrrhum infr. ad tit. de prox. ſac. ſcrin. qui* inquirendis epulis, *hic putat eſſe legendum.* [b] curatores, *in duo. vet. li. nec ineptè, vt oſtẽdi in libro de magiſtratib. vtriuſq; Imperij.*

DE COMITIBUS REI militaris,

Tit. XII.

1. Impp. [a] *Valentinian. Valens & Grat.* AAA. Ampelio P.V.

QVI contemplatione meritorum, ducto intra prouincias tranſmarinas ſtrenuiſſimo milite, primi ordinis comitiuam fuerint conſecuti: ea reuerentia altiſſimarum dignitatum viris [b] ſubiugantur [c], vt his locum præſtent, qui proconſulatus inſignibus adornantur. Dat. 3. Non. Iul. Naſonnaci, Modeſto & Arintheo Conſſ.

2. Impp. *Honorius & Theod.* [d] AA. Priſciano P.V.

EOs [e] qui ſub comitiua [f] primi ordinis dignitate peculiariter ad quamlibet prouinciam, vel prouincias defendendas milite credito auctoritate noſtri numinis deſtinantur, & eos qui vicem illuſtrium virorum magiſtrorum militum ſuſceperint peragendam, ducibus qui præter Ægyptum & Ponticam in alijs prouincijs adminiſtrauerint, adæquamus. Dat. 12. Kalend. April. C.P. Lucio V.C. Coſ.

[a] al. Imp. Leo A. [b] viri. [c] ſubiugatur. [d] al. Imp. Anaſtaſius A. [e] *Iunge cum l. 1. ℑ. tit. proxi.* [f] comitiuæ.

DE [g] COMITIBUS, ET [h] ARchiatris, [i] ſacri palatij,

Tit. XIII.

1. Impp. [k] *Honorius & Theod.* Auguſti Priſciano P.V.

ARCHIATROS [l] intra palatium militantes, ſi comitiuæ primi ordinis nobilitauerit gradus, inter vicarios taxari præcipimus, ſiue iampridem depoſuerunt militiam, ſiue poſtea depoſuerint: ita vt inter vicarios & duces qui adminiſtrauerint, & eos qui comitiuam primi ordinis meruerint, nihil interſit, niſi tempus quo quis adminiſtrauerit, vel comitiuæ adeptus [m] eſt inſignia. Datum 12. Kalend. Apr. CP. Lucio V.C. Coſ.

[g] *Ecl. lib. 6. titul. 21.* [h] *Ecl. libr. 6. tit. 27.* [i] *Medicos principis hic accipe archiatros. Alcia.* [k] al. Imp. Zeno A. [l] *Coniunge cũ l. 2. ℑ. de comi. rei milit.* [m] indemptus. al. indeptus.

DE COMITIBUS QVI PROuincias regunt, [n]

Tit. XIIII.

1. Impp. [o] *Honor. & Theod.* Auguſti Priſciano P.V.

EOS [p] qui adminiſtratione ciuili, ac prouinciæ gubernaculis ſub iuriſdictionis licentia comites quoq; primi ordinis eſſe meruerint, vicariæ dignitatis poſt depoſitam adminiſtrationem priuilegijs frui oportet. Dat. 12. Kal. Apr. CP. Lucio V.C. Coſ.

[n] gerunt. [o] al. Imp. Zeno A. [p] *Iunge cum l. 1. ℑ. de comitibus rei militaris.*

DE [q] PROFESSORIBUS QVI IN VRbe Conſtantinopolitana docentes, ex lege meruerunt comitiuam [r],

Tit. XV.

Grammatici & ſophiſtæ & iuriſperiti qui per viginti annos ſcientiam docuerunt Conſtantinopoli ſunt digni ea dignitate qua funguntur vicarij principis. Bart.

1. Impp. *Theod.* ‖A‖ [ſ] *& Valent.* ‖Cæſ.‖ Theophilo P.V.

GRAMMATICOS tam Græcos, quam Latinos, ſophiſtas, & iuriſperitos in hac regia vrbe profeſſionem ſuam exercentes, & inter [t] ſtatutos connumeratos, ſi laudabilem in ſe probis moribus vitam eſſe monſtrauerint, ſi docendi peritiam, facundiam dicendi, interpretandi ſubtilitatem, copiamq; diſſerendi ſe habere patefecerint, & cœtu ampliſſimo iudicante digni fuerint æſtimati: cum ad viginti annos [u] obſeruatione iugi ac ſedulo docendi labore peruenerint, placuit honorari, & his qui ſunt ex vicaria dignitate, connumerari. Dat. Id. Mart. CP. Theodoſio A. XI. Valentiniano Cæſ. Conſſ.

[q] *Eclog. lib. 6. tit. 27.* [r] *Comitiua eſt tit. honoris à Conſtantino Imperatore inuentus. v. Euſeb. li. 4. de Cõſtant. vita.* [ſ] *al. pro incluſ.* AA. *Videtur eſſe pars l. 1. ℑ. de ſtudijs liberalibus vrbis Romæ al.* Imper. Valentin. A. [t] intra. [u] *Vide Quintilianum.*

DE[a] SILENTIARIIS, ET DECVrionibus eorum[b],

Tit. XVI.

Poſt depoſitum decurionatus officium, decurio poteſt eligere vtrum velit eſſe magiſter officiorum domeſticorum, vel comes. Bart.

1. Impp. *Honor. & Theod.* Auguſti Vrſo P.V. & Æmiliano com. ord. Pr. & Strategio P. P. Illyrici.

DECVRIONES noſtri palatij poſt emenſum[c] fideliter obſequium, poſtque depoſita ſacramenta militiæ, electionem habeant, ſiue ex magiſtro officiorum, velut agentes, dignitatem conſequi à noſtra maieſtate maluerint: ſiue inter viros illuſtres comites domeſticorum, videlicet inter agentes taxari: vt tã in adoranda noſtra ſerenitate, quàm in ſalutandis[d] adminiſtratoribus & reliquis prædicti honoris priuilegijs, necnon in noſtro conſiſtorio his[e] honor omnifariam obſeruetur. Dat. Prid. Kal. Nou. C.P. Honorio X. & Theodoſio VI. AA. Conſſ.

2. Ijdem Auguſti Venantio[f] P.P.

VNuſquiſque[g] decurio vel ſilentiarius à tyronum equorumq; præſtationibus habeatur immunis: nullam[h] collationem, quæ plerumq; poſcitur, ſoluat: nihil his vlla poteſtas iniungat, aut neceſſitas imponat.

Priuilegia data decurionibus & ſilentiarijs per hanc legem confirmantur. Bart.

3. Impp. *Theod.*[i] *& Valent.* Auguſti Flauiano P.P.

DEcurionibus & ſilentiarijs etiam ſi ad ſuperiorem gradum ſucceſſu meliore tranſcendunt: omnia priuilegia, quæ iam dudum diuorum principum iudicio meruerunt, legis iſtius præceptione nouerint eſſe firmata, non præiudicatura quacunq; generalitate pragmatica,[k] nec angarias, vel parangarias, ſiue paraueredos vlla eis ampliſſimæ præceptionis imponat auctoritas. ſordidis quoq; muneribus, excoctione calcis, & ſuperindicti grauamine eos liberamus. Domos quoq; eorum nõ tantum in hac ſacratiſſima vrbe ſed in qualibet alia poſitas ciuitate, immunes ab omni hoſpitum cuiuſlibet dignitatis inquietudine vindicamus: permiſſa eis veniendi ad comitatum licentia præter euocatoriæ ſecuritatem[l]: multa decem librarum auri iudicibus prouinciarum, eorumque officijs infligenda, ſi ſtatuta nominis[m] noſtri crediderint eſſe contemnenda. His addimus, vt cum optatam quietem acceperint, & inter viros illuſtres ſenatores cœperint numerari: honore[n] curiæ ſine aliqua functione lætentur, immunitatiſq; gaudio plena dignitatis lætitia potiantur: vt dignitatem ſolam habeant ex ſenatu, ſub hac videlicet definitione, vt triginta tantummodo numero ea[o] priuilegia conſequantur. decuriones quoque tres: ſed eos tunc demum perpotiri decernimus beneficijs ſupraſcriptis, cum per continuos tredecim[p] annos inculpatas excubias peregerint. Datum 9. Kalend. April. Rau. Aetio & Valerio Conſſ.

4. Imp. *Zeno* A. Coſmæ præpoſito ſacri cubiculi.

NE ad diuerſa tracti[q] viri deuoti ſilentiarij iudicia, ſacris abſtrahi videantur obſequijs: iubemus eos qui quemlibet deuotiſſimorum ſilentiariorum ſcholę, vel eius vxorem ciuiliter vel etiam criminaliter pulſare maluerint: minime eum ex cuiuſlibet alterius iudicio, niſi ex iudicio tantummodo viri excellentiſſimi magiſtri officiorum conueniri.

5. Imp. *Anaſtaſius*[r] A. Antiocho[s] præpoſito ſacri cubiculi.

IVbemus clariſſimorum[t] ſilentiariorum præditos militia, etſi genitorum[u] ſuorum in poteſtate ſint conſtituti: quæcunq; ſolatiorum, ſeu emolumentorum, vel donationum, ſeu hæreditatum nomine per militiam vel quãlibet eiuſmodi cauſam his acquiſita ſunt, vel fuerint, iure caſtrenſis peculij poſſidere, nec ea poſſe vel parentes ſuperſtites ſibi vindicare, vel auferre, vel etiam poſt eorum obitum fratres, vel alios eorum hæredes, quaſi ad defunctorum dominium pertinentia, in diuiſionem deducere. nec enim oportet labores eorũ alijs fructum vel lucrum adferre. Hac namq; ratione ſimul & cõtemplatione, nec ipſam militiam vel ſuffragium quodcunq; pro ea, vel ab eiſdem viris deuotiſſimis ſilentiarijs, vel à parentibus eorum, vel à quolibet alio datum eſt vel fuerit, ab his patimur in ſucceſſionem defunctorum parentum cõferri, ſeu nomine collationis in medium eaſdem offerri pecunias, vel his imputari. Ad hoc, de tutelis & curationibus eos excuſari ſancimus: ne alienarum rerum adminiſtrationem ſubire compellantur, qui propter noſtra miniſteria nec ſuis curam ſeu prouiſionem diligenter deferre poſſunt. in

[a] *Ecl. lib. 6. ti.*
[b] *in quibuſdã nõ eſt vox* eorum, *ſunt aũt ſilẽtiarij, qui in palatio principis excubias agunt. Zonaras in Anaſtaſio.*
[c] emerſum.
[d] ſaluandis.
[e] is honor.
[f] al. Valentio.
[g] *huc pertinet l. vn. lib. 11. C. T. qui à præb. tyro. & equo. excuſentur.*
[h] nudam, *in veter. quib. li.*
[i] al. Imp. Valentin. A.
[k] pragmatici.
[l] ſeueritatem *in exemp. Victor.*
[m] numinis.
[n] honorariæ.
[o] & priuilegia.
[p] al. XXX.
[q] tractari.
[r] Anaſtaſius. *rectè: vt apparet ex l. 30. §. de inofficioſo teſtamẽto al.* Iuſtinianus.
[s] Polycarpo P.P.
[t] *De diuerſis dignitatum titulis tractat hic eleganter Cuia.*
[u] in genitorũ ſuorum. *delendum eſt igitur poſtea,* in.

ſuper eorum liberos, qui dignitate virorum ſpectabilium comitum ſeu tribunorum decorati ſunt, vel fuerint, nullatenus nolentes adminiſtrationem præfecturæ[a] ſuſcipere, ſeu peragere: omnibus videlicet antelatis priuilegijs in perſona non tantum in præſenti militantium, ſed etiam poſtea eidem conſortio inſerendorum, tam tempore militiæ quàm poſt eam depoſitam obſeruandis. Dat. Kal. Ian. Ioanne & Aſclepione Coſſ.

DE[b] DOMESTICIS,[c] ET protectoribus,

Tit. XVII.

Domeſtici & protectores principis ſalutantes vicarios, & præfectum, ipſos oſculari poſſunt. Bart.

1. Impp.[d] *Valentinian. & Valens* Auguſti Euſignio P.P.

DOMESTICI ac protectores, oſculandi,[e] cum ſalutauerint vicarios, tui culminis habeant poteſtatem. Pœna enim ſacrilegij ſimilis erit, ſi his honorificentia non deferatur, qui contingere noſtram purpuram digni ſunt exiſtimati[f]. Dat. Prid. Non. Mar. Med. Valentin. A. III. & Eutropio Conſſ.

2. Impp. *Theod. & Valent.* Auguſti Heliodoro P. V.[g]

PRimicerius quidem domeſticorum & protectorum vtriuſq; ſcholæ poſt adeptum[h] tribunatum, inter eos ſpectabili dignitate perfruatur[i], qui ducatum gerere[k] meruerint. alij verò qui decurſis ſtipendijs ab eodem decem vſq; numero ſubſequuntur, conſulari, id eſt clariſſimatus dignitate perfruantur cum ipſa loci decemprimorum acceſſione. Datum 3. Id. Iun. Aetio & Valerio VV. CC. Coſſ.

3. Ijdem Auguſti Sporatio comiti domeſticorum peditum.

SI quis domeſticorum nulla negotij publici abſtrahente ſolicitudine, nec ei per commeatum ſolenniter, vt abeſſet, facultate conceſſa, per biennium obſequijs ſerenitatis noſtræ defuerit: is retrorſum in ordinem tractus inferiorem, quinq; ſequentibus poſtponatur. Si verò triennium eius abſentia continuaſſe monſtretur, vſq; ad decimum locum proculdubio regredietur[l]. Quod ſi quadriennio tenus abfuerit, nouiſſimus collocętur. Quinquennium autem ſi fuerit diuagatus: ipſo iam cingulo ſpoliandus eſt. indignum quippe eſt, deſides à proprijs tandiu munijs aberrantes[m] (quos eſſe conuenit adſiduos) numerari.

Si domeſticus vel protector ante finitum officium deceſſerit, hæres eius ſalarium totius anni ac etiam ſubſequentis percipiet. Bart.

4. Imp. *Iuſtinianus*[n] A. ‖Vigili conſulari & Patricio.‖

LEge pragmatica ſine fine victura præfiniendum ac conſtituendum credidimus, vt ſi quis virorum fortium præſentalium domeſticorum in equitum ſchola ſecundicerij[o] locum adeptus, diem interea ſupremum clauſerit: hæredes eius non reliqui tantum tẽporis quod eidem gradui ſupereſſe monſtratur: verumetiã inſequentis anni, hoc eſt primiceriatus ſolatijs ac emolumẽtis fruantur omnibus: vt quod ad quæſtum & compendium militiæq; fructum prolixè[p] pertinet, ſimilis habeatur,[q] acſi ſuperſtes permanſiſſet[r] ad finem vſq; ſupremum.

DE PRÆPOSITIS LABORVM,[s]

Tit. XVIII.

1. Impp. *Honorius & Theodoſius* Auguſti.

QVI præpoſiti laborum[t] noſtro iudicio promouentur, clariſſimi ſint inter allectos[u]: ita vt ex conſularib. habeantur. Nam & immunitate digni ſunt, quos noſtri lateris comitat⁹ illuſtrat. Dat. 3. Id. Nou. CP. Theodoſ. A. VII. & Palladio Coſſ.

DE PROXIMIS SACRORVM SCRINIOrum, cæteriſq; qui in ſacris ſcrinijs militant,

Tit. XIX.

1. Imppp. *Gratianus, Valent. & Theod.* Auguſti Cynegio P.P.

PROXIMOS[x] memorię, epiſtolarũ, ac libellorum, atq; diſpoſitionum, ita vicariorum honore cumulam⁹, vt inter eos merito dignitatis habeantur, qui pro præfectis diœceſes[y] ſibi creditas temperarunt, ex eo tempore ex quo eos ſplẽdor indepti proximatus oſtendat: inſequentib⁹ præponendi, qui vicarias poſtea adminiſtrauerint: & nullam iniuriam deſcri-

[a] præturæ.
[b] *Ecl. li. 6. tit.* 28.
[c] *Domeſticos accipe arcanorũ principis cõſcios. Alc. hic.*
[d] al. Imppp. Valẽt. Theo. & Arca. AAA. Euſignio P.P.
[e] *Oſculũ ſummi honoris loco habebatur.*
[f] æſtimati.
[g] al. P.P.
[h] acceptum.
[i] potiatur.
[k] agere.
[l] regradetur *in vet. lib.*
[m] aberraſſe, *in vet. & ſequẽtia ſine parentheſi legũtur, & abeſt* eſſe.
[n] al. Anaſtaſius.
[o] *Sic in exẽp. quodã noſtro ſcripto legitur: rectè. al.* ſecundi primicerij: *ſed perperam.*
[p] al. prolixi⁹.
[q] ſimiles habeantur.
[r] permanſerit.
[s] labarorum *v. Cuiacium hic. eſt autem labarum vexillum, quod Imperatori præferri ſolebat, & à militib. penè adorabatur. huius meminerunt Prudentius priori libr. in Symma. Tertullianus in Apolo. cap. 16. & alij plerique. Galli vocant bãniere.*
[t] labarorum.
[u] electos.
[x] *Quatuor ſunt ſacra ſcrinia, memoria, epiſtolarum, libellorum, & diſpoſitionũ: in illis enim adnotationes vel pragmaticæ ſanctiones, cognitiones, preces, vel reſcripta principis edũtur, reponuntur & ſeruantur. l. vlt. ſupra de aqua duc.*
[y] diœceſis.

deſcriptionis perhorreſcant. Dat.prid.Cal.Maij,CP.Honorio N.P.& Euodio Coſſ.

2. Imppp.*Valent.Theod.& Arcad.*AAA. Conſtantino P.P.Galliarum.

IN [a] ſacris ſcrinijs noſtris militantes,in prouincijs ordinarij vel ſpectabilis iudicis [b] ad ſalutationem [c] non arceantur [d],& inuiti in conſeſſum accipiantur: ſcituris vel principe,vel corniculario, vel capitibus officij,ternas libras auri ex [e] ſuis facultatibus eruendas [f],ſi conſiſtoriũ noſtrum ſæpe ingredientibus,ſecretarij iudicum non patuerit ingreſſus,aut reuerentia non fuerit in ſalutatione delata,aut ſedendi cum iudice ſocietas denegata. Dat.6. Id.Nouembr. Treueris, Timaſio & Promoto VV.CC. Coſſ.

3.Impp.*Arcad.& Honorius* AA. Claudio P.V.

IN ſcrinijs palatij militantes, id eſt memoriæ, epiſtolarum,libellorúmque,ac diſpoſitionũ,poſt viginti [g] annos tranſactæ militiæ ſi diſcedendum ſibi eſſe decreuerint:cõſulari honore fulti,inter allectos habeantur: hũcque honorem dignitatis teneant, qui exconſularibus [h] deferri conſueuit:nec eos quiſquam iniungendo aliquid vel iubendo poſſit ab impertito otio ſeparare. Dat.15.Cal. Mart.CP.Arcadio 4.& Honorio 3.AA.Coſſ.

4. Iidem AA.& *Theod.*A.Epiphanio P.V.

IVbemus [i] vt [k] primum omnium ſit eorum, qui in ſacris ſcrinijs noſtris,id eſt memoriæ,epiſtolarum,libellorum,& diſpoſitionum referuntur, ſecura poſſeſſio, ab omnibus ſordidis muneribus excuſata: ſuperindictũ non timeant: venalitium non petatur: ſolúmque canonicæ indictionis præſtent tributum: vt labore dignitas [l] cõquiſita,extraordinarium munus ignoret: nec vllam temonum patiatur iniuriam: equorum tyronúmque præſtatione nullus agnoſcat qui vel adhuc [m] in ſcrinijs militat [n],vel honorem proximi,& comitatiuam primi diſpoſitionum,longi temporis ſudore quæſiuit. Et hæc quidẽ patrimonijs cenſuimus deferenda. Quod autem omnib. conſtat deferri,adiectu alterius dignitatis perire non patimur: vt etiam ſi pro ſuperioris fortunæ iudicio ad honoris ornamenta proceſſerint, vetera tamen eis ſcrinijs labore priuilegia quæſita ſeruentur. Dat.Id.Oct.Rau.Honorio 7.& Theodoſio 2. AA.Coſſ.

Omnis militans in ſacris ſcrinijs, cuiuſcunque ſit gradus, ad principem habet acceſſum. Bart.

5. Impp.*Honor.& Theod.*Auguſti Fauſtino [o] P.P.

PEculiari perceptionis noſtræ fauore præſtamus,vt in ſcrinijs memoriæ,epiſtolarum,libellorúmque,ab exceptoribus vſque ad melloproximos, dignitatem clariſſimorum honorémque percipiant: & ſicut reliqui,qui in ijſdem ſcrinijs militant,liberum cum ordinarijs iudicibus ingreſſum ſecretarij,conſeſſúmque habere legibus meruerunt: ‖ita‖ hi quoque, in quos hanc ſtipendiorum meritis clariſſimatus conferimus dignitatem,cum ſpectabilibus etiam habere ſeſe reuerentiam recognoſcant: vt conſedendi,ingrediendiue ſecretarium ſibi ſciant à nobis licentiam contributam. Dat.8. Id.Iun.Rau.Lucio V.C. Coſ.

6. Iidem [p] Auguſti & *Valent.*A.

PRo biennio annum ſolum agere deinceps decernim⁹ eos,qui in tribus ſcrinijs, memoriæ, epiſtolarum, libellorúmque ordine ac merito ſtipendiorum ad gradum peruenerint proximorum. Dat.8.Id.Feb. CP.Theo. A.7.& Palladio Conſſ.

7. Impp. *Theodoſius* [q] *& Valent.*AA. Nomo magiſtro officiorum.

VNicuique [r] qui in ſacris ſcrinijs militat, ſui loci merita ſeruari [s] oportere conſtituimus: & vniuerſos qui vltra numerum ſtatutorum [t] in ijſdem ſcrinijs militant,ſui gradus reſpectu, per ordinem quem ſortiti ſunt,in deficientium ſtatutorum locum (vt tamen vltimis ſocientur,) ſubire decernimus, ſcilicet vt nemini penitus liceat,cum ſit poſterior tempore, locum præcedentis ambire [u]: niſi fortè ab eo qui tẽpore vincitur, laborũ comparatione ſuperetur: vt quindecim primatum [x] eiuſdem ſcrinij teſtimonio cũ ſacramenti religione ſubnixus præcedentibus dignior iudicetur. Hanc quoque obſeruationem extra filios proximorum volumus cuſtodiri, etenim vnicuique [y] proximo vnum de ſuis filijs qui temporis dumtaxat ſuffragio nititur, (licet parum obſeruaſſe militiam cognoſcatur) in ſequentibus tẽpore qui laborũ meritis muniuntur,anteferri poſſe decernimus. Illũ [z] tamen qui locum ſtatuti [a] meretur: proximo quidem ducentos quinquaginta ſolidos, melloproximo [b] verò vel adiutori pro conſuetudine vniuſcuiuſque ſcrinij viginti aut quindecim ſolidos offerre præcipimus. Quod ſi quis de ſupernumerarijs qui in ſtatuti locum ſubire debuerat,ne pecuniam offerat, ſtatuti etiam gradum recuſare voluerit: ſequenti tam offerendæ quantitatis prædictę,quàm ſurrogandi licentia permittatur [c]: ita videlicet, vt ſi ſecũdus vel et terti⁹ vel alteri⁹ cuiuſlibet numeri, in eadem excuſationis volũtate durauerit: accedenti [d] ſemper eadem copia,quam pręcedens recuſauerit,tribuatur. Hos autem qui ad ſtatutorum ordinem progredi noluerint,nec de ſuo gradu volumus remoueri: & cũ vacauerit ſtatuti locus, conditionem quam antea repudiauerant, id eſt & offerendæ pecuniæ,& adipiſcendi ſtatuti locum, liberam habere præcipimus facultatem.

Marginal notes (left column):

[a] *Pars l.3.ſup. de Off. diuerſ. iud.*
[b] ſpectabiles iudices.
[c] à ſalutatione
[d] arceant, *& poſteà*, accipiant,
[e] a.
[f] ſi honoratis viris,quibus etiam conſiſtorium noſtrum ingrediendi facultas prębetur ſecretarij, *&c.d.l.3.*
[g] XXX.
[h] exconſulib.
[i] *Poſſeſſio militantium in ſacris ſcrinijs ſolum tributũ canonicæ indictionis præſtat. Bart.*
[k] vt patrimoniorum eorum qui, &c.
[l] dignitatis.
[m] ad hunc.
[n] militant.
[o] al.Fauſto.
[p] al.Iidẽ AA. Euſtathio V.C. Quæſtori & Helioni V.I. magiſtro officiorum.
[q] *Sic ait legendũ Taur. lib. de militijs ex caſu ar. l. 11. ȷ.eo.tit.Cont.*
[r] *Militantes in ſcrinio vltra numerũ loco deficientiũ ſuccedunt ſecundũ ordinem gradus ſui.Bart.*
[s] ſeruare.
[t] *In ſacris ſcrinijs alij ſunt ſtatuti,alij ſupernumerarij.*
[u] in locũ præcedentis abire.
[x] *Coniunctim legendum eſſe tradit Pyrrhus, quemadmodum decẽprimatus dicitur.*
[y] cuique.
[z] illi.

8. Iidem Auguſti Nomo magiſtro officiorum.

PRoximos [f] ſacrorum ſcriniorum, quos fides, ac diuturnæ obſeruationis induſtria literatáque militia [g]: comitem quinetiam diſpoſitionum, quem probitas ac ſtrenuitas meritò commendant, cõpleto tempore ſuæ militiæ comitiuæ ſacri noſtri conſiſtorij cingulo in diem vitæ potiri (manentibus videlicet iamdudum præſtitis [h] ſaluis priuilegijs proprijs [i]) decernimus. Quibus enim pietatis noſtræ arcana meritò committuntur: his pietas noſtra vitam cingulo ſupradictæ comitiuæ ornandam decorandámque decreuit.

9. Imp.*Leo* A.Patricio magiſt.offic.

IN ſacris noſtris ſcrinijs militantes, per commeatũ non continuatim præſtitum [k] ante conuentionem profecti,intra indultum temporis ſpatium erunt cum ſuis coniugalibus & liberis à conuentione ſecuri: ab indictionibus etiam publicorum & ciuilium munerum etiã poſt completam militiam excuſatione potiantur: ſuper domibus quoque quas in prouincijs poſſident, metatorũ moleſtia liberentur.

10. Idem Auguſtus Hilariano comiti magiſtro officiorum.

HAc parte ſtatutos memoriales præcipimus eſſe in ſcrinio quidem memoriæ ſexagintaduos,epiſtolarum vero trigintaquatuor, ‖ libellorum [l] quoque trigintaquatuor: ‖ antiquarios [m] verò, qui habentur in ſcrinijs memoriæ,nunquam minus eſſe quàm quatuor.
1 Supraſcripti autem memoriales nullo modo duplici fungantur officio,nec [n] geminis chartis irrepſerint [o]: vt non occupentur [p] plura in vnum ſe commoda collaturi, nihilque reliquis relicturi.

11. Imp.*Anaſtaſius* A.[q] Euſebio magiſtro officiorum.

SI quis in ſacris noſtris ſcrinijs, id eſt memoriæ,diſpoſitionum,epiſtolarum & libellorum,ſtatutis iam cõnumeratus, ab hac luce fuerit ſubtractus: ab eo quicunque,vtpote vacante loco, de ſubſtitutis in ſtatutorũ conſortio fuerit vltimus ſubrogatus, pro ſolatio vel ſuffragio proximi [r],definitam ſacræque conſtitutioni diuæ memoriæ Theodoſij & Valentiniani [s] principum [t] inſertam quantitatem defuncti [u] hæredes & ſucceſſores, vel liberi eius ſeu creditores,qui fœnus cum mortuo pro ſtatuti loco ei acquirendo contraxerint,conſequantur: ita ſ. vt ſi hæreditas vel ſucceſſio defuncti minimè fuerit ſuſcepta vel adita,tales perſonæ,id eſt creditores quidem cõtra cæteros prærogatiua ſibi ſeruata: liberi autẽ vel agnati ſeu cognati,non hęreditatis, ſed priuilegij nomine ſimili modo huiuſmodi ſummam percipiant: ſibíque petere ac vindicare permittantur: nullius machinatione huiuſmodi noſtra diſpoſitione retractanda ſeu violanda: maximè cum viros etiam pro tempore ſpectabiles eorũdem proximos ſcriniorum,ſi quis eorum ante completum proximatus actum morte præuentus ſit,ad hæredes ſucceſſoréſque ſuos reſidui temporis proximatus ſolatia ſine quadam imminutione tranſmittere non dubitetur.

12. Idem Auguſtus Celeri magiſtro officiorum.

IN ſacris ſcrinijs militantes & parentes atque vxores eorum,necnon liberos, ex ſententia tantummodo tuæ celſitudinis criminales & ciuiles intentiones agentium excipere iubemus: inſuper etiam colonos ſeu adſcriptitios,& ſeruos eorum in hac regia vrbe degentes,eodem beneficio potiri: fidei pro tempore adiutoris viri ſpectabilis proximi, vel vnius ex ſtatutis committendos: ita vt [x] ſi in prouincia quicunque memorialis repertus fuerit, iuratoriæ cautioni committatur: vt etſi non poſſideat immobilem ſubſtantiã, ſerui nihilo minus & coloni ad eam perti-

Marginal notes (right column):

[a] ſtatutum.
[b] *Melloproximus quid ſit, vide hic Alciat. & Cuiac. Is quidem eſt qui ſecundũ locũ tenet & futurus eſt proximus: adiutor verò eſt proximi adiutor.*
[c] promittatur.
[d] accedendi.
[e] cõcedimus.
[f] Magiſtri proximos.
[g] *Sic appellari à literis pingendis ſeu ſcribendis tradit Duaren. li. 1. Diſput.c.3.*
[h] pręſtitutis.
[i] proximis.
[k] præſtitutũ.
[l] *Incluſa deſunt in quib. lib.*
[m] *Sunt antiquarii, qui antiquarum rerum memoriam principi ſuggerunt. Alcia.hic.*
[n] ne geminis.
[o] irrepant.
[p] aucupẽtur.
[q] al.Imp.Zeno A.
[r] proximo.
[s] *Intelligit l. 7.ſ.eod.*
[t] vt principũ.
[u] diẽ functi.
[x] Sed ita.

nentes, fidei eius tradantur. 1 ¶ Modum inſuper ſportularum,[a] ad mediocrem deduci quantitatem:& executoribus de ſchola agentium in rebus attribuendis[b], vnum ſolidum ſingulos vſque ad finem negotij: próq; ingreſſu in iudicio tuæ magnitudinis quolibet modo faciendo, duos ſolidos:& pro editione geſtorum exceptoribus dimidiam ſolidi partem:& ſi apud arbitrum negotium ventilari contigerit, ipſi quidem arbitrio vnum ſolidum, & nihil amplius:exceptoribus autem cum obſeruantibus, tam pro ipſo quod implere videntur miniſterio, quàm pro editione geſtorum ſeu relationis vel definitionis, tertiam partem ſolidi præbere ſancimus: nec pro tempore virum ſpectabilem fiſci patronum, vel executores quib. imminendi[c] litibus ſolicitudo iniuncta eſt, quicquam ab eis exigere[d] ſeu profligare[e] concedi: dimidia ſ. expenſarũ quas in iudicio tui culminis à memoratis ꝑſonis pręberi ſtatuimus, portione in iudicijs prouincialib. ab his agnoſcẽda: ita vt ſi de ciuilibus annonis, vel tutela ſeu curatiõe, vel noui operis nunciatione litem eos ſubire contingat: in maiore quidem iudicio ad ſimilitudinem ſumptuum, quos in iudicio eminentiæ tuæ dependere præcepti ſunt, apud virum[f] clariſſimum præfectum annonæ, ſeu fiſci patronum vrbicariæ magnificæ præfecturæ, vel architectos, pro modo eorum quæ ſuper arbitris, & litibus apud eos exercendis ſuperius ſtatuta ſunt, ſoluentes expenſas, nihil amplius agnoſcere ſeu depẽdere cogãtur. 2 ¶ Quę omnia cuſtodiri iubemus, ſiue per ſe, ſiue per procuratores aut etiam defenſores lites exercere maluerint. Hoc, ſi ꝓlata ſcriptis ſententia moniti ſunt. 3 ¶ Si verò ex depoſitione ſeu aliter quis eorum conuentus fuerit, nihil eum vel ſcrinio viri clariſſimi adiutoris, vel cuilibet alij nomine ſportularum offerre compelli: omnibus antelatis priuilegijs, quibus poſtea per anteriores diuorum principũ ſanctiones defenduntur, in perſona[g] tam eorum qui adhuc militant, & qui poſtea eandem militiam ſortiti ſunt: quàm eorum qui prædictam militiam gradu vacante[h] iam depoſuerunt, vel poſtea depoſuerint, ſeruandis: vt eorum commodo ipſi quoque vnà cum vxoribus & liberis, colonis præterea & ſeruis ꝓprijs, perfruantur. 4 ¶ Et quoniam in controuerſijs[i] quas in iudicijs moueri contigerit, æqualitatem litigatoribus volumus ſeruari, & aduerſarijs eorum: pro ſumptibus & expenſis ſimilem antelatorum beneficiorum prærogatiuã cuſtodiri. propter hanc etenim cauſam & viros deuotos memoriales non tantum agendo in quolibet iudicio, ſed etiam actiones ab alijs ingerendas excipiendo, priuilegijs à nobis indultis potiri decernimus: his videlicet qui militiam virorum deuotiſſimorum memorialium gradu ſolito depoſuerunt ‖ ſeu[k] ‖ depoſuerint, etſi quietis amore per prouincias domicilium fouere maluerint, omnibus nihilo minus priuilegijs, quæ huiuſmodi perſonis per ſacratiſſimam legem nuper promulgatam à noſtra liberalitate præſtita ſunt, muniendis, & eorum commodis atque auxilio potituris.

13. Imp. *Iuſtinianus* Auguſtus Proculo quæſtori ſacri palatij.

COmperimus diuinitus quidem pridem fuiſſe diſpoſitum, viros deuotos adiutores tuæ magnitudinis, certos[l] eſſe in numero, nec ad huiuſmodi nomen vel operam plures licitum eſſe adſpirare, quàm in ſcrinio quidem ſacræ memoriæ duodecim tantùm: ſeptenos verò in duobus reliquis ſcrinijs, id eſt ſacrarum epiſtolarũ, ſacrorúmque libellorum: ſed poſterioris licentiam temporis ſupra modum indulgendo ambitionibus, diſturbaſſe rei merita, ac multitudine diuulgaſſe: vt inter memorialium & adiutorum numerum non longum penè inter ſit. 1 ¶ Sancimus itaque reduci eis ac renouari ſtatutum ordinis terminum: non vt eximantur adiutoribus hi qui pręter prædictam[m] diſpoſitionem in præſenti exuberãt: ſed vt interea omnibus alijs interdicatur ab adfectando hoc nomen, donec exeuntibus ſingulis ac recedentibus decreſcere poſſit vetita conglomeratio, legitimúſque iam reſideat numerus: non prohibendis viris deuotis adiutoribus deſiſtentibus ‖ ab ‖ eodem officio, cum vel ad laterculenſis[n] gradum in ſcrinio ſacræ memoriæ prouecti fuerint, vel ſecundum locum obtinuerint, in duobus alijs ſcrinijs, poſtquam proximi creabuntur, licèt nondum redacta ſit quantitas priſtina, tamen alios pro ſe quos elegerint ſurrogandos adiutores petere: qui poſteriores erunt cæteris. 2 ¶ Illud etiam diſponendum duximus, vtpote nonnullis anterioribus exemplis ſubnixum, nec non iuſtitiæ congruum, vt ab his, quibus conceſſum eſt, adiutorum agmini pro ſe ſociare: libellus offeratur viro illuſtri pro tempore quæſtori, petendáque eius ſubſcriptio, tempus, atque hominem, necnon etiam rem ipſam continens: id eſt quod inter adiutores ei quem pro ſe ſuſrogat, mereri permiſſum eſt: ordinandis videlicet hiſdẽ adiutoribus pro ratione temporum quibus libelli porrecti ſunt: vt etiam ſi ‖ in[a] ‖ memorialium matricula inferiore loco[b] ſit, qui prior in adiutorib. meruit: adiutor quidem habeatur ſuperior: memorialis verò poſterior pro vtriuſque ordinis modo vel diſcrimine. quod etiam in alijs quoque penè omnibus officijs obſeruari dignoſcitur.

Left margin notes:

- [a] *Id eſt ſumptuum, qui in litem faciendi ſunt. Cuia. hic.*
- [b] attinendis.
- [c] al. minuendi, al. in minuendis.
- [d] poſcere.
- [e] ꝓflagitare.
- [f] apud virũ ... tem.
- [g] perſonam.
- [h] vocante.
- [i] cauſis.
- [k] *al. deeſt.*
- [l] certo.
- [m] dictam.
- [n] *Laterculenſis dictus eſt, quia laterculo præpoſitus. duplex aũt erat laterculũ maius & minus. maius erat codex qui totius imperij notitiam cõtinebat: minus, in quo dignitatũ ciuilium & militariũ notitia continebatur: illud erat ſub cura Primicerij notariorũ, hoc verò ſub cura & diſpoſitiõe Quæſtoris: vt conſtat ex notitia vtriuſq; imperij.*

14. Idem Auguſtus Taciano[c] magiſtro officiorum.

HAc lege ſancimus, ſi quando adiutores viri magnifici pro tempore quæſtoris ſacri noſtri palatij, in accuſationem[d] ciuilis cauſæ vel criminalis deducti fuerint: ſtrictum iuris & integritatis congruum ordinem conſeruari: vt ſi ſine ſcriptis conueniendi ſint, nomen eius præcipientis ore deſignatum eſſe ſufficiat. Sin autem ſcriptis in querimonia vnus adiutorum aut plures fortè ferendi[e] ſint: monumenta ſententiarum in perſona tantummodo cõueniendi adiutoris pręcedentium, ęquum & iuſtum initium futuro præſtent certamini. 1 ¶ Et quoniam probationibus & exemplis potius quàm indecoræ conſuetudini deceat indulgeri: quod in vniuerſo deuotiſſimorum ſcrinio libellenſium euiciſſe monſtratur, id in adiutores ſacræ memoriæ, ſacrarum etiam epiſtolarũ transferendum cenſemus: vt qui liberam proficiſcendi licentiam prænuntiatione commeatus indepti fuerint, ſine qualibet ſtipendiorum aut emolumentorũ deductione peregrè degant. etenim pro tempore viris clariſſimis proximis & melloproximis, aut eorum adiutoribus, abſentiæ cauſa vel offerre de ſuo proprio, aut ex annonis ſeu ſtipendijs quicquam relinquere cogendis: quãuis Ianuarias Calendas indultum excedat ſpatium, & intra ſe feſtum diem contineat. 2 ¶ Ad hoc illud obſeruari ſancimus, ne alius adiutor propter quamcunque ambitionem his, qui in præſenti ſunt, vel poſt eorum deminutionem addatur, licèt in veterem numerum redacti fuerint.

15. Idem Auguſtus eidem.

CErtæ quidem ſũt diſpoſitiones noſtri numinis, quas ſuper adiutorib. viri illuſtris pro tempore quæſtoris noſtri palatij, quorũ obſequio res agitur quæſtoria, dedimus: quarum prima quidem ad ſupplicationem eorundem adiutorum emiſſa, numero eorum, qui erant illo tempore, quo preces nobis obtulerunt, neque aliquẽ eximi, neque addi præcepit, præterquam ſi quis eorum vel ad laterculenſis gradum in ſcrinio ſacræ memoriæ, vel ad ſecundum locum in duobus alijs ſcrinijs, id eſt ſacrarum epiſtolarum, ſacrorúmque libellorum & cognitionum, prouectus fuerit. nam his licere deſiſtentibus ab adiutoris officio alios pro ſe, quos voluerint adiutores ſurrogare, vltimum[f] locum in hiſdem adiutoribus obtenturos, licèt ſuperiorem in memorialibus habeant. Altera verò per ſacram pragmaticam facta eſt, per quam excelſæ memoriæ viro Proculo ſuggerente præcipimus illos etiam adiutores poſſe in ſuum locum alios inducere, qui per aliquem fortuitum caſum minùs implere ſuum officium valeant, veluti ſenium, vel morbum, vel aliam neceſſariam cauſam: quod ex ipſorum adiutorum petitione idem magnificæ memoriæ Proculus ad nos retulit. Sed in præſenti ab alijs memorialibus tam in ſcrinio ſacræ memoriæ, quàm in cæteris duobus, ſacrarum epiſtolarum, ſacrorúmqne libellorum & cognitionum relatis, adijci comperimus, deminutionem eorundem adiutorum impediri per memoratam pragmaticam ſanctionem, & inſuper venditionis quodammodo memorati officij locum introductum eſſe. quod ne de cætero fiat, præſentem ſanctionem ad tuam magnitudinem mittimus: per quam iubemus illis tantùm permiſſum eſſe ſecundùm prius noſtræ ſerenitatis reſcriptum alios in ſuum locum ſurrogare, qui vel laterculenſis gradum in ſcrinio memoriæ, vel ſecundum locum in alijs duobus ſcrinijs adepti fuerint: ſecunda[g] noſtra ſanctione ſuper hoc capitulo decætero ceſſante: nullique[h] danda licentia eorundem adiutorum, præter-

Right margin notes:

- [a] *al. deeſt.*
- [b] locus.
- [c] al. Proculo.
- [d] al. accuſatione.
- [e] feriendi.
- [f] intimum.
- [g] ſecundum noſtram ſanctionem.
- [h] nulli dãda.

preterquam||ſi||ad memoratôs gradus aſcenderit, aliam pro ſe eiſdem adiutoribus ex quocumque fortuito caſu connumerare: vt eo modo ad veterem numerum||ijdem|| adiutores redeant: & XII. quidem in ſcrinio ſacræ memoriæ, ſeptem verò in alijs duobus ſint, id eſt ſacrarum epiſtolarum, ſacrorúmque libellorum & cognitionum. Illo videlicet obſeruando, ne alius adiutor per quamcunque ambitionem his qui in præſenti ſunt, vel poſt eorum deminutionem (licet in veterem numerum redacti fuerint) addatur. nam ſi permutationem, licèt fortuiti caſus inciderint, prohiberi diſpoſuimus: multo magis prioribus manentibus alios introduci vetamus: cæteris ſcilicet anterioris ſanctionis capitulis in ſuo robore permanſuris.[a]

DE AGENTIBVS[b] IN rebus,

Tit. XX.

Nullus de numero agentium in rebus locum mortui per pecuniam debet inuadere. Bart.

1. Imppp. *Arcad. Honor. & Theod.* AAA. Anthemio magiſtro officiorum.

NVllus[c] de ſchola agentium in rebus de cætero locum mortui conetur inuadere: ſed is qui ordine ſtipendiorum, & laborum merito ad gradum militiæ ſequebatur, ſtatim atque illum fata ſubduxerint, in eius præmia percipienda ſuccedat; omni obiectione[d] ceſſante. Dat. prid. Calen. Iul. CP. Honorio A. 6. & Ariſteneto Coſſ.

2. Impp. *Honor. & Theod.* Auguſti Helioni[e] mag. offic.

NVlli poſthac ſine noſtrę maieſtatis auctoritate diſcingendi agentem in rebus, nulli eximendi[f] pateat copia. nam probata ſchola, & animaduerſionem vereri[g] iudicis, & nullam timere debet contumeliam vilitatis[h]. Dat. 3. Id. Nou. CP. Honorio. X. & Theodoſio 6. AA. Coſſ.

Matricula agentium in rebus non debet eſſe niſi XLVIII. quorum quilibet præeſt ducentis.

3. Imp. *Leo* A. Patricio mag. offic.

MAtriculam[i] agentium in rebus à tua celſitudine confectam admittetes, iubemus ne ducenarij pluſquam quadraginta octo in ſingulis habeantur in poſterum: & numerum centenariorum ducenti viri, quos vacante[k] tempore gradus competentes admiſerint: parique modo biarchorum nomen meritumq; ducenti quinquaginta viri duntaxat: præterea circitorum trecenti & equitum quadringēti quinquaginta impleant. Sit in æternum illa quoque fixa ſtabiliſque tuæ ſublimitatis diſpoſitio: vt ſi quis de numero ducenariorum, quos quadragintaocto[l] quotannis eſſe cenſuimus, forſitan de luce migrauerit: laborum eius fructum ſucceſſores ab inteſtato vel ex teſtamento venientes, & lucrum diſpenſent, & ita[m] omnibus inter cæteros ſuperſtites potiantur ſolatijs: tanquam ſi viuus,[n] qui hæc eadem diu ſperauerat, ſibimet vindicaſſet: qua de cauſa locum etiam eius ſucceſſorum intuitu vacare conueniet. Nemo autem ſine diuali probatoria[o], quam codices in ſacro noſtro ſcrinio memoriæ poſiti debeant inſerendam accipere, militaribus eiuſdem deuotiſſimæ ſcholæ ſtipendijs vel priuilegijs potiatur.[p]

4. Idem Auguſtus Patricio mag. offic.

EX||eo||quo primum ducenæ vel centenariorum gradum in ſchola agentium in rebus militantes meruerint, deſinant in ſacratiſſima videlicet ciuitate cōſtituti alterius iudicis cuiuſlibet auctoritate pulſari, vel in alio quolibet examine præterquàm viri magnifici magiſtri officiorum, & cui forſitan ipſe conceſſerit, actionib. ſui quiſque[q] aduerſarij reſpondere: quod multo magis in criminalibus cauſis obſeruari decernimus. abſurdum eſt enim, vt in eius ſalutem vel exiſtimationem valeat quiſquam proferre ſententiam, cuius de nulla re poſſit pecuniaria iudicare. Huius autem beneficij prærogatiuam ſubadiuuis[r] etiam qui ſingulis inueniuntur temporibus, deferri iubemus: licet hanc in eorum perſona more quoque[ſ] veteri ſeruari cognouerimus: vt tamen poſt depoſitum officium memoratum, ſi non inter centenarios numerentur, communi iam lege reſpondere non ambigant. Prędictas autem omnes centenariorum perſonas in prouincijs repertas, conceſſa nunc ſpeciali fori prærogatiua, (niſi publicæ executionis ſolicitudo his iniuncta ſit) vti prohibemus: eoſque ordinariorum etiam iudicum pro veteri iure ſententijs obedire præcipimus.

[a] duraturis.
[b] *Quinam hi ſint, vt. apud Pyrrhum in hunc tit. ſunt illi qui militant in rebus id eſt in actu Republicæ.*
[c] *Coniunge l. 2. §. de off. magiſt. off.*
[d] obreptione *in Vet. lib.*
[e] al. Heliodoro.
[f] exuendi.
[g] al. veteris.
[h] al. vtilitatis.
[i] *Vide in hāc legem Pyrrhū & Alciatum.*
[k] vocante.
[l] X. al. VIII.
[m] ita vt.
[n] ſi vnus.
[o] probatiōe.
[p] potiantur.
[q] quiſquam:
[r] prerogatiuam his etiā qui ſub alijs cingulis inueniuntur, pro temporibus, def. &c.
[ſ] quos velit.

DE PRAEPOSITIS[a] AGENtium in rebus,

Tit. XXI.

1. Imp. *Leo*[b] A. Patricio mag. officiorum.

AGentes in rebus qui per ordinem conſequi ſolent principatus inſignia in vnoquoque ſcrinio fabricarum, & barbarorum[c] quaternos ſubadiuuarum[d] ſolicitudine per annū duntaxat integrum procedentes gradatim ſubire hac in æternum valitura lege decernimus: exceptis videlicet vniuerſis negotiatoribus quibuſlibet mercimonium per ſe gerentibus, interpoſitaſve perſonas: cùm eis antè ſacratiſſimis conſtitutionibus interdictum ſit militare: exceptis nihilominus his qui poſſeſſionum alienarum ſolicitudinem procurationemve ſuſceperint. eos enim ad hæc officia volumus adſpirare, quorum labores, ſcholę agentiū in rebus teſtimonio comprobantur. Illi quoque ſunt ab hac liberalitate noſtræ manſuetudinis excludendi, qui cum ſcholæ eidem ſocientur, in ſacris ſcrinijs quibus vir ſpectabilis[e] primicerius & tertiocerius præſunt, adiuuantes eos publicarum chartarum tractatibus occupantur: & duobus officijs operam ſuam adhibere non poſſunt. nam præter emolumenta quæ de prædictis ſcrinijs conſequuntur: principatus etiam ſolatio debent eſſe contenti. Quòd ſi morbo vel ætatis ſenio capti & imperiti huiuſmodi rerum, vel quocumque alio vitio præpediti, per ſe memorati officij curam ſubire nequiuerint: conſideratis præcedentibus eorum laboribus, per ſubſtitutum chartularium eiuſdem ſcrinij cui præfuturus[f] eſt ipſe, idoneum, & tam moribus optimis præditum, quàm ſcientiam peritiámque rerum habentem, electione ſua, ſuarúmque periculò facultatum, præfatum[g] munus eos implere pręcipimus.

2. Imp. Anaſtaſius Celeri magiſtro officiorum.

HAc[h] ſaluberrima ſanctione decernimus, agentes in rebus pro conuentionibus, & modo ſportularū executoribus[i] præbendarum, pro quantitate ſumptuum, quæ circa litigia ſibimet ab alijs inferenda, vel à ſe contra alios per ſemetipſos, ſeu per ordinandos à ſe procuratores exercenda, conuenit ab his agnoſci: beneficijs quæ in ſacro noſtro militantibus miniſterio iam pridem per diuinas ſanctiones indulta ſunt, perpotiri: ||&||fideiuſſorem idoneum de eadem ſchola, non autem extraneum offerre compelli: ita tamen vt priuilegia quęcunque centenarijs ſeu ducenarijs, vel chartularijs, ſeu viris clariſſimis principibus poſt depoſitam quoque militiam iam per diſpoſitiones principales impertita, & nūc vſque obſeruata eſſe noſcuntur, intacta inuiolatáque cuſtodiantur: cum perabſurdum pérque temerarium ſit, hanc noſtræ liberalitatem pietatis quenquam aſtuta interpretatione non ad augmentum anteriorum priuilegiorum, ſed deminutionem conuertere concedi, ſimili videlicet forma pro matribus & vxoribus eorum necnon etiam liberis ſub eorum poteſtate conſtitutis, nec aliam ſortitis vel ſortituris militiā, necnon etiam ſeruis ad eos pertinentibus, ſeruanda: ita vt in prouincijs quoque ſupradictæ perſonæ degentes ſimili beneficio perfruātur: ſportulas tamen & litium expenſas pro tertia ſuperiùs enarratæ quantitatis parte ſoluturæ, denarum librarum auri cōdemnatione aliaque grauiſſima indignatione his feriendis; quicunque noſtra iuſſa quolibet modo ſeu tempore violauerint, ſeu violari conſenſerint.

DE[k] PRINCIPIBVS AGENtium in rebus,

Tit. XXII.

1. Imppp. *Grat.*[l] *Valent. & Theod.* Auguſti Cynegio P. P.

AGentes in rebus poſt palmam laboris emeriti, principatus honore remuneramus, atque ideo officialis[m] tam ad neceſſitates publicas quàm priuatas non niſi||a||principe mittatur[n] auctore, nullarúmque[o] ſine ipſo cuiquam mandetur exhibitio perſonarum: etiam ſi interceſſio[p] in locis degentis officij fuerit impartita. Cauſarum etiam patronos ||ita[q]|| volumus eſſe conuentos, ne ignorante principe vllam poſtulationem introducant: neve ſub vnius perſona ſuſcepti,[r] fraude quadam aliena negotia inferenda eſſe pertentent. quod ſi fuerit definitio contempta, decem

[a] principibus *in manuſc. al. non eſt noua rubrica. Cōt.*
[b] al. Zeno.
[c] al. barbaricorū, al. barbariorum, al. barbaricariorum.
[d] *rectè*, al. ſubambarū, *ſed malè.*
[e] viri ſpectabiles.
[f] al. præfecturus.
[g] *In quib. Vet. additur*, ſubadiuuæ.
[h] Hanc ſaluberrimā ſanctionem.
[i] executionibus.
[k] *Principat° eſt dignitas eius, qui cæteros agentes in rebus antecellit, cui ea pro præmio exacti laboris tributa eſt. Caßiodorus lib. 11.*
[l] al. Imp. Zeno.
[m] officiales.
[n] mittantur.
[o] nulláque.
[p] executio. *Vt l. 8. §. de offic. rect. prouin. l. 7. §. quæ res pign. obl.*
[q] *Abeſt à quibuſd.*
[r] *Suſceptum clientem dici Cuiac. & Pithœus multis auctoritatib. confirmant.*

libras auri fiſco noſtro ab officio tuo iubemus inſerri. Datum prid. Calend. Mart. C.P. Honorio NB.P. & Euodio Coſſ.

2. Imppp. *Arcad. & Honorius* Auguſti Theodoro P.V.

OMnia citatoria, omnium ſ. cauſarum atque perſonarum, licet ſint [a] ſenatoriæ dignitatis, ad principes [b] ſpecialiter reuocari pręcipimus: actus verò cæteros qui à ‖ ſacratiſſimo ‖ cœtu ſenatus tractari conſueuerunt, cenſualium [c] ſolicitudine celebrari: nec aliquod præiudicium ex ſurreptitio reſcripto ſupplicibus inferri. Dat. 12. Cal. Iun. C.P. Olybrio & Frobino Coſſ.

[a] ſuit.
[b] & principis.
[c] *Vide Capitolinum in Gordianis.*

3. Imp. [d] *Honor.* A.

PRoconſularis apicis dignitatis adiectione principes ‖ agentium ‖ in rebus præcipimus decorari. Datum 7. Cal. Oct. Rau. Varana C.V. Coſ.

[d] Impp. Hono. & Theo. AA. Palladio proc. Africæ.

4. Impp. *Theod. & Valent.* Valerio Mag. offic.

EX agentibus in rebus principibus domeſticos in ſuis actibus habere liceat eos quorum fidem induſtriámque probatam ſibi exiſtimant, etſi ſæpe eodē officio fuerint antè perfuncti. Et ſi quis agens in rebus poſt XXV. annorum curricula, ob aduerſam corporis valetudinem, militiæ finem minimè valuerit expectare, ſed ad honorariam ex principe dignitatem teſtimonio ſcholæ proſiluerit, hiſdem eum priuilegijs muniri cenſemus, quibus hi qui ad principatus actū progreſſi ſunt, potiuntur. Sed in ſalutationibus iudicum conſeſſibuſque priores eos qui per longæ militiæ metas ad principatus actū peruenerint, etſi actus tempore poſteriores ſint, eſſe præcipimus: nihil cenſualibus vel apparitoribus aduerſus priuilegia eorum excogitantibus, tanquam in actu principatus fuerint verſati: vicenarum librarum auri condemnatione contra eos propoſita. Dat. 4. Cal. Feb. C.P. Theo. A. 15. & qui fuerit nuntiatus.

5. Iidem Auguſti Cyro P.P.

EOs qui ordine tranſcurſa militia, poſt ducenam ad deſideratum principis peruenerint gradum, aut adiutores viri illuſtris magiſtri officiorum extiterint: cum inter honoratos cœperint numerari, vicarianæ [e] dignitatis titulis decorari cenſemus.

[e] vicariæ.

6. Iidem Auguſti Momo mag. offic.

PRincipes agentium in rebus, quos ſæpe ſæua pericula vitæque interdum renunciatio ad memoratū gradum adduxit: completo [f] tempore militiæ ſeu comitiuæ primi ordinis cingulo in diem vitæ potiri (manentibus videlicet dudum præſtitis ſaluis priuilegijs) decernimus.

[f] expleto.

Militans in ſchola agentium ſi fuerit de corpore cohortaliū, licet princeps agentium factus ſit, filium curiæ obligatum relinquit. Bart.

7. Imp. *Leo* A. Nicoſterio P.P.

QVicumque ex corpore cohortaliū militans in ſchola agentium in rebus filium procreauerit: antequā ad metas militiæ ſuæ perueniat, principatus honore decoretur: ‖ & ‖ licèt ipſe poſt finitam militiam, vtpote liber, nulla debeat huiuſmodi conuentione pulſari: filiū tamen cohortali conditioni relinquat obnoxium. Si verò poſtquam adeptus fuerit principatum, ediderit filiū: is qui natus eſt, etiam ſi in ſchola deuotiſſimorum agentium in rebus militiam ſortitus non fuerit, ita liber ſit ac ſecurus, ‖ vt [g] ‖ nec vllis cohortalis officij nexibus obligetur, quaſi iam ex patre libero & ab hac conditione penitus alieno progenitus.

[g] *al. abeſt.*

8. Imp. *Zeno* A. [h]

MVltis deuotiſſimæ ſcholæ agentium in rebus aditionibus permoti, viros clariſſimos eiuſdem [i] ſcholæ principes, qui finitis militiæ ſtipendijs exeunt: quotiens ex maioris iudicis ſententijs ipſi, vel eorum cōiuges, aut liberi, vel ſerui, aut coloni, ſiue per ſe, ſiue per procuratores conueniantur, non amplius quàm vnum ſolidum executoribus ſportularum nomine præbere cōpelli: apparitoribus vicariani ſeu præſidalis [k] iudicij, non niſi tertia parte ſolidi tantùm præſtanda: nulláſque ijſdē concuſſiones aut vexationes in præbendis fideiuſſoribus ingeri, ſed eos fideiuſſores quos locorum defenſor exiſtimauerit, dare: ita videlicet, vt pro tenore generalium edictorum hi qui vel in ſacratiſſima vrbe, vel in prouincijs immobiles poſſident facultates, adiuratoriæ [l] cautioni, & ſubſtantiæ ſuæ credantur. Hoc etiam adijciendo, vt nunquam niſi ex ſententia in ſcriptis prolata penitus moueantur [a]. Ad ſimilitudinem inſuper aliorum officiorum, quotiens ciuiles vel criminales contra eoſdem cognitiones mouentur, executorem quidem negotij vſque ad finem litis ciuilis ſeu criminalis, vnius eſſe ſolidi præſtatione contentum: & pro inſinuandis noſtræ ſerenitatis apicibus, vel ſimplici contra obnoxios eorum poſtulatione deponenda, binos ſolidos ab his vel coniugibus eorum præberi: & quotieſcunque exemplaria poſtulantur, hi quorum intereſt, accepto ſolido, quod petitur præbere non differant [b]. Pro implendis verò monumentis vnde conueniendi tribuitur executoribus facultas: non vltra quàm tres ſolidos, quibus competit, impertiri præcipimus: arbitro verò non amplius quàm ſolidum: & fiſci patronis dimidiam ſolidi partem: notarijs verò tertiam vſque ad finem (ſicut dictum eſt) cauſæ præſtare: ſuper editione quoque chartularum ſolidi partem dimidiam præbere. Quod ſi non apud arbitrum, ſed in competentibus iudicijs maioribus cognitio celebretur: inducendi quidē negotij gratia non niſi quatuor ſolidos eoſdem viros clariſſimos erogare: geſtorum verò excipiendorum cauſa duos tantummodo ſolidos dare: & nullius vltra ſupraſcriptas quantitates cuilibet alteri pręſtandi ſumptus exactione vexari: his omnibus locum habentibus, ſiue ipſi alijs litem ingerant, ſiue ab alijs pulſentur.

[h] *Sic legendū: Zeno, non Anaſtaſius. nā hac lex citatur ſ. in l. 2. de comitib. conſiſtorianis. & in quib. Vet. c. additur*, Ioanni magiſtro officiorum.
[i] eius.
[k] pręſidalis.
[l] adiutoriæ, al. iuratoriæ.
[a] moueātur.
[b] differat.

DE CVRIOSIS, ‖ ET STAtionarijs, [c] ‖

Tit. XXIII.

Denuncians maleficium punitur ſi non probat. Bart.

1. Imp. *Conſtantinus* A. ad Lollianum P.P.

CVrioſi & ſtationarij, vel quicunque funguntur hoc munere, crimina iudicibus nuncianda meminerint, & ſibi neceſſitatem probationis incumbere, nec citra periculum ſui [d], ſi inſontibus eos calumnias nexuiſſe conſtiterit [e]. ceſſet [f] ergo praua conſuetudo per quam carceri aliquos immittebant. Dat. 11. Cal. Aug. Med. Acc. 12. Cal. Sept. Arbitione & Lolliano Coſſ.

[c] *Incluſa deſunt in quib: li. ſed in al: hic t. precedēti cōiungitur. ſed curioſos, qui & curagendarij dicūtur l. 1. C. Th. eo. ti. fuiſſe ex agentibus in rebus, tradit Cui. hic, quē vide.*
[d] ſuis, al. ſi viris.
[e] contigerit.
[f] *L. 1. J. de coho. & princip. cornic.*

Officium agentium in reb. eſt, curam habere ſuper euectionib. curſus publici, portando pecuniam publicam per prouincias. Io. de Plat.

2. Idem A. & Iulianus Cæſar ad Taurum P.P.

AGentes in rebus, in curis agēdis, & euectionibus publici curſus inſpiciendis, noſtrorum memores præceptorum, credimus in omnibus velle profutura reipublicæ: ideóque ſolos agentes in rebus in hoc genere iuſſimus obſequium adhibere: & non ab alio penitus officio. Hi verò peruigili diligentia prouidebunt, ne quis contra euectionis auctoritatem moueat curſum, vel amplius poſtulet quàm conceſſit euectio. Quiſquis igitur aliquid tale perpetrare tentauerit, improbi cœpti priuetur effectu. Demonſtretur etiam iudicibus vel curioſis euectio, etiam ſi quis nobis iubentibus feſtinare memoret in obſequium neceſſarium, nec præualeat contumacia vel dignitas. Ergo nummum ‖ iam ‖ vetamus expoſci pro animalibus in curſu [g] minimè conſtitutis. Quod ſi fortè aliquis exiſtimauerit perpetrandum: eius quadruplum quod accepit, inferre cogatur. Dat. 15. Cal. Maij, Mediolani, Conſtantino A. 9. & Iuliano Cæſare 2. Coſſ.

[g] curſum.

3. Idem A. ad agentes in rebus.

PEr id tempus [h] quo curſus tuendi ſolicitudinem ſuſtinetis, condemnationes præfectorum circa eos ſolos irritæ ſunt futuræ, qui ſeruauerint honeſtatem: erga eos verò qui inhoneſtè, & contra decus ſeculi, vel honorem militiæ verſabuntur, non ſolùm condemnatio manſura eſt, verumetiam grauior pœna eſt ſtatuenda. P P. prid. Cal. Dec. Euſebio & Hypatio Coſſ.

[h] temporis.

4. Impp. *Arcad. & Honor.* Auguſti Marcello mag. offic.

AGentes in rebus ſingulos per ſingulas prouincias mittendos eſſe cenſemus: quibus [i] inſpiciendarum euectionum tantùm debeat cura mandari: vt nihil prorſus commune aut cum iudicibus, aut cum prouincialibus habeant: nec naues debebunt illicita concuſſione vexare: nec libellos aut atteſtationes vel conteſtationes litis gratia ſuſcipere, aut in carcerem quemquam trudere [k], ſed curſui ſolùm [l] vacare. Dat. Calen Iun. C.P. Olybrio & Probino Coſſ.

[i] *al. additur:* tā, al. tamen.
[k] tradere.
[l] curis ſuis.

DE

DE PALATINIS[a] SACRARVM LARgitionum, & rerum priuatarum,

Tit. XXIIII.

[a] *Palatinorũ nomẽ generale eſt: omnes enim in palatio habitãtes, palatini dicebãtur, ſed hũc titulũ de apparitoribus comitum eſſe, Cuiac. hic oſtendit.*
[b] *C.Th.*11.16.6. *Vbi additur* & Conſtantinopolitani ciues.

1. Impp. *Conſtantinus & Conſtans* AA. ad Beronicianum Vic. Aſiæ.

PAlatini[b] pro capitibus ſeu iugis ſuis tantùm penſitationem atque obſequia recognoſcent, extraordinarijs & ſordidis muneribus & ſuſceptionibus & temonarijs oneribus liberati. Dat. Non. Maij, Conſtantinop. Conſtantio 4. & Conſtante 3. AA. Coſſ.

2. Imppp. *Valent. Valens & Gratian.* Auguſti Titiano Com. S.L.

NVllus theſaurenſis, vel officialis comitis theſaurorum ſemel deprehenſus euerſor, quocumque pacto aut repetat militiam ſuam, aut aliam ſibi requirat per ambitum dignitatem, vel ſeſe transferat ad aliam quamcumque militiam. Dat. 8. Cal. Feb. Antiochiæ, Gratiano A. 4. & Merobaude Coſſ.

3. Imppp. *Gratian. Valent. & Theod.* Auguſti Pancratio com. R.P.

PRiſco iam nunc ordine reuocato, de palatino potius officio ad regendum principatum officij comitis domorum per Cappadociam mittantur, quales comes etiam domorum, ſi inhoneſtum aliquid geſſerit,[c] vereatur. Idoneos itaque ſingulis annis è numero mittendariorum[d] ad hoc eligere debebis & mittere. Dat. prid. Non. Iul. Scopis, Auſonio & Olybrio Coſſ.

[c] congeſſerit.
[d] mittendorum.

Palatini nihil habent commune cum alijs iudicibus prouinciarum. Bart.

4. Iidem Auguſti Heſperio P.P.

NIhil omnino vllis iudicibus cum palatinis noſtræ clementiç, quicumque à comitibus diriguntur, ſit commune atque coniunctum: ſed excepta reuerentia quæ non ſolum ab inferioribus, ſed etiam à maiorib. & in prouincia degentibus rectoribus prouinciarum debetur atque defertur, ſuis quiſque neceſſitatibus obſecundet. Dat. 8. Id. Dec. Sirmij, Auſonio & Olybrio Coſſ.

Effectus princeps palatinorum, ad aliam dignitatem conuolare non poteſt. Bart.

5. Iidem Auguſti Nebridio P.P.

QVidam poſt impletum ordinem militiæ palatinæ, quàm geſſerant, honorémque tranſactum, ad exceptorum ſcrinia tranſire nituntur. Hac igitur lege ſancimus, vt nulli prorſus dehinc iſta audendi[e] relinquatur occaſio: ſed vnuſquiſque eius ſcrinij, quem[f] primũ militando elegit, ordinem perſequatur: nec in alterius loco finem militiæ requirat, qui[g] iam proprij ordinis tranſegerit principatum. Dat. 5. Id. Octo. C.P. Merobaude 2. & Saturnino Coſſ.

[e] audiendi.
[f] à ſe primũ militando electi.
[g] quia.

6. Iidem Auguſti ad Probum P.P.

AB officijs palatinorum excellentia tua ſciat ita penitus eſſe recedendum, vt neque ipſa poſtmodum licitum ſibi credat ijſdem aliquid iniungere: & prætérea[h] prouinciarum rectores prohibeat[i] quicquam vlterius tale conari. Dat. 7. Cal. Nou. Med. poſt conſ. Merobaudis 2. & Saturnini.

[h] propterea.
[i] al. prohibeant.

7. Iidem Auguſti Trifolio Com. S. Lar.

SCrinijs omnibus largitionum comitatenſium infraſcriptas decernimus dignitates: vt his contenti, ambiendi ſibi aditum intercluſum eſſe cognoſcant, etiam ſi ſpeciale beneficium emendicato ſuffragio quiſquam voluerit[k] impetrare. Annonas etiam iuxta definitum dignitatum modum volumus præſtari: nec amplius quicquam præſumi. 1 ¶ Breuis, quas dignitates per ſingula ſcrinia officium[l] ſacrarum largitionũ habere ſtatuimus: Scrinij exceptorum perfectiſſimus[m] ordinis ſecundi numero[n] vnus, id eſt primicerius[o] exceptorum vnus: ducenarij duo, id eſt tertiocerius & quartocerius: centenarius vnus,[p] id eſt primicerius inſtrumentorum: epiſtolares numero duo: formæ primæ numero tringintaſex: formç ſecundæ numero quatuor: formæ tertiæ numero tres. Scrinij numerorum[q] perfectiſſ.[r] ordinis tertij numero vnus[ſ]: ducenarius numero vnus: centenarij numero duo:[t] epiſtolares numero duo:[u] formæ primæ numero tres:[x] formæ ſecũdæ numero vnus[y]: ‖ formæ tertiæ numero duo. ‖ Sacri ſcrinij tabellariorum[z] perfectiſſ.[*] ordinis tertij numero vnus: ducenarius numero vnus: centenarius numero vnus: epiſtolaris numero vnus: formæ primç numero tres: formæ ſecundæ numero quinque. Scrinij canonum perfectiſſimus ordinis tertij numero vnus: ducenarius numero vnus: centenarius numero vnus: epiſtolares numero duo: formæ primæ numero quatuor: formæ ſecundæ numero quatuor. Scrinij mittendariorum ducenarius numero vnus: centenarij numero duo: epiſtolares numero octo: formæ primæ num. vij. formæ ſecundæ numero trigintatres. Scrinij aureæ maſſæ perfectiſſimi ordinis tertij numero vnus, id eſt primicerius ſacræ maſſæ, numero vnus: item ſecundocerius numero vnus: ducenarij numero ij. id eſt tertiocerius, & quartocerius: centenarij num. vj. epiſtolares num. iiij. Aurifices ſpecierum perfectiſſimus num. vnus: ducenarij nu. iiij. centenarij num. ſex: epiſtolares num. viij. formæ primæ nume. xvij. formæ ſecundæ num. iiij. Aurifices ſolidorum ducenarij num. vnus: centenarij nume. octo: epiſtolares nu. ſex: formæ primæ numero nouem: formæ ſecundç num. xxx. Sculptores & cæteri aurifices centenarij num. vnus: epiſtolares numero v. formæ primæ num. ſex: formæ ſecundæ num. xvij. Scrinij auri[a] ad reſponſum perfectiſſ. ordinis primi nu. vnus: perfectiſſimi ordinis ſecundi numero ij. ducenarius num. vnus: centenarij num. ij. epiſtolares num. iij. formæ primæ num. iiij. formæ ſecundæ numero ij. formæ tertiæ num. vnus: Scrinii à miliarenſibus[b] perfectiſſimus ord. primi numero vnus: ducenarius numero vnus: formæ primæ num. vnus: formæ ſecundæ numero duo: formæ tertiæ num. iij. Scrinij veſtis perfectiſſimi ordinis iij. num. j. perfectiſſimus ord. ij. nu. j. ducenarij nu. j. centenarij nu. j. epiſtolares nu. ij. formæ pri. nu. vij. formæ ij. num. x. formæ iij. num. iiij. Officialium ſacrarum veſtium ducenarij num. iij. centenarij nume. iij. epiſtolares num. ij. formæ primæ num. xij. formæ ſecundæ num x. formæ tertiæ num. viij. Deputati ſacræ veſtis perfectiſſ. ſecundi ordinis num. ij. ducenarij num. ij. centenarij num. ij epiſtolares num. ij formæ primæ num. iij. Scrinij ab argento perfectiſſimi ordinis ſecundi num. j. epiſt. num. j. formæ primç nu. ſex: formç ſecundç num. iij. formç tertiç num. j. Scrinij à pecunijs perfectiſſ. ord. ſecundi num. j. formç primç num. j. formç ſecundç num. ij. formç tertiç num. v. Argentarij comitatenſis ducenarij num. j. centenarij num. ij. epiſtolares num. iij. formç primç nu. viij. formç ſecundç num. xxv. Barbaricarij centenarij nu. ij. epiſtolares numero quinque. formç primç numer. viij. formç ſecundç num. vnus. Dat. 4. Id. Iun. Heracliç, Richomere & Clearcho Conſſ.

[k] valueris.
[l] al. officiorum.
[m] perfectiſſimi prçfectus.
[n] numeri, al. muneris,
[o] *In quib. lib. quædam hic adduntur.* omnis ſcholç perfectiſſim[9] vnuſquiſque primicerius: exceptorum numero vnus.
[p] vnúſque.
[q] canonis. *Haloander.*
[r] prçfectus.
[ſ] quiſque ducenarij:
[t] quinque. *Haloander.*
[u] octo. *Halo.*
[x] octo. *Halo.*
[y] trigintatres *Haloan.*
[z] tabulariorum, al. maſſæ. *Hal.*
[*] al. pfectus.
[a] al. Scriniarij ad reſponſum per formam primã nume. vnus: per formã ſecundam nu. duo. ducenarius, &c.
[b] al. Scriniarij ad limitẽ; al. ad militẽ performam; *ſed rectè hanc legẽ reſtituit Cuiacius, qui vbi erat ſcriptum,* per formam, *emendauit,* perfectiſſim[9], *vel* perfectiſſimi *ſic enim legitur in lib. Aured. & Dionyſ.*

Palatini tranſmiſſi per prouincias, anno elapſo cingulo liberantur. Bart.

8. Iidem Auguſti Trifolio C.S.L.

PLacuit iuſtè[c] omnibus Mittendarijs[d] & Palatinis officijs profutura ſuggeſtio, quam inſinuaſti, vt ex ijſdem annis ſingulis[f] ex ducenarijs terni, ex centenarijs habito prouiſionis intuitu, cingulo liberentur. Dat. 4. Id. Mart. C.P. Arcadio A. I. & Bautone V.C. Coſſ.

[c] al. ita *in veter. quib.* iuſta, *atque additur.* &
[d] Mittendaris Palatini officij.
[e] qua.
[f] annui ſinguli.

9. Impp.[g] *Theod. & Arcad.* AA. Neſtorio Com. R.P.

NOn aliter quilibet in officio ſacrarum largitionum vel priuatarum rerum cingulum militiç ſibi ſumẽdum exiſtimet, niſi noſtrç manſuetudinis adnotationem meruerit. Dat. prid. Id. Auguſt. Ancyrç, Stilichone 2. & Anthemio Conſſ.

[g] al. Imppp. Theodo. Arcad. & Hon. AAA. Neſtori comiti Orientis.

10. Impp. *Honor. & Theod.* AA. Ioanni P.P.

PAlatinos, qui ſacrarum remunerationum rationem tractantes inculpantur, ad calcem terminúmque militiç peruenientes, necnon etiam adiutores & primicerios diuerſorum officiorum prçcipimus habere priuilegia, quç nuper agentiũ in rebus ſcholç noſtra ſunt manſuetudine contributa: ſcilicet vt à tyronum prçbitione memorati reddantur exortes, cçteráque onera non agnoſcant. Dat. 7. Id. Iun. Rau. poſt conſ. Honorij 8. & Theodoſij V. AA.

11. Iidem AA. Anyſio C.S.L. & Tauro C.R.P.

AD ſimilitudinem ſanctionis,[h] quam de proximis ſacrorum promulgauimus ſcriniorum, etiam in officio ſacrarum largitionum atque priuatarum rerũ pro biennio annum ſub perpetua obſeruatione prçcipimus cuſtodiri: ita vt & priuilegia, quç huiuſmodi officijs vel primicerijs ſacris legibus deferuntur, integra illibatáque ſeruentur. Dat. 3. Cal. Iul. C.P. Theod. A. 7. & Palladio Conſſ.

[h] *L. 6. ſupr. de prox. ſacr. ſcr.*

12. Imp. *Theodoſius* A.[i]

VIros deuotos palatinos non oportet in hac regia vrbe apud virum illuſtrem prçfectum vrbi

[i] Imperatores Theodoſius & Valentin. AA Maximo C.S.L.

litigare compelli, niſi de ædificatione [a] domorum & ſeruitutibus & annonis orta videatur cauſa: in alijs verò cauſis tam pecuniarijs quàm criminalibus apud viros illuſtres tantummodo comites ſuos reſpondere. rectoribus autem prouinciarum intra adminiſtrationis ſuæ fines inter præſentes palatinos nec cauſis publicis occupatos cognoſcere tam pro ciuili quàm pro criminali cauſa permittimus: ſic tamen vt non aliter criminalis ſententia aduerſus eos proferatur, niſi ex ſuggeſtione prouincialis iudicij vir illuſtris comes, ſub quo militat, [b] certioratus hoc ei permiſerit.

[a] *Id eſt, noui operis nunciatione. l. 12. §. de prox. ſacr. ſcrin.*

[b] militant.

13. Iidem AA. Eudoxio C.S.L.

INter alias prærogatiuas, quas antea meruerant ſcholæ ſocietatis [c] ſacrarum largitionum, primicerius, & tres primicerij ſcriniorum tribuni prætoriani, militari dignitate fruantur: nulla eis ex cuiuſlibet iudicis præceptione iniungenda publica vel priuata neceſſitate.

[c] ſociati.

14. Iidem AA. Florentio P.P.

IVbemus viros deuotos palatinos rei noſtri numinis [d] priuatę, eiſdẽ priuilegijs decorari, quibus etiam palatini qui in ſacris largitionibus deferũtur. Cùm enim par ſimiliſque militia ſit, iuſtum & competens videtur ijſdẽ vtrumque officium priuilegijs gloriari. Primicerios itaque officij, treſque primates ſcriniorum rerum priuatarum, finito tempore militiæ, inter tribunos militares prætorianos, ſaluis ijſdem præſtitis priuilegijs ſacris conſtitutionibus, noſtram clementiam adorare decernimus: ita tamen vt ‖nullam iniunctionem,‖ nullam ſolicitudinẽ priuati vel publici negotij quolibet iudiciario præcepto ſuſtinere poſſint. ſed excepta omni neceſſitate omnique fatigatione, indeptæ [e] dignitatis honore potiantur.

[d] nominis.

[e] indepto.

DE [f] STRATORIBVS,
Tit. XXV.

1. Impp. *Valent. & Valens* AA. ad Zoſimum præſidem nouæ Epiri.

PER omnes prouincias edictum generale miſimus, vt ſtratoribus vnus tantùm ſolidus probæ [g] nomine poſceretur, & in offerendis equis certam formam, ſtatutam & [h] ætatem prouinciales noſtri cuſtodiendam eſſe cognoſcant: quos etiam fiſco certo modo ſolidorum [i] obnoxios fecimus, ſi quod ſtratores petere interdictum eſt, illi dare ſtratoribus non timerent. officium quoque grauitatis tuę centum argenti libris multabitur, ſi ſciens prædictam rem geſtam fuiſſe, non illicò eam ſeueritati iudiciariæ prodiderit. Dat. 13. Cal. Iul. Apolloniæ, Valentiniano & Valente AA. Coſſ.

[f] *In manuſcr. legitur*, De ſtratoribus: *Vt & in Pandectis Flor. l. 3. ff. de off. procons. Contius. Alciat.* ſtatorib. *manult.*

[g] *Probæ, id eſt probationes. Cuiac.* al. pro prio nomine.

[h] al. ęqualẽ.

[i] certo ſolidorũ modo, al. cviii. ſolidorũ modo.

DE CASTRENSIANIS [k],
& miniſterianis,
Tit. XXVI.

Caſtrenſiani & miniſteriani officio finito per lapſum biennij, alius ſubrogatur. Bart.

1. Impp. *Honor. & Theod.* AA. Narſi. V. ſpectab. comiti & caſtrenſi S.P.

IN officio ſpectabilitatis tuæ ſecundum formam diualium reſponſorum poſt completũ tempus prefinitum, id eſt biennium, priorib. decedentibus inſequentes ad [l] locum pro merito laborum ſtipendiorúmque ſuccedant, nec vlla licentia tribuatur his qui impletum depoſuerint officium, denuò ad eandem militiam vel ſolicitudinem remeandi. Dat. 6. Id. Feb. CP. Theodoſio A. 7. & qui fuerit nuntiatus.

[k] *Magis Latinè (inquit Alci. hic) diceretur.* De caſtrenſib. miniſtris. *tu illũ vtdeto. ſunt autẽ Caſtrenſiani miniſteriani aulici, qui ſacro miniſterio deputati ſunt. Cuiac. hic.*

[l] ſequentes in locum.

2. Iidem Auguſti Scholaſtico V.C. comiti & caſtrenſi S.P.

SI quis primæ, vel ſecundæ, vel tertiæ formæ ſpecialiter inter ſtatutos gradum cælitus valuerit impetrare: ſupernumerarius [m] vltimus formæ tertiæ in matriculis habeatur. Dat. prid. Id. Ian. CP. Honorio 13. & Theodoſio X. AA. Coſſ.

[m] ſupernumerarijs.

3. Impp. *Leo & Anth.* AA. Ioan comiti & magiſt. offic.

HI qui in ſchola veſtis ſacrę militãt, vel matres eorũ vel vxores, criminalem vel ciuilem litem contra ſe ‖commouendam [n]‖ in nullo alio niſi in ſublimitatis tuæ ſuſcipiant examine.

[n] mouendã. *al vtrumque deeſt.*

Caſtrenſiani & miniſteriani eorumq; matres, vxores & filij, ſolum coràm magiſtro officiorum ſunt conueniendi.

4. Impp. *Leo & Zeno* Mariano com. & magiſt. offic.

ANte omnia nullius penitus alterius iudicis minoris vel maioris ſacro miniſterio noſtro deputatos (quorum officia ſingillatim breuis ſubter annexus continet) niſi à tuæ duntaxat magnitudinis ſententijs conueniri, vt in nullo penitus alterius iudicis foro pulſantium, niſi in tuæ tantummodo amplitudinis examine præbeãt aliquando reſponſum. Sed ne in hoc ipſo iudicio enormibus moleſtentur diſpendijs, vel ex nudis conueniantur facilè iudicis cuiuſcunque mandatis: ipſis quoque ſportulis & fideiuſſionibus modum conſtituimus obſeruandum: ante omnia decernentes, ne quando ſine ſcriptura vel interpellatione depoſita, ac ſententia prorogata tuæ magnitudinis, eadémque non edita, conueniri poſſint: conuentos verò non alium fideiuſſorem niſi actuarium, vel vnum ex primatibus ſuæ ſcholę executoribus pro reſponſione ſuæ perſonæ ſine ſcripto præſtare: ſiue per ſeipſos [a], ſiue per procuratorem datum in iudicio reſponſuri ſunt: ſiue in cauſis ciuilibus appetantur, ſiue in criminalibus accuſentur: nec vltra conuentionis nomine ſportularum, quam vnum aureum executoribus vſque ad finem litis præſtent, quęcumque contigerit conueniri. Inducendorũ ſanè nomine, & cognitionum exercendarũ, ſtanteque [b] perſonæ gratia, ex ſimplici poſtulatione contra eos habita, ſiue ex appellatiõe ſubſecuta, vel alio quolibet modo in iudicio deponatur: tribus tantummodo ſolidis vſque ad terminum negotij eos qui accepturi ſunt, præcipimus ſemper‖eſſe‖contentos. in cognitionalibus [c] verò geſtis edendis, duos tantummodo præſtari ſolidos. 1 ¶ Hæc autem priuilegia non in eorum tantummodò, ſed in matrum quoque & vxorum perſonis valere, & ad integrum permanere: filijs quoque & maritis eiuſdem fideiuſſionis nomine, ſi neceſſitas interpellationis exegerit, tradi: nec alios vades exigi: ipſóſque dum militant, & poſt emenſam militiam, cum his qui ex tempore prioris præſtitæ ſibi pragmaticæ ſanctionis eiuſdem militiæ ſtipendia impleſſe noſcuntur, omnibus priuilegijs perfrui (cunctis nihilominus capitulis, ſacris affatibus diuæ recordationis Martiani, quos ſe meruiſſe adſerunt, valituris: excepto hoc quòd in diuerſis iudicijs tunc reſpondere præcepti ſunt) hac ſanctione decernimus. 2 ¶ Aduocato quoque fiſci, exceptoribus etiã [d] qui apud arbitros hoc vtuntur officio, ab exordio incipiendo, vſque ad terminum finemque negotij tertiam duntaxat ſolidi partẽ præbituros. In huiuſmodi autem arbitrorum geſtis edendis non vltra præſtare, quàm dimidiam ſolidi partẽ: & cum per prouincias conſtitutus [e], fideiuſſoribus [f] conuentus caruerit [g], adiuratoriæ [h] tantũmodo cautioni cõmitti: nec vllo tempore niſi ex tuæ duntaxat magnitudinis ſententia conueniri: exceptis tributarijs & munerum functionibus, & criminibus quæ in locis inquiri, flagitari, & vindicari generalia legum præcepta conſtituunt, præſenti ſanctione decernimus: viro clariſſimo adiutore ſublimitatis tuæ in ſpeculis cõſtituto ne quid ex his quę ſtatuimus, aliqua ſubreptione violetur. [i]

[a] ſeipſi.

[b] al. pręſtandæque.

[c] cognitionibus.

[d] & qui.

[e] conſtitutas.

[f] fideiuſſore.

[g] cauerit.

[h] iuratorię. al. adiutorię.

[i] *In quib. Co. notatur conſtitutionem Græcam deſiderari.*

DE [k] DECANIS, [l]
Tit. XXVII.

1. Impp. *Honor & Theod.* AA. Helioni Com. & mag. offic.

QVatuor [m] qui ex corpore decanorum ad primum militiæ gradum peruenerint [n], biennij ſpacio primiceriatus gerant [o] officium: neq; vlterius cuiquam liceat in hoc immorari: vt omni gratia & ambitione ceſſante, poſt duorum annorũ curricula ſuccedant prioribus ſubſequentes. Dat. prid. Non. Nouemb. CP. Theodoſio A. 7. & Palladio V.C. Coſſ.

Decani adhærentes famulatoribus principis, coram illuſtri magiſtro officiorum ſunt conueniendi. Bart.

2. Impp. *Theod. & Valent.* AA. Nomo magiſt. offic.

NOſtræ pietatis famulationibus adhęrentes decanos non oportet pro deſiderio pulſantium ad alia pertrahi [p] iudicia: ſed viri illuſtris tantùm magiſtri officiorum obſeruare examen. Hoc namque modo neque manſuetudinis noſtræ obſequia decipiuntur: & agentib. aduerſus eos iure adhibetur reſponſum. ad exemplum itaq; deuotiſſimorũ ſcholarium nulli licere memoratos ad aliud iudicium trahere, & pulſatos priorum fidei ſcholę permitti [q] pręcipimus.

[k] *Ecl. lib. 6. t. 34.*

[l] *Decani dicebãtur qui decem militib. præerant, qui nunc caput cõtubernij vocãtur. Alc. hic.*

[m] *al. incipit.* Qui ex corpore.

[n] peruenerit.

[o] gerat.

[p] protrahi.

[q] committi.

DE MENSORIBVS [r],
Tit. XXVIII.

1. Impp. *Honor. & Theod.* Auguſti Aemiliano mag. off.

PRimicerius menſorum biennio expleto agentis in rebus militis [ſ] militiam ſortiatur. Dat. X. Cal. Aug. Ancyrę, Stilichone & Anthemio Coſſ.

[r] *Menſores ſunt, qui in caſtris ad podiſmũ dimetiuntur loca in quib. tẽtoria milites figãt, vel qui hoſpitia in ciuitatib. præſtant. hi etiam metatores dicũtur.*

[ſ] vltimi.

DE PRIVILEGIIS EORVM QVI
in ſacro Palatio militant,
Tit. XXIX.

1. Imp.

1. Imp. *Conſtantinus* A. Palatinis bene meritis.

PALATINIS tam his qui obſequijs noſtris inculpata officia præbuerũt, quàm illis qui in ſcrinijs noſtris, id eſt memoriæ, epiſtolarum, libellorúmque verſati ſunt: procul vniuerſas calũnias ſiue nominationes iubemus eſſe ſubmotas: idq; beneficium ad filios eorũ atque nepotes ipſo ordine ſanguinis peruenire, atque immunes eos à cunctis muneribus ſordidis & perſonalibus permanere, cum vniuerſis mobilibus & mancipijs vrbanis: nec iniurias eis ab aliquibus inferri: ita vt qui hoc contempſerit, indiſcreta dignitate pœnas debitas exoluat[a]. Dat. 4. Kal. Nouembr. Treueris, Voluſiano & Anniano Coſſ.

[a] exigatur.

2. Idem A. ad Rufinum P.P.

DE cubiculis noſtris vacatione donatos, vel diuerſis obſequijs palatinis, memoriales etiam qui in ſcrinijs memoriæ, epiſtolarum, libellorũ, ſacrarúmq; diſpoſitionum referuntur: necnon & ſi qui in vtroq; officio palatinorum comitatenſium, ſingularúmve vrbiuni, & officio admiſſionum, & caſtrenſi ſacri palatij militant: priuilegia volumus habere, vt nec ipſi, nec filij, nec nepotes eorum ad honores vel munera municipalia deuocentur: quibus omnibus cõdonamus ne[b] exactorum vel turmariorum[c] (quos capitularios vocant) curam ſubeant: vel obſequium temonariorum[d], vel pentaprotiæ[e], aut etiam tyronis præſentationem[f] agnoſcant. Nam beneficijs noſtris ita digni ſunt, vt etiã cenſualibus vel perſonalibus vel corporalibus muneribus liberentur, & habeant caſtrenſe peculium, ſiue adhuc palatium obſeruent, ſiue optata[g] quietè donati ſunt. Quibus omnibus priuilegijs coniungimus agentes in rebus, licèt militaribus videãtur eſſe ſubnixi. Dat. 5. Kal. Maij, Sirmio Conſtantino A. V. & Licinio Cæſ. Coſſ.

[b] nec
[c] ſummariorum, *al.* carmariorum. *ſunt autẽ turmarij à turmis tyronum cogẽdis dicti.*
[d] telonariorum *forte vt de Alcia. hic.*
[e] *Pentaprotia ſignificat quinque primorum munus, quos alibi cõſtitutiones quinque ſummates vocant: ſed Cuiacius legit* prototypię, *vt in C. Th. quem hic vide.*
[f] prçſtationẽ
[g] adoptata

3. Imppp. *Gratian. Valent.* & *Theod.* AAA. Eutropio P.P.

EX aula noſtra diſcedentes viri, ab omnibus iniunctis habeãtur immunes: numerariorúmque faſtus[h], vel rapaces quæſtus, tanquam experientes & idonei nõ patiantur. Dat. 3. Non. Feb. CP. Eucherio & Syagrio VV. CC. Coſſ.

[h] *Sunt qui emendãt,* hauſtus, *vel* paſtus, *ſed recta eſt excuſa lectio.*

Qui miſſionem meruit ab officio quod in palatio principis exercebat, anteferri debet omnibus alijs qui poſt ad regendas dignitates vel prouincias ſunt adſumpti. Bart.

4. Iidem *Valent. Theod.* & *Arcad.* AAA. Piniano P.V.

OMnes qui in palatio militando, diuerſis actibus paruerint, volumus ‖in‖ tantum eius dignitatis cuius meruerint miſſionem, obtinere inſignia, vt his omnibus pręferantur in ordine atque conſeſſu, qui poſteriori tempore regendas prouincias, dignitatéſq; ſuſceperint palatinas. Si quis autẽ temeraria vſurpatione ſtatuta violare tentauerit, ſacrilegij pœnã[i] ſuſtineat. Dat. prid. Non. Iul. Med. Acc. IIII. Kal. Sept. Honorio NB. P. & Euodio Coſſ.

[i] *al.* pœna

DE PRIVILEGIIS ſcholarum[k],

Tit. XXX.

[k] *Scholares hic intellige militantes ſacro palatio Alciat. hic.*

1. Imppp. *Theod. Arcad.* & *Valent.* Auguſti Pleitio com. & mag. off.

VIRIS[l] ſpectabilibus comitibus ſcholarum, verberãdi degradãdíve ſenatores ac ducenarios, licentiam denegamus. ea námque quæ tali commotione digna ſunt, ad tuæ ſublimitatis volumus referri notitiam. Inſuper etiã domeſticos eorum, non ſenatores, vel ducenarios centenarióſve fieri decernimus: pœna v. librarum auri plectendo, quiſquis hanc diuinam iuſſionem exceſſerit: ſcrinio verò barbarorum[m], ſi tale quidvel attentari paſſum fuerit, vel attentatum contra leges non ſuggeſſerit, decem librarũ auri cõdemnatione plectẽdo. Illud etiam obſeruari non ſine ratione conuenit, ne is cui domeſtici officium per militiæ gradum, vel quinquennij tempus interdici cenſuimus, familiaritate comitis ſimulata, rem prohibitã alio nomine valeat vſurpare. Dat. 16. Kal. April. CP. Caro Coſ.

[l] *Coniunge cum l. 3. ſ. de offi. mag. offi.*
[m] *al.* Barbaricorũ: *al.* Barbariorum,

2. Impp. *Leo* & *Zeno* Auguſti Euſebio mag. officiorum.

HAc lege decernimus, vt qui in ſingulis ſcholis militant, quíque poſt emenſa ſtipendiorum curricula ad primiceriorum gradum perueniunt, & adorata noſtræ diuinitatis purpura, virorum clariſſimorum comitum meruerint[n] dignitatem: tam cingulo quàm priuilegijs omnibus ſibimet competentibus perfruantur[a]: ac deinceps vſque ad finem vitæ foro tuæ celſitudinis tantummodo ſubiaceant: nec ex alterius cuiuslibet ſententia ciuile ſubire litigium compellantur. In criminalibus ſanè cõtrouerſijs, & in publicis tributis ita etiã[b] aduerſus tales viros prouincias moderantium cõgruam iuriſdictionem volumus obſeruari, ne ſub prætextu cõceſſi priuilegij, vel flagitiorum creſcat auctoritas, vel publica vacillet vtilitas.

[n] meruerit
[a] perfiniatur
[b] & aduerſus

3. Imp. *Zeno*[c] Auguſtus * magiſtro officiorum.

[c] *al.* Anaſtaſius.

QVotiens ſuper cauſa ciuili, vel etiam criminali, ex ſententia videlicet iudicij tui culminis ſcholares vel eorum coniuges (ſiue adhuc viuerent earum mariti, ſiue poſt mortem eorum in viduitate conſtitutæ ſunt) matréſve eorum in viduitate permanentes, aut liberi qui non ſpecialiter alterius iudicis iuriſdictioni ſubiectam conditionem ſortiti ſunt, & ſerui ad eos pertinentes conueniuntur: minimè eos[d] eáſve extranei[e] fideiuſſoris[f] exactione vexari: ſed pro cõſuetudine vetuſtiſſima & iugiter obſeruata, numerarium ſuæ ſcholæ fideiuſſorem prębere iubemus: hoc videlicet obſeruando, vt in criminalibus cauſis quinque alios primates ex triginta viris à primicerio vſque ad triginta retro numerãdis, vnà cum numerario volente ſcilicet & non recuſante præbeant fideiuſſores: aut recuſantibus quinq; (ſicut dictum eſt) viris extraneis, in criminibus tantummodo publicis fideiuſſor vnà cum numerario præbeatur: ita vt executoribus non ampliùs ab his quàm vnus ſolidus, ſiue per ſe, ſiue per procuratorem reſpondere maluerint, præbeatur. 1 ¶ In ſubeundis autem cogitionalibus certaminibus, quotiẽs cauſa fuerit arbitro delegata: pro cõteſtatione litis vnum ſolidum, & pro definitione ab arbitro recitanda alterum vnum, & nihil amplius dari decernimus. 2 ¶ Quòd ſi cauſa in iudicio tui culminis ab ipſa conteſtatione litis, vel relatione iudicis, aut appellatione interpoſita ventilatur: pro inducenda cognitione non amplius quàm tres ſolidos, & chartarum, vel recitandorum in cognitionibus inſtrumentorum, nomine editionis, quinetiam geſtorum, duos tantummodo ſolidos dabunt. 3 ¶ Quotiens ſanè apud viros clariſſimos prouinciarum moderatores, ex delegatione ſcilicet ſententiæ tuæ magnitudinis contra viros fortiſſimos ſcholares, vel eorum coniuges, ‖vel‖ liberos, vel ſeruos cognitio celebretur: nõ amplius quam dimidiam partem conſuetorum ſumptuum præberi decernimus: hoc etiam adijciendo, vt qui acceptis commeatibus ad prouincias profecti fuerint, vſque ad quinque menſium ſpatium, intra quod ipſis erit remeandi licentia, nullam penitus actionem ſuper ciuili videlicet negotio (exceptis criminibus & tributarijs functionibus) ſuſtineant. Ne tamen ibi quoque, poſt quintum ſcilicet cõmeatus menſem, ex ſententia iudicij tuæ magnitudinis conuenti, in exigendis fideiuſſoribus aliquod ſentiant detrimentum: adiuratoriæ[g] eos cautioni iubemus cõmitti. 4 ¶ Quotiens autem ex verbis, & ſine vlla ſcriptis prolata ſentẽtia, iidem fortiſſimi ſcholares, vel eorum matres ſeu coniuges (vt dictũ eſt) aut liberi aut ſerui moneantur: nihil ‖pro[h]‖ ipſa executione ſportularũ nomine penitus eos, vel eorum matres ſeu coniuges aut liberos (ſecundùm ſuperiùs datam diſtinctionem) vel ſeruos præbere decernimus. Sed ſi talis ſit negotij vilitas, vt etiam ſine ſcriptis, cõſentientibus videlicet partibus, ſuper eo poſſit cognoſci: exſpectato ſine ſcriptis (ſicut dictũ eſt) habendæ cognitionis euentu, ſi deteriorem calculum reportauerint, ſportularum nomine vnum tantummodo ſolidũ executori præſtabunt. Si verò cauſæ qualitas habendam in ſcriptis cognitionem flagitauerit: in hoc neceſſe eſt caſu interlocutione in ſcriptis proferenda, ea quæ ſuperius de quantitate ſportularum ‖ decidendarúmque ‖ cognitionum diſpoſita ſunt, obſeruari.

[d] eos ex aſſueta
[e] extranea
[f] fideiuſſionis.
[g] iuratoriæ
[h] *al. deeſt.*

DE[i] CASTRENSI OMNIVM palatinorum peculio,

Tit. XXXI.

[i] *Ecl. li. 57. t. 2.*

1. Imp. *Conſtantinus* A. ad Seuerum P.V.

OMNES palatinos quos edicti noſtri iamdudũ certa priuilegia ſuperfundũt, rẽ ſi quã, dum in palatio noſtro morãtur, vel parſimonia ꝓpria quæſierint, vel donis noſtris fuerint conſe-

cuti: vt caſtrenſe peculium habere præcipimus. Quid enim tam ex caſtris eſt, quàm quod nobis conſcijs ac propè ſub conſpectibus noſtris acquiritur? Sed nec alieni ſunt à puluere & labore caſtrorum, qui ſigna noſtra comitantur: qui prę́ſto ſunt ſemper actibus[a]: quos intentos & eruditos[b] ſtudijs, itinerum prolixitas, & expeditionum difficultas exercet. Ideoque Palatini noſtri, qui priuilegijs edicti vti potuerunt, peculia ſua præcipua retineant, quæ dum in palatio noſtro conſtituti ſunt, aut labore (vt dictum eſt) proprio, aut donatione noſtra quęſierint. PP. X. Kal. Iun. Conſtantino A. VI. & Conſtantio Cæſ. Coſſ.

[a] in actibus
[b] eruditis

DE[c] EQVESTRI DIGNITATE, Tit. XXXII.

[c] Ecl. li. 6. t. 35.

1. Imp. *Valentinianus* Auguſtus ad Mamertinum P.P.

EQVITES Romanos ſecundum gradum poſt clariſſimatus dignitatem obtinere iubemus. Dat. prid. Kal. Nouem. Philippopoli, Diuo Iouiano & Varroniano Coſſ.

DE PERFECTISSIMATVS dignitate, Tit. XXXIII.

1. Imp. *Iuſtinianus*[d] Auguſtus ad Paternum Valerianum.

[d] al. Conſtantinus A.

CODICILLIS perfectiſſimatus fruentur, qui impetrauerunt, ſi abhorreant à conditione ſeruili, vel fiſco aut curiæ obnoxij non ſint, vel ſi piſtores non fuerint, vel non in aliquo negotio conſtiterint, nec ſibi honorem venali ſuffragio emerint, nec rem alicuius adminiſtrauerint.

QVI MILITARE POSSVNT, VEL non poſſunt: & de ſeruis ad militiam vel dignitatem adſpirātibus: & vt nemo duplici militia, vel dignitate & militia ‖ ſimul ‖ vtatur, Tit. XXXIIII.

Volentes militare ſe debent etiam offerre ei qui habet ius probandi, ſcilicet officiorum magiſtro. Bart.

1. Impp. *Seuerus* & *Antoninus* Auguſti Antonio.

SI militiæ nomen dare vultis: offerte vos his, qui probandi ius habent. 1 ¶ Non autem ignoratis, eos, qui litis cauſa militiam appetierint, poſtulantibus aduerſarijs ſolui ſacramento ſolere.

2. Impp.[e] *Diocletian.* & *Maxim.* Auguſti.

NOn tantùm decurionum filijs, ſed omnibus in fraudem[f] ciuilium munerum nomina armatæ militiæ dantibus, fraudem prodeſſe diſplicuit.

[e] al. Alexander A.
[f] fraude

3. Impp. *Arcad.* & *Honor.* Auguſti[g] *Mag. vtriuſque militiæ.

CVra peruigili obſeruare debebit ſublimitas tua, ne coloni vel ſaltuēſes aut vltro ſe offerentes ad militiam ſuſcipiantur armatam[h], aut cogantur inuiti.

[g] al. Diocl & Maximian. AA.
[h] armari, aut

4. Imp. *Leo* Auguſtus Dioſcoro.

OMnes omnino curialis vel cohortalis conditionis conſtituti, nullam armatam militiam in poſterum arripiant.

5. Imp. *Iuſtinianus*[i] A. *mag. offic.

HIs[k] quidem[l] quibus indultum hactenus demonſtratur, quo binis aut ternis, pluribúſve mereantur[m] cingulis non coniunctis ex priſca conſuetudine, ſed abſectis[n], atque diſcrepantibus, detur electio quē retinendum ſibi potius cenſeant, quem deſerendum cognoſcant: vt in eo quod optauerint[o], firmiter maneant: eo quod deſpexerint, ſine dubitatione repellantur. In poſterū vero nemini prorſus facultas pateat eodē tempore plus quàm vnius ordinis nomen affectare: interdicendis in commune cunctis (vt dictum eſt) binis pluribúſve militijs, nec dignitatem coniungere cuilibet alij cingulo concedendis[p]: vt & qui ſupplicandum de re vetita nobis exiſtimauerint, pœna decem librarum auri pro temeritate quamuis infructuoſa plectantur: & qui ſuſceperint iuſſionem Auguſtam per ſurreptionem elicitam (quod nonnunquam contingit) decem librarum auri multa feriantur: ſcrinijs etiam, necnon officijs quorum hoc interſit, ſi non reſtiterint, &[a] hanc pragmaticam legem abiecerint[b], decem librarum auri ‖ diſpendio ‖ puniendis. Si quid autem contra hoc perpetretur: ſciant omnes, quod extra[c] conceſſum admiſſum eſt, aut actum fuerit, vel notis conſcriptum publicis, ſimile habeatur, ac ſi nec impetratum nec pronunciatum omnino, nec inſertum eſſet vllis matriculis: ſcituris etiam omnibus qui merentes in ordinibus armatis ſiue ciuilibus adminiſtrandas prouincias, ſeu gerendos quoslibet numeros vel iam ſunt ſeu de cætero fuerint iuſſione noſtra ſortiti: & vt ſeruętur eis gradus, Auguſta promeriti ſanctione, parem indulgendā ſibi licentiam poſtquam depoſuerint ſolicitudinem, aut in priori cingulo protinus perſiſtendi, nullo vindicando titulo dignitatis, quam ſolicitudo media præſtiterit: aut retinendi ſplendorem, quem acquiſierint adminiſtrationis obtentu, verùm priore cingulo deſiſtendi. Monente[d] tamen innata nobis clementia, liberum eſſe cunctis perſpeximus[e], ſi militia qua decedendum eſt, inter eas habeatur, quas volētibus licet diſtrahere: & in alios eam cōferendi, & pretia conſequendi: prout in ijſdem agminibus conſueuerit hactenus: excipiendis[f] videlicet, nec deducendis in hanc perpetuò conſeruandā legem pragmaticam, his qui binas militias ſimul compoſitas, & ſociali nexas conſortio fuerint adſecuti: vt in viris deuotiſſimis[g] ſcholaribus atque candidatis fieri moris eſt: necnon inuiris deuotis laterculenſibus & pragmaticarijs, vel à ſecretis contingit: quos memorialium, aut etiam agentium in rebus adornat cingulum[h]: & ſi qui ſimili ſtipendiorum iunguntur copula.

[i] al. Iuſtinus
[k] Eis
[l] *Duas militias diuerſi generis, aut dignitatem & militiam eodem tempore quis habere non poteſt. Ex Bart.*
[m] mereant, *fortè: aut certè* vtantur.
[n] abiectis
[o] adoptauerint,
[p] concedi:
[a] nec
[b] obiecerint,
[c] contra conſenſum.
[d] Moderante tamen: *hanc quoque varietatem notauit Accurſius*
[e] proſpeximus,
[f] excipiendi
[g] dicatiſſimis
[h] cingulis. *in vet. plerijque lib.*

6. Imp. *Iuſtinianus* A. Mennæ P.P.

SVper[i] ſeruis[k] qui poſtea ad quandam militiam adſpirare tentauerint, vel ſcientibus, vel ignorantibus dominis, præcipimus, ſi quidem ignorantibus his eā meruerint, licere dominis adire competentem iudicem, & ſuam ignorantiam[l] (eo quòd contrarium minimè probatur) oſtendere, eóque modo ſpoliatos eos militia in ſuum dominium trahere[m]. Sin verò ſcientibus his ſerui militarint: cadere quidem eos non tantum dominio eorum, ſed etiā omni patronatus iure: illos verò ingenuos effectos, ſi quidem vtiles ad militiam eis datam viſi fuerint, in ea durare: ſin verò minimè idonei ſint, ea priuari. Super illis autem ſeruis qui iam militauerunt, & adhuc in eadem militia perſeuerant, licentiam damus dominis intra triginta dierum ſpatium ab eo tempore connumerandorum, quo præſens ſanctio diuulgata fuerit, vel noſtram adire clementiam, vel competētes iudices, & ſuam ignorantiam[n] commendare, eóſque in ſuum dominium recipere. quo tēpore tranſacto, ſimili modo tam dominio quàm omni patronatus iure cadere eos neceſſe eſt.

[i] *Ecl. lib. 7. tit. 6. ex lib. 57. ti. 1. c. 43.*
[k] *Dominus patiens ſeruū militare, dominio priuabitur, & iure patronatus. Bart.*
[l] innocentiā, *Cuiacius, ex veter. libr. & Græcis, qui vertunt,* ἀθωότητα.
[m] protrahere
[n] innocentiā

7. Idem A. Ioanni P.P.

SI quis[o] ſeruum ſuum dignitatem habere, quemadmodum militiam, fuerit paſſus: ſpolietur & dominio ſerui, & iure quod pertinet[p] ad patronos. Cui enim ferendum eſt, homines à noſtra manu donationes accipientes, adhuc inter ſeruos haberi, & fortè cum ſuis dominis noſtram purpuram adorantes? In his itaque caſibus, in quibus non militia, ſed dignitas, volentibus dominis, ſeruis acquiritur, eadem iura ſeruentur[q], quæ antea poſita ſunt: nec videatur noſtra ſanctio aliquid habere imperfectum. Sciant autem domini ad exemplum præteritæ noſtræ conſtitutionis quæ de huiuſmodi ſeruis loquitur, quod niſi hoc intra triginta dies ex quo eis hoc fuerit notum, manifeſtauerint, & competentem iudicē adierint, & ſpoliare eos dignitatibus curauerint: dominium eorū & ius patronatus amittant: nobis deliberantibus, poſtquam dominio ſerui fuerint liberati, & inter ingenuos connumerati, ſi oporteat eos habere dignitatem, vel ea quaſi indignos[r] ſpoliari.[ſ]

[o] *Dominus patiens ſeruū in dignitate eſſe, priuabitur dominio, & iure patronatus. Bart.*
[p] peruenit
[q] reſeruētur.
[r] indigni ſunt
[ſ] expoliari.

8. *Conſtitutio deſideratur. Eius ſententia ex lib. 57. Baſilicōn hæc eſt doctiſſ. Cuiacio referente.*

HAEc conſtitutio Græca confirmat primam conſtitutionem huius tit qua cauetur ne quis eodē tempore duas militias habeat, adijciens, ne quis aliam militiam habeat, & præterea tribunis notariis adnumeretur. & exigit vt apud acta quiſque deponat vtrum malit dignitatem, an militiam. Et in eam rem ſtatuit tempus trium menſium, intra quos ex quo præſens conſtitutio promulgata fuerit, adeat quiſque in vrbe Comitem priuatarum, in prouincijs præſides, & ſuam voluntatem exponat. Quo tempore elapſo, præcipit Conſtitutio, vt ſi plures habeat militias, vnam tantùm retineat: ſi militiam & epiſtolas tribūnorum notariorum, tribunus tantùm maneat: ſi militiam & Comitis dignitatem, militiam a-

mittat,

mittat, dignitatem Comitis primi ordinis retineat, nulla pragmatica forma ex contrario locum obtinēte. Quòd ſi quis militiam habens fiat præſes prouinciæ, & vt ſibi gradus ſeruetur à principe promeritus ſit, iubet Conſtitutio tunc gradum ei militiæ ſeruari, nec vti eum dignitate ex prouinciæ adminiſtratione conquiſita. Quòd ſi quidam vtramque retinere ſtudeant, & fortè duplici militia vtantur, vtramque amittunt. Definit & in eoſdem pœnam viginti librarum etiam ſi ſacram formam huic Coſtitutioni contrariam obtinuerint, atque etiam in præſides qui eam ſuſceperint.

NEGOTIATORES[a] NE militent,

Tit. XXXV.

[a] *al.* De negotiatoribus ne, *&c. Vide Sidonium primo epiſtolar.*

1. Imp. *Iuſtinianus* A. Mennæ P.P.

EOS qui vel in hac alma vrbe, vel in prouincijs cuidam ergaſterio præſunt, militare de cætero prohibemus, exceptis argenti diſtractoribus, qui in hac alma vrbe negotiantur. Hos enim, vtpote vtiles omnibus [b] contractibus, armata quidem militia penitus abſtinere ſancimus: aliam verò quamcunque ſine metu præſentis ſanctionis poſſe ſibi acquirere. Si qui verò negotiatores, quos omni militia prohibuimus, iam militarunt: eis licentiam damus negotiationem quidem relinquere, militiam verò retinere: ſcientibus, quòd ſi poſtea negotiantes appareāt, militia priuabuntur. Quod & in argenti diſtractoribus huius almæ vrbis, ſi armatam militiam iam ſortiti ſunt, tenere volumus: vt relicta negotiatione liceat eis in eadem militia [c] durare. Negotiantes [d] etenim poſt hanc ſanctionem, huiuſmodi militia priuabuntur: illis qui ad armorum extructionem ſuam profeſſionem contulerint, minimè prohibendis ad competentem ſuę profeſſionis venire militiam, & huiuſmodi negotiationem nihilominus retinere.

[b] omnium
[c] prouincia
[d] Negotiatores

DE RE MILITARI,

Tit. XXXVI.

Miles captus ab hoſtibus dum ibi eſt, ſtipendium vel donarium habere non poteſt. Bart.

1. Imp. *Antoninus* A. Annæ militi.

STIPENDIA & donatiua temporis, quo apud hoſtes fuiſſe te dicis, reſtitui tibi poſtliminio regreſſo [e] reſtitutóque, non iure deſideras.

[e] reuerſo.

2. Idem A. militib. cohortis primæ.

VIginti ſtipendia ſi impleſtis, ſordida munera ‖ militiæ [f] ‖ vobis non indicentur.

[f] *al. deeſt.*

3. Idem A. Iuliano.

‖ MIlites ‖ ignominia miſſi cū infamia notentur: nullis honoribus qui integræ dignitatis hominibus [g] deferri ſolent, vti poſſunt. habeant autem morādi, vbi velint, poteſtatem, prętequàm in eis locis, in quibus ſpecialiter arguentur [h].

[g] omnibus
[h] arcentur. *Cuiac. & ita legitur in lib. Aured. & Dionyſ.*

4. Imp. *Alexander* A.

DEfunctorum in deſertione bona confiſcari diuus Marcus & Antoninus pater meus conſtituit.

5. Imp. *Gordianus* A. Valentino, & alijs militibus.

CVm allegatis ſeptem annos in deſertione egiſſe maritum ſororis veſtræ, & indulgentia noſtra eſſe reſtitutum: non rectè deſideratis, vt id tempus, ac ſi in caſtris fuerit, habeatur. Proinde excepto eo tempore, quod ad deſertores pertinet, reſtitutus ex indulgentia noſtra, reſiduo militare debebit: ideóque nec ſtipendia temporis quo in deſertione fuerit, exigere poterit.

Miſſus a militia ex cauſa ægritudinis, factus ſanus, inſtaurandus non eſt. Bart.

6. Idem A.*

SEmel cauſaria miſſis militibus, inſtauratio non ſolet concedi obtentu recuperatæ valetudinis melioris: quando non temerè dimittantur, niſi quos conſtet medicis denuntiantibus, & iudice competente diligenter examinante, vitium contraxiſſe.

7. Idem A. *

FRuſtra vereris, ne nota, quæ propter delictum militare interceſſit, exiſtimationem tuam iam veterani læſiſſe videatur: maximè cùm nec ex eo delicto, quod in paganorum poteſt cadere perſonam, notatos milites, poſt miſſionem placuerit eſſe famoſos.

8. Imp. *Philip.* A.

CAuſaria miſſus, nulla exiſtimationis macula adſpergitur.

9. Imp. *Conſtantinus* A. & Cæſar.*

SI quis [a] barbaris ſcelerata factione facultatem deprędationis in Romanos dederit, vel ſi quis alio modo factam diuiſerit, viuus comburatur [b]. Dat. IIII. Kal. Maij, Seuero & Rufino Conſſ.

[a] *C.T. lib. 7. ti.* 1. *l.* 1.
[b] amburatur *in C.Th.*

10. Idem A. Titiano P.P.

QVicunque militum ex noſtra auctoritate familias ſuas ad te venire meruerint, non ampliùs quàm cōiuges, liberos, ſeruos etiam de peculio caſtrenſi emptos, neque adſcriptos cenſibus, ad eoſdē excellentia tua dirigi faciat. Dat. III. Kal. Iun. Limenio & Catulino Coſſ.

Tribuni vel milites in loco deputato ſtare debent, nec poſſunt vagari. Bart.

11. Imppp. *Grat. Valent.* & *Theod.* Auguſti Cynegio P. P.

TRibuni vel milites nullam euagandi per poſſeſſiones habeant facultatem: ſed cum ſignis proprijs in manſionibus ſolitis ac publicis maneant. at ſi quis tam neceſſaria ſcita contempſerit: de eo, ac tribuno eius ad noſtram ſcientiam rectorum ac defenſorum relationibus protinus referatur: quatenus ſeueriſſimè in eos animaduertatur. Dat. IIII. Id. April. CP. Richomere & Clearcho Coſſ.

12. Iidem Auguſti Richomeri comiti & Magiſtro vtriuſque militiæ.

CVm ſuprà virentes fluminum ripas omnis legionū multitudo conſiſtit: ideo prouida auctoritate decernimus, vt nullus omnino immundo fimo ſordidatis fluentis commune poculum polluat: néve abluendo equorum ſudores [c] deproperans publicos oculos nudatus inceſtet, ſed procul à cunctorum obtutibus in inferioribus partibus fluuiorum hoc ipſum faciat.

[c] ſudore

13. Impp. *Arcad.* & *Honor.* AA. Romuliano P.V.

NEmo miles ex his, qui præſentes diuino [d] obſequio noſtræ clementię deputati ſunt, & qui in hac alma [e] vrbe præſente [f] comitatu conceſſi ſunt, quíve de alijs numeris vel legionibus ſunt: vel ſibi vacet, vel aliena obſequia ſine nutu principali peragere audeat. qui autē in huiuſmodi facinore fuerint conuicti: militia exuti pœnas conſentaneas luere compellantur. hi verò qui in priuato obſequio militem retinere fuerint reperti, quinque libris auri multæ nomine feriantur. 1 ¶ Si verò quiſquā miſſus à numero [g], vel à tribuno ad comitatum ſerenitatis noſtræ peruenerit: (aliter enim eos hoc facere vetamus) illicò ſe viris illuſtribus comitibus, ſub quorum regimine cōſtituti ſunt, offerre feſtinet: & cauſas profectionis exponat: vt & reſponſum cœleſte mereatur, & citam remeandi accipiat facultatem. 2 ¶ Si quos autem milites per prouincias relictis proprijs numeris paſſim vagari præſides earum cognouerint, correctos [h] facient cuſtodiri, donec de his clementiæ noſtræ auribus intimetur, &, quid fieri oporteat decernamus. Dat. Kal. Feb. C.P. Honorio A. IIII. & Eutychiano Coſſ.

[d] diurno
[e] clara
[f] *al.* præſentes eſſe comitatui.
[g] numerario
[h] correptos

Miles de vno numero ad aliū ſe transferre non debet: niſi vtilitatis publicæ cauſa princeps conſenſerit. Bart.

14. Iidem AA. Stilichoni magiſtro militum.

COntra publicam vtilitatem nolumus à numeris ad alios numeros milites noſtros transferri. Sciāt igitur comites vel duces quibus regendæ militiæ cura cōmiſſa [i] eſt, non ſolùm à comitatēſibus [k] ac palatinis numeris ad alios numeros milites transferri non licere: ſed ne ipſis quidem, ‖ [l] ſeu de comitatenſibus legionibus, ſeu de caſtris riparenſibus [m] caſtrenſianis, ‖ cæteríſque, cuiquam eorum transferendi militem copiam attributam: niſi hoc Auguſta maieſtas publicæ vtilitatis gratia fieri iuſſerit: quia honoris augmentum non ambitione, ſed labore ad vnumquemq; conuenit deuenire. ꝙ ſi quis contra fecerit, per ſingulos milites ſingulas auri libras à ſe nouerit [n] exigendas. Dat. XIIII. Kal. April. Med. Stilichone & Aureliano Coſſ.

[i] conceſſa
[k] comitenſibus
[l] *Pro incluſ. leg.* pſeudocòmitatenſ. legionib. ſeu de caſtris riparēſibus caſtrēſianis. *ſic Cuiac. li.* 1. *obſ. c.* 25. *Cont.*
[m] *qui in limitibus imperij excubabant contra Barbaros. Alc.*

Miles armatæ militiæ, agrorū cultui, cuſtodiæ animaliū, mercimoniorum quæſtui non eſt deputandus. Bart.

15. Imp. *Leo* A. Aſpari magiſtro militum.

MIlites [o], q à republica armātur & alūtur, ſolis debēt vtilitatib⁹ publicis occupari: nec agrorū cultui, & cuſtodię animaliū, vel mercimoniorū q̄ſtui, ſed ꝓprię munijs inſudare militię. nullū p̄terea ex militib⁹ poſt hac p̄dictis obſeqjs vacare magnitudo tua patiatur: ſed frequētes in numero ſuo eſſe iubeat: vt armorū quotidiano exercitio ad bella ſe p̄parēt. Quòd ſi qs ex militarib⁹ iudicib⁹ vllos militū tā diuinis q̄ regijs, vel priuatis domib⁹ ac poſſeſſionib⁹, diuerſiſq; alijs obſequijs cōtra interdictū ſerenitatis noſtræ crediderit deputandos: ſciat ſe ab [p] eo qui contra vetitum fecerit, & ab eo qui auſus acci-

[n] *Vide ad hāc legem Florum de Poſthumio, & Ambroſ.* 1. *officio. & coniunge l.* 31. *ſ. de loca.*
[p] ſciat & ab eo

pere militẽ fuerit, per ſingulos milites ſingulas libras auri protinus exigẽdas. Dat. prid. Nõ. Iul. CP. Leone A. Coſ.

16. Idem A. Dioſcoro.

MIlitares viros, ciuiles curas arripere prohibemus: aut ſi aliquam huiuſmodi ſolicitudinem fortè ſuſceperint, & militia ſtatim & priuilegijs omnibus denudari decernimus, formidantibus his motum noſtræ ſerenitatis, qui temeritate ſaluberrimis ſtatutis obuiam ire tentauerint.

Nullus in aliquo numero militum poteſt militare ſine licentia principis. Bart.

17. Imp. *Zeno* A. * magiſt. milit.

NEminem in vllo numero equitum vel peditum, vel in quolibet limite, ſine noſtri numinis [a] ſacra probatoria in poſterum ſociari concedimus, conſuetudine quæ hactenus tenuit, antiquata, quæ magiſteriæ poteſtati vel ducibus probatorias militum facere, vel militibus adiungere licentiam tribuebat: vt hi tantũ in numeris vel limitibus militent, qui à noſtra diuinitate probatorias conſequuntur. viros autem eminentiſſimos pro tempore magiſtros militum, necnon & viros ſpectabiles duces, ſi ſupplere numeros pro his qui fatalibus ſortibus decreſcent, neceſſarium eſſe putauerint, veritate diſcuſſa, per ſuggeſtionem ſuam noſtræ manſuetudini declarare, qui, & quanti, & in quo numero vel limite debeant ſurrogari: vt ita demum, prout noſtræ ſederit maieſtati, diuina ſubnotatione ſubnixi militiam ſortiantur: officio quod [b] tuę ſublimitatis actibus obſecundat, cẽtum librarum auri diſpendio feriendo, ſi ex aliqua parte, quæ ſtatuit noſtra ſerenitas, fuerint violata.

18. Imp. *Anaſtaſius* A. Ioanni magiſt. mili. præſentalium.

TAm collatores & prouinciales, quàm fortiſſimos milites, prout oportet, gubernari, miniméque læſionem aliquam ſeu diſpendium perpeti, properãtes, eſſe neceſſariũ proſpeximus [c], dicatiſſimos milites, q de diuerſis præſentalibus [d] numeris per Orientis partes noſcuntur conſiſtere, virorum ſpectabilium ducum iuſſionibus obedire: vt quicquid emerſerit quod pro communi ſecuritate curandum eſt: hoc protinus, vtpote militari præſidio in proximis locis conſtituto, competens poſſit mereri [e] remedium: ita videlicet, vt etiam agentibus cauſas tam criminaliter quàm ciuiliter, præfati milites iam non apud magnificam magiſteriam per Orientem poteſtatem, vel ex ſententijs ſeu pręceptionibus eius, ſed per interlocutiones ſeu diſpoſitiones tam excelſæ tuæ ſedis, ſub cuius iuriſdictione conſiſtunt [f], quàm eorundem ducum reſpondeant. 1 ¶ Eo ſcilicet obſeruando, vt ad reſponſum [g], quem de officio tuæ ſublimitatis huc vſque ad prædictam magiſteriam per Orientẽ poteſtatem moris erat deſtinari, viris ſpectabilibus ducibus inhæſurus [h] mittatur, tam per ſe, quàm per adiutores ſuos eoſdem iudices obſeruare, & iuſſiones eorum implere curaturus [i]: licentia ‖ei‖ non deneganda & ad reſponſum qui de officio alterius viri excelſi magiſtri militum præſentalium [k] pro hac noſtra diſpoſitione deſtinatur, in locis in quibus apparitionis tuæ ſublimitatis ad reſponſum ‖nõ‖ contigerit reperiri, ſuam ſolicitudinem pro emergentibus maximè cauſis peragere: cuius etiã illi qui de altero officio mittendus eſt, præbemus facultatem, vt non tantùm per adiutores ſuos, ad reſponſum, ſed etiam inuicem ſe adiuuando, nec publicis, nec priuatis cauſis vel executionibus abeſſe videantur. ad ſingulos etenim duces ad reſponſum de apparitoribus [l] noſtris non perſpeximus oportere deſtinari: ne per multitudinem eorum qualibet machinatione damna contra milites noſtros augeri contingat. 2 ¶ Vt autem omnifariam tam publicæ commoditati, quàm fortiſſimis proſpiciatur militibus, ſportularum nihilominus exactionẽ meritò cenſuimus moderãdam [m]: & iubemus nec ipſis ad reſponſum, nec adiutoribus eorum pro criminalibus ſeu ciuilibus cauſis, etiam ſi ex publicis cauſis deſcendere, vel ad publicam cauſam pertinere dicantur, licere aliquid plus quàm vnum ſolidum à ſingulis vel nolentibus vel ſpontanea voluntate offerentibus ſuſcipere militibus: ita vt ſi vniuerſitas numeri ſeu principiorum monenda ſit, duplicata quantitate tantummodo ſportulas accipiant. in his etenim cauſis nec [n] plures quàm duos primates, quorum nomina ſemel ac primùm geſtis interuenientibus fuerint publicata, patimur conueniri: ſyndico videlicet prout conſuetudo depoſcit, legibúſque cautum eſt, ordinando. 3 ¶ Hoc quoque adiecto, vt pro omnibus [o] quibuslibet expenſis faciendis ingreſſus [p] in iudicio duciano [q] vnum tantummodo [r] ſolidum, nihílque amplius milites vel ſyndici litigãtes dependere compellantur: vt huiuſmodi ſolatium ad commodum ad reſpõſum, & eius adiutorum & exceptorum proficiat: nihil ſibi vſurpare, vel ſuo nomine poſcere, vel viris deuotis principibus [a] qui ducianum obſeruant [b] iudicium vel ducianam apparitionem, de præfatis litibus concedendis: ita videlicet, vt ſuper litis expenſis, in perſonis etiam eorum quicunque milites pulſare maluerint, eadem forma ſeruetur. 4 ¶ Erit autem arbitrij [c] atque æſtimationis virorum ſpectabilium ducum, pro qualitate negotiorum vel quantitate quæ deuotiſſimis militibus ab aduerſarijs eorum ingeritur, vel ſuam audientiã interponere litigijs, vel eorum diſcuſſionem dicatiſſimis principijs ſeu arbitris in locis degentibus committere. 5 ¶ Quibus viris ſpectabilibus ducibus & eos obſeruantibus ad reſponſum, ſeu adiutoribus eorum curæ ſit, ſi quando ad eoſdem duces milites accerſiti [d] fuerint, vel de locis in quibus conſtituti ſunt, moueri præcepti, ne quolibet modo curiales ſeu collatores quibuſdam afficiantur diſpendijs: ita ſcilicet, vt pro militibus inſpiciendis quandocunq; voluerint viri ſpectabiles duces etiam præſentales deuotiſſimos milites adhibere, nõ immodicam multitudinem eorum tempore pacis conuocare [e] procurent. 6 ¶ Sin verò etiam neceſſitate poſcente milites ad alia perueniant loca, lęſionibus contra [f] curiales ſeu collatores nihilo minùs modis omnibus abſtineant: & ſi ‖tam‖ in eundo ‖quàm redeundo‖ triginta tantùm dies oporteat eos proficiſci, ipſi ſuas expenſas ſibi præbendas (collatoribus ſeu curialibus minimè prægrauandis) ſuſcipere non ceſſent. ſin autem vlteriore tẽpore in alijs locis neceſſe ſit eos commorari: expenſas eis vlterioris [g] (vt dictum eſt) temporis ad quæ peruenerint loca miniſtrari. 7 ¶ Quoniam verò comperimus quoſdam temerario animo atque iniquo propoſito, anteriore tempore certos de memoratis militibus tam in iudicio ſublimitatis tuæ, quàm apud excelſam magiſteriam per Orientem poteſtatem, in accuſationem deduxiſſe: & ‖eoſdem [h]‖ eodem tempore ad diuerſa quoq; protraxiſſe iudicia: diuerſáſque [i] ſuper ijſdem perſonis, ijſdémque cauſis & negotijs prolatas fuiſſe ſententias; ne poſtea nihilominus tantæ contra milites noſtros inſidiæ, tantáq; confuſio querelis quas eis ingeri cõtigerit, generentur: nemini liceat apud ſedem magnitudinis tuæ accuſatione contra militem ſeu milites præſentales depoſita, conuẽtioneq; oblata, eundem vel eoſdem criminaliter vel ciuiliter per iuſſionem virorum ſpectabilium iudicum vel ducum inquietare antequàm negotium ex priori actione prioréque conuentione finem legitimum ſortiatur. 8 ¶ Idémque verſa vice obſeruari, vt ſi quidem miles ſeu milites præſentales prouiſione [k] viri ſpectabilis ducis incuſati ac admoniti fuerint: incuſatori [l] licentia denegetur agenti poſtulationem ſeu accuſationem in iudicio tuæ ſublimitatis contra eundem militem vel eoſdem milites deponere: nec ſi eundem vel eoſdem tam criminaliter q̃ ciuiliter obnoxios eſſe firmauerit, facultatem eidem agenti ſupereſſe: & ſeparatis intentionibus ſuis, pro criminalibus quidem tuæ celſitudinis iudicium, pro ciuilibus autem viri ſpectabilis ducis ſublimitatem ſeu [m] verſa vice, occupare. 9 ¶ Si quis verò ad huiuſmodi tam audaciſſimum, támque æquitati contrarium conamen proſilierit: eum pro pecuniarijs quidem negotijs, iactura litis, & damnorum quæ vitio eius contigerunt, ſolutione percelli: pro criminalibus autem quaſi calumniatorem conuictum, legum aculeos ſentire. 10 ¶ Diſpoſitiones autem antelatas, non ad imminuẽdam poteſtatem magiſteriæ per Orientem adminiſtrationis, ſed pro tuitione locorum, ac ſecuritate publica noſcimur præſtitiſſe: cùm non dubium ſit, ipſos etiam duces, quibus fortiſſimi pręſentales milites parêre præcepti ſunt, ſub eadem excelſa poteſtate eſſe conſtitutos.

[a] nominis
[b] quod in
[c] diximus, *al.* perſpeximus
[d] terræ præſentalibus
[e] adhiberi
[f] exiſtunt,
[g] Ad reſponſum, *coniunctim legendũ eſt. erat autẽ dignitas, de quã hic tractat Cuiac.*
[h] *al.* in menſuris mittantur, *ſed malè.*
[i] curaturos:
[k] pręſentalis, *al.* præſentialis, *al.* præſentialium.
[l] apparitionibus.
[m] ordinandã:
[n] ne
[o] *al. additur,* &
[p] in ingreſſu iudicij, *al.* in ingreſſu in iudicio
[q] *al.* duciani.
[r] tantùm,

[a] principalibus
[b] ducanum ſeruant
[c] pro arbitratu atque æſtimatione
[d] accerſuri.
[e] prouocare.
[f] circa
[g] vlteriores
[h] *al. deeſt.*
[i] diuerſas quoque.
[k] pro iuſſione.
[l] accuſatori, *al. vtrumque abeſt.*
[m] ſub verſa vice.

DE CASTRENSI PECVLIO MIlitum, & præfectianorum, [n]

Tit. XXXVII.

1 Imp. *Alexander* A. Priſciano.

SI in poteſtate tua filius tuus fuit eõ tempore quo quædam nomine eius emiſti: ea tua eſſe nõ dubitatur. Peculio autem caſtrenſi cedunt res mobiles quæ eunti in militiã, à patre vel à matre alijſve propinquis vel amicis donatæ ſunt: item quæ in caſtris per occaſionem militiæ quæruntur: in quibus ſunt etiam hæreditates eorum qui non alias noti eſſe potuerunt,

[n] *Hi erant apparitores præfecti prætorio. l. 2. & 3. ĩ. de apparito. præfect. prat. Ammia. Marcel. li. 17. Sũt qui legunt,* præfectianorum.

tuerunt, niſi per militiæ occaſionem, etiam ſi res immobiles in his erunt. Matris autẽ hæreditas quãuis in militia delata ſit, ad peculium caſtrenſe non pertinet. In caſtrẽſi verò peculio prędium donatũ non eſſe conſtat: quamuis empta ex caſtrẽſi peculio p̃dia, eius cõditionis efficiãtur.

2. Idem A. Felici.

FIliusfamilias alienationẽ nullius rei ſine voluntate patris habet, niſi caſtrenſe peculium habeat.

3. Idem A. Feliciano.

ERrat [a] qui tibi perſuaſit, quod nexu paternæ poteſtatis, iure ſacramenti ſolutus es. Manent enim nihilominus milites in poteſtate parentum: ſed peculium caſtrenſe proprium habent: nec in eo vllum ius patris eſt.

[a] al. Erat.

Hæreditas fratris quæſita militanti in caſtris, in caſtrenſi peculio numeratur. Bart.

4. Imp. *Gordianus* A.

CVm allegas te à fratre tuo eodémque commilitone in eiſdem caſtris inſtitutum hæredem: ſucceſſionem eius potius in caſtrenſi peculio tuo, quàm patri tuo cuius in poteſtate es, per te quęſitam videri, rationis eſt. Etenim peregrinationis laborem [b] ſociatum commilitij eius, & obeundorum munerum conſortium, affectioni fraternæ nonnihil addidiſſe, quinimo vice mutua chariores inuicem ſibi ‖eos[c]‖ reddidiſſe credendum eſt.

[b] *al.* labor ſociatus commilitij eius & j. credendus. *al.* commilitoni.
[c] *Abeſt à quibuſ. lib.*

5. Impp. *Dioclet.* & *Maximian.* AA.

INtelligis, filio qui militauit, defuncto, peculium eius penes patrem remanſiſſe: non hęreditatem patri quæſitam.

6. Impp. *Theod.* & *Valent.* AA. Zoilo P. P.

IVs [d] caſtrenſis peculij tam ſcriniarios, quàm exceptores, cæteróſque qui in officio tui culminis merendi licentiam habere noſcuntur: ac ſi in legione prima adiutrice noſtræ reipublicæ militent, inuiolatum habere pręcipimus.

[d] *Ecl. lib. 6. ti. 4. ex li. 57. ti. 2 c. 26.*

DE [e] EROGATIONE MILITARIS [f] annonæ,

Tit. XXXVIII.

[e] *Ecl. lib. 57. tit. 4.*
[f] *al.* erogatione militiæ, & annonæ.

1. Imp. *Conſtantinus* A. & *Iulianus* Cæſ. Helpidio.

REPETITA conſuetudo monſtrauit expeditionis tempore buccellatũ [g] ac panem: vinũ quoque atq; acetum, ſed & lardum, carnem etiam veruecinam milites noſtros ita ſolere percipere: in duobus diebus buccellatum [h], in tertio die panem: vno die vinum, alio die acetum: vno die lardum, biduo carnem veruecinam. Dat. 16. Kal. Iun. Hierapoli Conſtantino X. & Iuliano Cæſ. III. Coſſ.

[g] *Id eſt frumẽtum ad vſus diuturnitatẽ coctum: Gallica lingua vocamus* Biſcuit *Ammia. Marcelli. li. 18. vide in hunc locum Xenoph. li. 3.* ἀπομυν.
[h] *al. ſic*, in duos dies buccellatũ, in tres panẽ. *al.* biduo.

2. Imp. *Iouinus* A. Secundo P.P.

VIceſimo non amplius lapide milites ſibi iubemus paleas conuectare. Dat. 5. Kal. Octob. AEdeſa, Iouiano & Varroniano Coſſ.

Milites vt aliquid in cœna habeant, à prouincialibus nihil poſſunt accipere. Bart.

3. Impp. *Valentin.* & *Valens* AA. ad Victorem magiſt. militum.

COenaticorum [i] nomine milites & eorum ſuperinſtantes [k] nihil penitus à prouincialibus accipere audeant. Sciant etenim milites quod oportet eos cõmoda ſua quæ in annonarum perceptione adipiſcuntur, accipientes, extrinſecus detrimẽtis prouinciales non adficere. Dat. 6. Kal. Ian. Bonamanſione, Diuo Iouiano & Varroniano Coſſ.

[i] *Id eſt, pro cœna. al.* Venaticorum, *al.* Menaticorum.
[k] ſuper his ſtantes, *al.* inſuper ſtantes

4. Iidem AA. [l] ad Auxonium P.P.

SIcut fieri per omnes limites ſalubri proſpectione pręcipimus, ſpecies annonarias vicinioribus limitibus à prouincialibus ordinabis [m] ad caſtra cõferri, ſed in veterani [n] caſtris conſtituti milites, duas alimoniarum partes ibidem [n] de conditis ſumant: nec amplius quàm tertiam partem ipſi vehere cogantur. Dat. 5. Non. Maij, Martianopol. Valentiniano N B. P. & Victore Coſſ.

[l] *al.* Imppp. Valẽs, Grat. & Valent. AAA. * P. P.
[m] ordinatis. *al.* ordinalibus.
[n] *al.* in veteranis.
[n] itidem.

5. Imppp. *Valent. Valens* & *Gratian.* AAA. ad Probum P.P.

ACtuarij, niſi expleto triginta dierum ſpatio, pittacia [o] authentica confeſtim tradiderint: ſpecies quas ex fiſcalibus conditis [p] diſſimulauerint excludere, vel numero cuius ratiocinia pertractant, ſuperſederint erogare: de proprijs facultatibus, vel militibus ipſis, vel fiſcalium horreis addicantur inferre. Dat. 6. Id. April, Sirmio, Valentiniano & Valente AA. Coſſ.

[o] *Pittacia ſunt rationes & cõmentarij annonarũ militarium.*
[p] creditis.

Militibus præſtanda eſt annona ſingulis diebus & ante lapſum anni.

6. Iidem AAA. ad Modeſtum P.P.

FOrtiſſimi ac deuotiſſimi milites annonas & capita ſingulis diebus, aut certè [a] competenti tempore, id eſt, priuſquam annus elabatur, de horreis conſequãtur: aut ſi perceptionem ſuam ac ſi [b] debitam ſtudio voluerint protelare: id [c] quod competenti tempore minimè perceperint, fiſci noſtri commodis vindicetur. Dat. prid. Non. April. Antiochiæ, Gratiano A. IIII. & Merobaude V.C. Coſſ.

[a] certo
[b] ac ſibi debitam.
[c] & id

7. Imppp. *Valent. Theod.* & *Arcad.* AAA. Rufino P.P.

NVlli militarium [d] pro his annonis quæ in prouincijs delegantur, repudiata ad tempus ſpecierum copia, & inopiæ occaſione captata, pretia liceat poſtulare: ita vt ſi quis propter [e] anni abundantiam ſuſcipere oblata neglexerit, ac poſtea impoſitis pro neceſſitate rerum pretijs repudiata taxauerit: neque id quod contra hanc legem expetit, ſinatur exigere: neque id quod accipere diſſimulauerit, conſequatur. Dat. III. Kalend. Aug. C P. Theodoſio A. III. & Abundantio V. Cæſ. Coſſ.

[d] militum
[e] per

8. Impp. *Arcad.* & *Honor.* Auguſti Hilario P.P.

PRouincialium commodis nos conuenit ſubuenire. Ad omnium itaque numerorum ſiue vexillationum aut etiam ſcholarum tribunos, vel viros illuſtres comites ſublimitas tua faciat peruenire, vt meminerint fœnum [f] militibus iuſtis capitibus præſtandum, iuxta legem diui Valentiniani: nec [g] tamen ad oppidum deferendum. Dat. 16. Kal. Iul. Arcadio IIII. & Honorio III. AA. Coſſ.

[f] ſeu
[g] necnon ad oppidum.

9. Iidem Auguſti * P.P.

EXcellẽtia tua erogationis per ſuſceptores factæ modum quantitate breuium conferri perficiat, ita vt quo die numeris datum ſit, diligentiùs exploretur: ac ſi quid amplius actuarios vel optiones [h] accepiſſe cõſtiterit, quàm breuium datorum ſcrinijs noſtris veritas continet, memorati in duplum reddere compellantur: ſuſceptoribus ea ſumma imputanda, quam ſemel flagigitantibus eoſdem erogaſſe monſtrauerint. nam ad illuſtres quoque viros magiſtros vtriuſque militiæ ſacri apices cucurrerũt, quibus prouida ſanctione decreuimus, vt breues ante indictionis principium ſumma fide ac veritate confecti, ad noſtra ſcrinia dirigantur, ſecundum quos à ſuſceptoribus erogatio celebretur. Dat. 8. Kal. April. CP. Honorio A. IIII. & Eutychiano V. C. Coſſ.

[h] *Sic in vet. ſed ijdẽ & opinatores dicuntur, l. 7. s. de exactorib. trib. Cont.*

10. Iidem Auguſti Eutychiano P.P.

IVbemus per omnes prouincias cunctis numeris ac militibus à Nouembri menſe de nouello vino annonam dari: quoniam veteris diſpendioſa videtur erogatio. Dat. X. Kalen. Iun. Honorio A. IIII. & Eutychiano V.C. Coſſ.

11. Iidem Auguſti prouincialibus proconſularis.

OPinatoribus [i], id eſt exactoribus militaris annonæ, nullum ſit cum prouincialibus commercium: ita vt à ducibus vel officio prouinciali omnis ſumma debiti poſtuletur, intra anni ſpatium conferenda. Dat. prid. Kal. April. Medio. Vincentio & Frauitta [k] Coſſ.

[i] *al.* Optionibus
[k] *al.* Frauitto

Septem diebus fori militibus non venduntur res pretio viliori. Bart.

12. Iidem Auguſti & *Theod.* A. Anthemio P.P.

SEptem diebus [l] per quos tribuni ‖prætoriani‖ emolumenti gratia ſolẽniter ſtellaturæ [m] nomine ſpecies cõſequuntur: ſpecies reſiſtentes [n] non aliter adærentur, niſi vt in foro rerum venalium diſtrahuntur. Dat. 5. Id. April. CP. Arcadio A. VI. & Probo V.C. Coſſ.

[l] Septẽ dierum
[m] *Stellaturã interpretatur hic & in lib. præter. 1. Alc. eſſe priuilegiũ quoddã militum, quo viliori pretio annonam conſequuntur.*
[n] reſtantes

13. Impp. *Honor.* & *Theod.* AA. Anthemio P.P.

LEge repetita cenſemus, vt ſi quis militum interluſam ſpecierum exactionem refricare [o] tentauerit, vel adærationes [p] ſtatutas auſus fuerit immutare: tam vir ſpectabilis dux, centum librarum auri, quàm eius etiã officium pari condemnationis ſumma quatiatur [q], adiecta ſacrilegij pœna, quæ diualium ſcitorum violatores palam inſequitur. Dat. x. Kal. April. CP. Honorio VIII. & Theodoſio III. AA. Coſſ.

[o] replicare
[p] *Adæratio eſt taxatio pretij. al. legitur* erogationes.
[q] quatiantur,

14. Iidem Auguſti Conſtantio magiſtro militum.

HIs ſcholaribus quibus laborum intuitu regendos numeros dedimus, de ærarijs annonis ſingulos ſolidos per opinatores [r], caballationis quoque rationem pro adminiſtrato tempore debitam, quando militibus erogatur, ſine mora præberi oportet: vel ſi quis eorum antequam accipiat, in fata con-

[r] optiones,

ceſſerit, quod ex vtraque cauſa ei debebatur, hæredibus eius reſtitui. Dat. 13. Kal. Decemb. Conſtantio & Conſtante VV. CC. Coſſ.

15. Iidem Auguſti Aſclepiodoto P. P.

ANnonas omnes quæ vniuerſis officijs atque ſacri palatij miniſterijs, & ſacris ſcrinijs cæteriſque cunctarum adminiculis dignitatum adſolent delegari, quáſque hi qui ad earum exactionem mittuntur, pro cupiditate & libidine ſua grauiter ex prouincialium viſceribus erucbāt: ad ſimilitudinem militum quibus ærariæ præbentur annonæ, adærari [a] præcipimus: vt omnibus ſupra [b] deſignatis emolumenta debita in pretijs diſpoſitio tui culminis pro publica vtilitate taxatis præcipiat erogari. Dat. 16 Kal. Mart. C P. Aſclepiodoto & Mariniano Coſſ.

[a] *Rectè, ſic enim in Vet. li. legitur: & eo Verbo Vſus eſt Ammianus Marcellinus lib. 31. V. Taurell. de milit.* *al.* adhærere.
[b] ſuperius.

Erogator iurare debet ſe officium legaliter & ſecundum iuſtitiam peracturum. Bart.

16. Imp. *Anaſtaſius* Longino magiſt. equitum ac peditum.

IVbemus per hanc diuinam diſpoſitionem eos, quibus ex officio tuæ ſublimitatis militarium meritorum ſeu cuiuslibet præſtationis committitur erogatio, in primis iurare [c] pro iuſtitiæ ratione iniunctam ſibi ſolicitudinem peracturos: & ſecundùm præſentem ſaluberrimæ noſtræ diſpoſitionis obſeruationem ſolatium (ſicut dictum eſt) publicum erogator manu ſua ſine vllo dolo & fraude ſingulis militibus enumeret: quatenus vnuſquiſque miles accepto per ſuam manum ſolatio, ipſe cum actuario de negotiatione actuarijs permiſſa ſecundùm rationem agat iuſtitiæ: hoc videlicet obſeruādo, vt pro ſingulis ſolidis actuario, ſiue ſtatim, ſiue poſt vnum duóſve ſeu amplius annos reſtitutum fuerit debitū, minus quidem vno tremiſſe, pro temporis ſcilicet breuitate paciſci liceat, amplius autem vnum tremiſſem nullus actuarius pro quoquo tempore ſeu annorū ſpatio paciſci penitus permittatur, nec vlla poſſit actuarius machinatione pro tēporis prolixitate vnius quantitatē tremiſſis excedere. 1 ¶ Si qua tamen inter actuariū & militē ſuper pactione, vel negotiatione tempore erogationis emerſerit dubitatio: iubemus eidem militi dandas pecunias, ab erogatore principis [d] dari, & [e] ſecundum hactenus obſeruatā [f] conſuetudinē ‖ eaſdem pecunias [g] ‖ vel ab erogatore ‖ principis [h], ‖ vel ab actuario retineri [i]: quatenus cauſa apud deuotiſſima principia, propoſitis ſacroſanctis ſcripturis inter actuarium & militem tractetur: vt ex ōmni parte miles nullum damnum ſub quacunque occaſione (prætérquam id quod eum ex iuſta & permiſſa actuarijs negotiatione debere cōſtiterit) patiatur. 2 ¶ Super his verò quos datis fortè commeatibus abeſſe contigerit, hoc volumus obſeruari, vt pecuniæ quæ erogandæ ſunt, vſque ad triginta milites, quos tantummodo datis commeatibus dimitti ſacra conſtitutio continet, apud deuotiſſima principia ſequeſtrētur: illorum ſcilicet tantummodo militū, quorum intra triginta commeatales viros cōſtitutorum actuarius tempore erogationis pyctacia, vtpote habita ſuper pactione, protulerit, quatenus cū ijdem redierint milites, cauſa apud deuotiſſima principia ſecundùm præfatum modum tractata vtriuſque partis indemnitati ſimiliter cōſulatur. Non danda pro tempore tribuno licentia triginta viris amplius ſub cōmeatus occaſione dimittere. 3 ¶ Sin verò ſaluberrimam conſtitutionem offendēdo [k], amplius quam triginta viros datis commeatibus tribunus dimittere auſus fuerit: pecunias quidem quæ poſt præfatorum triginta virorum numerum per commeatus [l] dimiſſis militibus erogandæ fuerant, publicæ rationi [m] erogator non dubitet reportandas. 4 ¶ Sciat verò tribunus præter iā conſtitutas ſuper huiuſmodi facinore interminationes, ſe te de proprijs facultatibus ſingulis militibus quibus vltra numerum triginta virorum ſub nomine commeatuum eos dimittendo cauſa ‖ non [n] ‖ conſequendi publica ſolatia dederit: quidqd ob iniquā dimiſſionem amiſerint, ſoluturum: Nec prius idem tribunus ab eodem decedat [o] numero, niſi omnes huiuſmodi milites, id eſt quos poſt permiſſam triginta virorum quantitatem, commeatus nomine dimiſerit, indemnes in hac parte atque illæſos reddiderit. 5 ¶ Hoc etiam [p] adijciendo, vt ſub geſtorum teſtificatione tam decem ex deuotiſſimis principijs primates eorum videlicet, quàm vnuſquiſque caput ſcholæ iuratus deponat ſub præſentia ſua rem ſicut ſuperius diſpoſitum eſt, fuiſſe ſubſecutam, & ſub obtutibus ſuis vnumquemque militem [q] ſolatium ſuum manu ſua ab erogatorijs dextera ſuſcepiſſe: & huiuſmodi geſta relatione à viro clariſſimo tribuno, vel deuotiſſimis principijs intra tres menſes mittenda, ex quo profectus [a] fuerit, numerandos, ad noſtram referat pietatem. 6 ¶ Hoc videlicet ante omnia curando, vt pro tempore erogator, poſtquā datę fuerint ex [b] publico pecunię, intra duos vel tres menſes, ſeu quattuor, pro qualitate ſcilicet ſpaciorū commiſſam ſibi ſolicitudinem erogationis non dubitet faciendam [c]: vel ſi vlterius apud ſe pecunias publicas, differēdo erogationē, auſus fuerit retinere, ſciat ſe modis omnibus damnum quod ex negotiatione miles ſuſtinuerit, ex proprijs facultatib⁹ militibus ſoluturum. Scientibus his qui præfatæ diſpoſitionis obſeruantiam ſiue in differenda, vltra ſigillatim definitū temporis ſpatium erogatione, ſiue in qualibet alia parte fuerint egreſſi, non ſolum ſeſe militiæ cinguli amiſſionem, verumetiā facultatum ‖ quoque ‖ ſuarum publicationem pro tanto ſubituros flagitio: & inſuper erogationum quoq; ſolicitudinem ab officio tuæ celſitudinis, ſi imperatoria fuerit violata diſpoſitio, ad alios transferendam. 7 ¶ Si verò idem officium ſimul atque huiuſmodi fuerit à quolibet facinus perpetratum, ad notitiam noſtræ manſuetudinis, vel certè ad ſcientiā illuſtriſſimæ magiſterię referre curauerit [d] poteſtatis, vt eiuſdem apparitionis [e] periculo tale flagitiū principales minimè poſſit aures latere: quatenus [f] ex omni parte eodem [g] delicto reuelato, quicunque ſaluberrimas noſtræ ‖ conſtitutionis vel [h] ‖ pietatis ordinationes auſus fuerit violare, interminatas minimè poſſit pœnas euadere: ita vt ſingulis militibus qui non obſeruato in eorum perſona tenore dictæ diſpoſitionis læſi fuerint, liceat ſacratiſſimum noſtrum per vnū fortè, vel etiam binos milites pro omnibus verba facturos petere commeatum [i]: & porrectis precibus, quod contra noſtrā diſpoſitionem paſſi ſunt, approbare: eoq; facto, ſtatutis violator imperatoriæ diſpoſitionis ſupplicijs percellatur. 8 ¶ Illud preterea omnibus modis obſeruari decernimus, vt erogator omnes pecunias quę mortuis militibus vſque ad diem mortis eorum debitæ fuerāt, ſecundum iam datam diualem diſpoſitionem vxoribus vel liberis eorum non dubitet miniſtrandas.

[c] *Lege Solonis apud Aeſchinem cautum eſt, Vt iudices iurent ſe ſecundum leges iudicaturos,* δικαςὰς ὅρκῳ ψηφίσεσθαι κατὰ τοὺς νόμους.
[d] principibus
[e] *In Vet. li. additur negatio,* non *& Cuia. ex Græcis negatiuè legendū exiſtimat.*
[f] obtinētem.
[g] *Abſunt à quibuſ. lib. al.* tales pecunias.
[h] *al. deeſt.*
[i] teneri.
[k] *al.* offerendo.
[l] pro commeatu.
[m] rationis.
[n] *Abeſt à quibuſ. lib.*
[o] diſcedat.
[p] verò.
[q] militum.

[a] factus.
[b] à, *al. Vtrunque abeſt.*
[c] facienda.
[d] procurauerit.
[e] apparitoris
[f] qui.
[g] eorum.
[h] *Abſunt à pleriſque lib.*
[i] comitatum *emendat Cuiacius ex Græcis & Latinis manuſcriptis.*

Milites deputati ad cuſtodiam alicuius perſonæ Vel loci, annonam de publico non percipiunt. Bart.

17. Imp. *Iuſtinianus* Auguſtus * P.P.

CVm ſæpe contingat propter quaſdam maximas & inexcuſabiles rationes, quibuſdam ad cuſtodiam vel ob aliam huiuſmodi cauſam milites ‖ deputari, vel etiam iam [k] ‖ deputatos eſſe, & non coueniat hoc modo publicum aliquod damnum ſeu diſpēdium ſuſtinere: iubemus, ſi qui fortiſſimi milites ex quocūque numero, curijs vel quibuſdam corporibus, vel ſacroſanctis eccleſijs, vel alijs perſonis pro cuſtodia (vt dictum eſt) vel ‖ tali ‖ alia cauſa à noſtro numine deputati ſunt, vel fuerint, ne per eorum translationes circa annonarum vel capitum [l] eis præbendorum erogationem publicis rationibus quædam læſio ingeratur: eandē rem de proprio perſonam ſeu etiam perſonas, cui vel quibus deputati ſunt vel fuerint, ‖ hæc ‖ modis omnibus agnoſcere, hoc tantūmodo de publico pro ijſdem annonis & capitu præbēdo & imputādo, quod in locis ex quibus præfati milites perueniunt ſeu peruenerint, imputabatur: vel ſi antè latam præſtationem ſupradictæ perſonæ recuſauerint, eoſdem milites nō recedere de ſuis locis, vel eos qui receſſerint [m] ſine quadā mora ad ea redire: hoc omnifariā cuſtodiēdo, vt nemo deuotiſſimorū militū cuicunq; perſonæ ſeu corpori ſine ſpeciali noſtræ ſerenitatis iuſſione ſcriptis proferenda deputetur: officio tuæ celſitudinis, ſi hanc noſtræ māſuetudinis formā, quotiens ſuper militibus quibuſdā deputandis aliquid ſtatutū fuerit, geſtis inſinuare, & quid eos quibus dati ſunt, prout nobis placuit, agnoſcere ‖ oportet, ‖ itidem publicare minimè curauerit: tam diſpendium quodcumque publicum hac ex cauſa ſuſtinuerit, ei [n] de proprio reſarcire, quàm triginta librarum auri multam propter [o] deſidiam ſuam, immo magis conniuentiam, dependere cogendo: rectoribus nihilo minus prouinciarum, & apparitoribus eorum, ſi ſtatuta noſtra violauerint, ſeu violari conceſſerint, eiuſdem condemnationis ſolutione percellendis.

[k] *Abſunt à quibuſdā lib. manuſcr.*
[l] *al.* capituū. & j. capitu præbendo.
[m] deceſſerint
[n] eam de.
[o] pro ſua deſidia.

XVIII.

COnſtitutio iubet vt in regionibus retineantur in primis ea quæ militibus eroganda ſunt, atq; ita deinde procedant reliquæ cauſæ fiſci. Nec enim oportet ſolas tranſmiſſiones vrgere, & erogationes militares negligere. Et ſi hanc conſtitutionē præſides violarint aut municipia vel quilibet alius tractator publicorum, vt de ſuo militibus pecunias exoluant, & hoc amplius mulctam C. librarum auri.

XIX.

XIX.

COnſtitutio iubet, ſi milites proprijs angarijs minimè dant operam perſonis quibuſdam auxilij gratia deputati vel per commeatũ dimiſſi, vt actuarius eorum ſtipendia in ſpeciebus non accipiat, ne corrumpantur, ſed in auro, facta ſpecierum æſtimatione ſecundum rationem menſæ, & iureiurando præſtito à tribunis & vicarijs, & domeſticis, & actuarijs, & optionibus, à quibus etiamſi iuſiurãdum dederint, ratio poſtea nihilominus, & ſi qua in re peieraſſe inuenti fuerint, duplum exigetur. Sed & ſi milites adærari ſibi velint annonas, eandem in pretio rationem menſæ ſeruari: ſi ſpecies dari, vt eas accipiant quas regio parit, arbitrio religioſiſſimi Epiſcopi & clariſſimi defenſoris ciuitatis. Rurſus ſi actuarius à milite emerit annonas eius, & eas accipiat à collatore quaſi ſibi conceſſas, rationem menſæ ſeruari, niſi malit collator ſpecies ipſas inferre. At ſi velint ſua ſponte collatores vendere quædam militibus, id non prohibemus, etiamſi ex eo lucrum facturi ſint, minorem ſpecierum quantitatem præbentes quàm exigat ratio menſæ publicæ. Ne tamen eapropter liceat ciuibus lædere collatorem, puta ſi curia ſiue ciuitas cum milite perperã conuentionẽ inierit præbendarum ſpecierum, ne cogatur collator ſecũdum eam conuentionem ſpecies inferre. Quia verò pleriq; ex chartularijs fortiſſimorum numerorum vel fœderatorũ coemunt ſibi frumentum pretia à fiſco accipiẽtes iuxta nundinationem quæ menſa continetur, ſibi autem quaſi iam antè comparatas ſpecies retinentes, ideo iubet Conſtitutio ne quis collator inuitus eorum coemptioni parere cogatur. Sed ſi quis ſua ſponte eis vendere velit, ne excedant illi pretia menſæ in quantitate ea, quæ annonarum nomine militibus præbenda eſt. Nam etiam extrinſecus quantitatem ſpecierum eo pretio emere prohibentur ſicut milites. Quæ omnia demonſtrabit futura retractatio, qua quantum apparuerit ſibi quemq; vindicaſſe, in tantum damnabitur in duplum: ita vt ſimplũ fiſcus habeat, ſimplum actor. Omnibus quoq; militibus perſonis quibuſdam deputatis ſecundum rationem menſę adærentur annonæ & capita, nec petantur ſpecies niſi à volente: eo qui quid antè dictorum temerare auſus fuerit, maximum periculum ſubituro, ſiue tribunus ſit, ſiue vicarius, aut domeſticus, aut actuari⁹, aut optio, aut numeri princeps, aut officialis magiſtri militum: ſi quid horum contigerit non bona fide tractari, & id confeſtim minimè denuntiauerit. Retractatio enim quicquid aduerſus conſtitutionem acciderit, coarguet & iudicabit.

DE EXCOCTIONE[a] ET TRANSlatione[b] militarium annonarum,

Tit. XXXIX.

1. Impp. *Arcad. & Honor.* AA. Stilichoni Com. & magiſt. vtriuſque militiæ.

OPINATORES[c] quibus ſpecies in diuerſis prouincijs delegantur contra omnẽ conſuetudinem à nullis conſiſtentibus familijs[d] excoctionem panis efflagitent. Illuſtris igitur auctoritas tua nouam vſurpationem congrua auctoritate repellat: vt cùm opinatores in prouincias delegantur, vetus cõſuetudo ſeruetur. Dat. Id. Septemb. Med. Theod. V.C. Coſſ.

Ab excoctione panis nulla domus etiam principis excuſatur. Bart.

2. Iidem AA. Adriano P.P.

IN excoctione buccellati quod deuotiſſimis militibus conuenit præparari, in tranſlatione etiã annonæ, nullius excipiatur perſona, videlicet vt nec noſtra quidem domus ab his habeatur immunis. Et ſi quiſquam (quod non opinamur) implere quæ ſunt præcepta neglexerit, in procuratorem eius ſeueriſſimè vindicetur: ita vt ſi huiuſmodi contumaciæ dominum ‖cõſcium‖ eſſe conſtiterit, quadruplum id quod pro eius capitatione poſcitur, poſthabita dilatione ſoluetur[e]. Dat. 9. Kal. April. Romæ, Honorio A. VI. & Ariſteneto Coſſ.

[a] exactione, *al.* executione.
[b] collatione.
[c] Optiones.
[d] *al.* famulis.
[e] ſoluatur.

DE MILITARI VESTE,

Tit. XL.

Canonem veſtium à Kalen. Septemb. vſq; ad Kalend. Apr. reſpub. ſoluet. Bart.

1. Impp. *Valent. & Valens* AA. Auxonio P.P.

OMNEM canonem veſtium ex Kalẽdis Septembris ad Kalendas Aprilis noſtris largitionibus tradi præcipimus: propoſita pœna rectori prouinciæ vel eius officio condemnationis quæ ‖tuæ‖ iuſtitiæ videbitur. Dat. 14. Kal. Decemb. Martianop. Valentiniano & Valente Coſſ.

2. Imppp. *Valens, Gratia. & Valent.* Auguſti Modeſto P.P.

PRouinciæ Thraciarum[a] per XX[b] iuga ſeu capita cõferant veſtem. Scythia & Myſia[c] in XXX. iugis ſeu capitibus interim annua ſolutione dependant: per Ægyptum & Orientis partes in[d] trecenis ternis iugis: per Aſianam verò & Ponticam diœceſim ad eundem numerum in capitibus ſeu iugis annuæ veſtis collatio dependatur: ita vt per Orientem[e] prouinciæ in titulo auri comparatitij quod per iugationem redditur, compenſationis gratia perfruantur: exceptis[f] Oſroena, & Iſauria. nam eas demum conſtat aurum comparatitium minimè debere. [g] Dat. 5. Id. Aug. Hierapoli, Gratiano A. IIII. & Merobaude V.C. Coſſ.

Ad veſtem militis non præſtabuntur bini tremiſſes, ſed vnus ſolidus. Bart.

3. Impp. *Arcad. & Honor.* Auguſti Martiano Com. S.L.

FOrtiſſimis militibus noſtris per Illyricum non binos tremiſſes pro ſingulis chlamydibus, ſed ſingulos[h] ſolidos dari præcipimus. Dat. 16. Kal. Feb. CP. Arcadio IIII. & Honorio III. AA. Coſſ.

4. Impp. *Honor. & Theod.* Auguſti Aſclepiodoto P.P.

MIlitaris adæratio veſtis à collatoribus exigatur, ſacratiſſimis videlicet largitionibus inferenda: ita vt quinq; eius partes fortiſſimis militibus erogentur in pretio: ſexta verò portio à gynæciarijs clementiæ noſtræ abſque vlla vel ipſorum vel publica incommoditate, pro eadem contextione ſuſcepta, minoribus[i] gregariiſq; militibus in ipſa quàm maximè eos deſiderare conſtiterit, ſpecie præbeatur. Dat. 7. Id. Mart. CP. Aſclepiodoto & Mariniano Coſſ.

[a] Tarſiarum, *Pyrrhus al.* Daciarum.
[b] *al.* tricena. *al.* quinquagena: *vt notat Azo hic. Cõt.*
[c] Mœſia. *Alc.*
[d] in xxx. ternis iugis.
[e] Orientis prouinciam.
[f] *In quib. lib.* Oſtroenatis, & Oſdrohenia. *Alc.* Orthodoſiæ natis, *vel* Oſtrochę natis, *hic legit. verũ excuſa lectio rectiſſima eſt, et lib. manuſc. confirmatur.*
[g] redhibere.
[h] ſingulis.
[i] *al.* iunioribus.

DE[k] METATIS[l] ET EPIdemeticis,[m]

Tit. XLI.

1. Imppp. *Valent. Theod. & Arcad.* AAA. Theodoto mag. offic.

SI quis metatorum noſtrorum manum qua deputatas ſingulis quibuſq; domus denotát, & poſtibus hoſpitaturi nomen adſcribunt, delere non dubitauerit: ad inſtar falſi reus,[n] conſtituti huius auctoritate teneatur. Dat. 6. Ka. Nouem. CP. DN. Theodoſio A. III. & Abundantio V.C. Coſſ.

2. Impp. *Arcad. & Honor.* Auguſti Oſio mag. offic.

IN qualibet vel nos ipſi vrbe fuerimus, vel ‖in‖ qua hi qui nobis militant, commorentur: omnium tam metatorum, quàm etiam hoſpitum iniquitate ſummota, duas dominus proprię domus, tertia hoſpiti deputata, eatenus intrepidus ac ſecurus poſſideat portiones, vt in tres domo[o] diuiſa partes, primam eligendi dominus habeat facultatem: ſecundam hoſpes quam voluerit exequatur: tertia domino relinquenda. Plenum enim æquitate atq; iuſtitia eſt, vt qui aut ſucceſſione fruitur, aut emptione[p] vel extructione gaudet, electam præcipuè iudicio ſuam partem teneat & relictam. Ergaſteria verò quæ mercimonijs deputantur, ad prædictam diuiſionis iniuriam non vocentur, ſed quieta ſint & libera: & ab omni hoſpitum iniuria defenſata, ſolis dominis conductoribuſq; deſeruiant. Sanè ſi ſtabulum (vt adſolet) militari viro in tertia domus parte defuerit[q]: ex ergaſterijs (niſi id dominus qualibet occaſione prouiderit) pro animalium numero, vel domus qualitate deputabitur. Illuſtribus ſanè viris non tertiam partem domus, ſed dimidiam[r] hoſpitalitatis gratia deputari decernimus: ea duntaxat conditione obſeruata, vt alter ex his (ſi libet[s], atque maluerit) diuiſionem arbitraria æquitate faciat, ‖ &[t] ‖ alter eligendi habeat optionem. & firmiſſimum perpetuò quod iuſſimus perſeueret: ita vt triginta librarum[u] auri, qui illuſtriſſima ſunt præditi dignitate, fiſco noſtro ſe ‖ pœnam ‖ illaturos eſſe cognoſcant: cæteri verò militia ſciant ‖ ſe[x] ‖ eſſe priuandos, ſi generale præceptum amplius vſurpando quàm iuſſimus, reprehenſibili temeritate violauerint. Datum VIII. Id. Februar. CP. Honorio IIII. & Eutychiano Coſſ.

[k] *Ecl. lib. 57. tit. 12. c. 2.*
[l] *Metata ſunt hoſpitia, quæ ſuperuenientibus militibus vel alijs perſonis prouinciales præbẽt.* al. metatoribus. *dicuntur autẽ metatores qui eligendi & præparãdi hoſpitij cauſa procurrũt.*
[m] *Epidemetica ſunt pretia quibus ſe redimunt onere hoſpitum ſuſcipiendorũ, quidã legunt,* epimetaticis, *al.* epidimeticis, *vide hic Alciatum.*
[n] reus ex hac.
[o] vt in tres domus diuiſæ partes.
[p] empto.
[q] *al.* additur id.
[r] mediam.
[s] quilibet, quíve maluerit.
[t] *al. deeſt.*
[u] libras.
[x] *al. deeſt.*

3. Iidem Auguſti Vincentio P.P.

CVnctos iudices ſcire volumus, à prætorijs ordinariorum iudicum his præſentibus abſtinendum. Dat. 16. Kalen. Feb. Mediolan. Stilichone & Aureliano VV. CC. Coſſ.

4. Iidem AA. Æmiliano mag. offic.

FAbricenſium domibus vbicumque[a] conſtitutis omnem moleſtiam hoſpitũ præcipimus amoueri: quòd & Antiochenſibus, & cæterarum ciuitatum fabricis ſimilis domorum excuſatio præbeatur, abſente ſcilicet ſacro comitatu. Dat. 11. Kal. Feb. CP. Stilichone & Aureliano Coſſ.

[a] vbique. *ſic vſurpatur in l. vrbana. D. de verbo. ſignific.*

5. Impp. *Hono. & Theod.* AA. Ioanni P.P.

DEuotum poſſeſſorem ab omni inquietudine liberamus. Primo igitur omnium ad nullum prædium publicum vel priuatũ domus noſtræ, vel cuiuſcumque[b] iuris vllus[c] metator accedat, ſi à quoquam fuerit deſtinatus. Licentiam enim domino, actori, ipſiſque plebi ſerenitas noſtra commiſit, vt eum qui præparandi gratia ad poſſeſſionem venerit, expellendi habeat facultatem, nec crimen aliquod pertimeſcat: cùm ſibi arbitrium vltionis ſuę ſciat eſſe conceſſum: rectéque ſacrilegum prior arceat, qui primus inuenit. Adminiſtrantem verò, eiúſq; officij proceres, quorum præceptio[d] inhibitam perſona ad agrum aliquem deſtinauerit, in tempus[e] proſcribi debere cenſuimus.[f] Solam ſanè hoſpitalitatem ſub hac obſeruatione concedimus, vt nihil ab hoſpite quod vel hominum vel animalium paſcuis neceſſarium creditur, poſtuletur: omniumque ſit acceleratum iter atque continuum, nec vlli liceat reſidere[g]: ne diuturnitas commanentium vlla ex parte prædium vexet. Decem etiam librarũ auri multa ferietur, quiſquis adminiſtrator, rogator[h], apparitor‖ve[i]‖ vllus, militans ſcilicet, vel iter[k] agens vllo in loco aliquid ab hoſpite poſtulauerit. In tantum enim inhiberi ſceleratum morem iubemus, vt ipſis quoq; præbentibus impunitum eſſe non patiamur, ſi quid[l] ſponte contra præceptum noſtrum probati fuerint obtuliſſe. Dat. prid. Id. Iun. Rau. poſt conſulatum Honorij VIIII. & Theod. V. AA.

[b] cuiuſque.
[c] nullus.
[d] præcepto.
[e] tempore.
[f] recenſuimus.
[g] poſſidere.
[h] erogator, *al. rogatus. Cuiac. emendat,* rogatus: *et ſic legitur in lib. Aur. id eſt, patronus cauſarum.*
[i] *al. abeſt* ve: *& poſt* vllus, *adijcitur,* vel.
[k] *Maunl: Cuiac.* inter.
[l] qui, *al.* quis.

6. Iidem AA. Adriano procur. Africæ.

HOc proſpectum eſt, vt infauſta[m] hoſpitalitatis præbitio tolleretur, nec balneum quiſquam a domino ædium poſtulet. Dat. 5. Non. Mart. Rau. Conſtantio & Conſtante Coſſ.

[m] infanda.

7. Iidem AA. Euſtathio P.P.

DEuotiſſimos milites ex procinctu redeuntes, vel proficiſcentes ad bella, muri ſacratiſſimæ vrbis ſingulæ turres in pede planis ſuis ſuſcipiant. D. 5. Non. Mart. CP. Honorio XIII. & Theodoſio X. AA. Conſſ.

Medici ſacri palatij, & vrbis Romæ magiſtri liberalium artium, & pictores ingenui, quoad viuunt, ſunt immunes ab onere hoſpitandi.

8. Impp. *Theod. & Valent.* Auguſti Helioni mag. offic.

ARchiatros[n] noſtri palatij, necnon vrbis Romæ, & magiſtros literarum, pro neceſſarijs artibus, vel liberalibus diſciplinis, necnon picturæ profeſſores (ſi modò ingenui ſunt) hoſpitali[o] moleſtia quoad viuent, liberari præcipimus. Dat. 14. Kal. Sept. Hierio & Ardabure Coſſ.

[n] *Ex C.T. lib. 13. tit. 3. l. 18.*
[o] hoſpitalitatis.

9. Iidem AA. Nomo[p] P. mag. off.

OMnes[q] qui metata[r] in ſuis domibus præſtant[ſ], ſiue hoſpitia præbuerint metatoribus, ſiue quolibet pacto ſatis eis fecerint, nullam vel penſionis vel diſcuſſionis domus gratia moleſtiam ſuſtinere cogantur. Deinde neminem volumus cuiuſlibet loci vel ordinis in hac florentiſſima vrbe domum propriam, excuſantem metatum ſibi in alienis ædibus priuilegio militiæ vindicare. quod & in prouincijs obſeruari oportet, cæteris verò quibus illuſtris dignitas ſub cingulo vel citra cingulũ pro[t] ſuo ſolo honore delata eſt, excuſandarum ædium licentiam penitus denegamus. Hoc iuris etiam in his præcipimus obſeruari, quos ipſa quidem adminiſtrationis conditio ſpectabiles nouit: honor tamẽ additus à noſtra liberalitate reddit illuſtres: Sciturus omnib' quòd ſi quis cum cingulo perfruatur, & excuſationem ‖ ita ‖ propriæ domus impetrauerit, vt à penſione etiã portionis tertiæ ſit immunis, & militię cauſa metatum ‖in[u]‖ alienis domibus ſibi crediderit vindicandum: ſi quidem honore præditus excuſationis ius habeat, carebit legum priuilegijs, quas fraudare conatus eſt. Si verò inter eos quibus nulla ſuffragatur dignitas, numeretur, centum[x] librarum auri ſacratiſſimis largitionibus pendendarum illatiõne multabitur. Dat. 17. Kal. Februar. Conſtantinop. Theod. A. Coſ.[a]

[p] Numo.
[q] *Ex Nouella Theodoſij, quam integrã edidit Pithoeus.*
[r] *al.* metatũ, *id eſt, diuerſoriũ. & ita accipitur lib. 4. c. 25. eccleſiaſt. hiſt. ſed excuſa lectio extat in Nou. T.*
[ſ] *al. additur,* ſiue officia.
[t] *abeſt* ſuo, *à Nou. Th. in al. deeſt,* ſolo.
[u] *Abeſt à quibus. lib. ſed extat in Nou. T.*
[x] centenarũ, *in Nou. T.*
[a] *Sic legitur in Nou. T. ſed in lib. Cuiaci* Theod. & Valentiniano AA. Coſſ.

10. Impp. *Valentinia. & Martia.* AA.*

HAc lege ſancimus, vt ſi quis conſularem ac patriciam meruerit dignitatẽ, tres domos proprias dum ſupereſt, habeat hoſpitũ immunitate ſecuras, hæredes verò eius filij, aut pater, aut mater, nepotes, aut frater, aut ſoror, aut vxor, duarum domorum ſuarum excuſatione potiantur. Si quis verò conſulatu[b] tantummodo gloriatur, duas ſemis domos ‖ ſuas[c] ‖ immunes habeat: poſt fata verò eius memorati hæredes vnã ſemis domum ſuam habeant nullis hoſpitijs prægrauatam. Pari priuilegio perfruatur cum memoratis hæredibus, qui ſolius patriciæ dignitatis ſine conſulatu decoratur inſignibus. præfectorij verò, necnon & magiſtri militum duas domos ſuas habeant, quoad vixerint, hoſpitibus liberatas. Hæredes verò eorum memorati vnam defendãt domum ſuam ſimili excuſatione munitam. Magiſtri verò officiorum, vel quęſtores vnã ſemis domum ſuã quoad vixerint, habeant hoſpitum onere liberatam. Hęredes verò eorum prædicti vnam ab hoſpitibus iure defendant. Comites autem domeſticorum, & protectorũ, & ſacrarum largitionum, ‖ & rerum priuatarum, ‖ & vir ſpectabilis primicerius[d] notariorum, ſingulas domos ſuas ab hoſpitum grauamine, dum viuunt, gaudeant eſſe ſecuras. Memorati verò hæredes eorum mediam partem vnius domus ſuæ ſciãt excuſatione muniri: reſiduę verò partis dimidię tertiam portionem hoſpitibus deputandam eſſe cognoſcãt. Si qui illuſtres honorarias dignitates quaſcunque ſine actu cœlitus impetrauerunt, æquo animo ſuas domos hoſpitibus poſt hanc legem pandant pro tertia quæ legibus præfinita eſt, portione: exceptis videlicet ergaſterijs quæ in plateis vel angiportis eſſe noſcuntur, quod in omnib. domibus quæ hoſpitales ſunt, obſeruari iubemus: ita vt nemo vel ex ſacro ſcripto, vel ex diuina annotatione, ſeu pragmatica ſanctione contra hanc legem vti poſſit excuſationis auxilio. his omnibus quæ per hanc legem conſtituimus, in hac æterna vrbe obſeruandis.

[b] cõſulatum.
[c] *abeſt à quib. lib.*
[d] & primicerius.

11. Imp. *Zeno*[e] A.

DEcem poſt primicerium tribunos in domibus quas in hac regia vrbe poſſident, metatorum iuſſimus vacationem mereri.

[e] *al.* Leo.

XII.

NE quid præſes dum per prouinciã oberrat, hac ſpecie exigat à prouincialib', ne illos hoſpitio grauet, vel vt eis habere arma concedat. Qui ſecus fecerit, vt dignitatẽ boniſq; ademptis exilio perpetuo damnetur.

DE SALGAMO[f] HOSPITIBVS non præſtando[g],

Tit. XLII.

[f] *Salgami appellatione ſignificãtur eſculenta quæ ad condiendũ valent.*
[g] præbendo.

1. Imp. *Conſtantinus* A.

NE quis[h] comitum, vel tribunorum, aut præpoſitorum, aut militum nomine, ſalgami gratia culcitras, lignum, oleum à ſuis extorqueat hoſpitibus, ſed nec volentibus hoſpitibus in prædictis ſpeciebus aliquid auferat: ſed ſint prouinciales noſtri ab hac præbitione ſecuri: comitibus, tribunis, vel certè præpoſitis, militibuſq; graui vexationi ſubiacentibus. Dat. 5. Id. Octob.*

[h] qui.

DE COMMEATV[i],

Tit. XLIII.

[i] *Commeatus eſt abeundi licẽtia data militi ad tẽpus. Cuiac. hic.*

Tempore expeditionis nullus militibus commeatum dare poteſt: contra faciens, capite punitur. Bart.

1. Imperatores *Conſtant. & Conſtans*[k] AA. Leontio P.P.

NE cui liceat præpoſitorum vel tribunorum cohortium, vel vicariorum & familiarium eorum tempore expeditionis quocunque genere cuiquam de militibus à caſtris atque ſignis, vel his etiam locis in quibus[l] prætendant[m], diſcedendi commeatum dare. Si quis verò contra hanc legem facere auſus fuerit, & militem contra interdictũ commeatũ dimiſerit

[k] *al.* Conſtantinus A. *al.* Arcad. & Honor. AA.
[l] quibus, *& deeſt,* in Cod. Th.
[m] prætendatur.

miſerit eo tempore in quo Barbarorum incurſio [a] extiterit, & tunc cum præſentes in caſtris atque apud ſigna milites eſſe debeant, quiſquam abfuerit: capite vindicetur. Dat. 4. Kal. Maij, Seuero & Rufino Coſſ.

[a] excurſio.

2. Imppp. *Grat. Valent. & Theod.* AAA. Syagrio mag. offic.

QVicunque de ſcrinijs, aut agentibus in rebus, vel etiam ex officijs palatinis, his videlicet qui ſacrarum & priuitarum remunerationũ comitibus obſecundant [b], ſex menſium ſpatium ſupra diem commeatus, aut iuſſionem euectionis abfuerit: is in inferiorem locum, quinque antelatis poſterioribus, deuoluatur. Is [c] verò qui anni vacationem [d] arbitratu proprio, iudiciarij præcepti oblitus aſſumpſerit, à decem poſt ſe militantibus transeatur [e]: ac deinde cum iam aliquis deſidia quadriennio officium proprium adire neglexerit, quadraginta de ſequentibus poſtferatur. Qui verò nec [f] poſt quadriennij quidem tempus [g]: militantiam non immerito matriculis auferatur. Dat. Kal. Octob. Auxonio & Olybrio Coſſ.

[b] obſecundent.
[c] His verò.
[d] vocationē.
[e] transferatur.
[f] ne poſt.
[g] *al.* nec poſt quadriē. quidem tempus militauerit, non, *&c.*

Qui ſine commeatu biennio, aut triennio, vel quadriennio vacauerit, modo hic inſcripto punitur. Bart.

3. Impp. [h] *Honor. & Theod.* AA. Hauſoni com. & mag. militum.

SI quis ſine commeatu aliquo annum in penatibus proprijs, vel in quibuſlibet locis deſidioſa quiete tráſegerit, decem ſequentibus poſtponatur. in quo verò biennalis [i] culpa deprehenditur, viginti ſibi antepoſitos congemiſcat: tertius autem annus triginta prælatos iure deflebit: ita vt quartus exempto matriculæ nullam veniã derelinquat. Dat. prid. Id. Iun. Rau. poſt conſulatum Honorij VIII. & Theodoſ. V. AA.

[h] *al.* Imp. Zeno A.
[i] biennium talis, *al.* biennio talis.

DE TYRONIBVS, Tit. XLIIII.

1. Impp. *Valent. & Theod.* AA. Modeſto P.P.

NVLLVS tyro vagus, aut veteranus, aut cenſib⁹ obnoxius, ad militiam accedat. Dat. 14. Kalen. Octobr. Hierapoli, Valentin. & Valente III. AA. Coſſ.

2. Imppp. *Grat. Valent. & Theod.* AAA.

QViſquis [k] alieni iuris mancipium in tyrocinio militiæ ſcribi curauerit: conuictus ac proditus auri libram ærario noſtro cogatur inferre, mancipio ſcilicet domino (ſi factum ignorauerit) reddendo. Dat. Id. Maij, Tyro Metropoli, P P. Beryto, Antonio & Syagrio Coſſ.

[k] *Similis eſt conſtitutio li. 5. C. T. ti. 9. l. 2.*

3. Imp. *Honorius* A. [l]

TYrones in ſcholis loco ſemper poſteriore ponantur: nec enim patimur quenquam celſiorem gradũ obtinere, niſi cui & laborum adſiduitas, & ſtipendiorum prolixitas ſuffragantur. Dat. 7. Kal. Decem. Rau. Baſſo & Philippo Coſſ.

[l] *al.* Anaſtaſius A.

DE LITTORVM [m] ET ITINErum cuſtodia, Tit. XLV.

[m] *al.* littoribus.

1. Impp. [n] *Honor. & Theod.* AA. Euſtathio P.P.

SALVBERRIMA ſanctione cenſemus ne merces illicitæ ad nationes barbaras deferantur: & quæcunque naues ex quolibet portu ſeu littore dimittuntur [o], nullam concuſſionem vel damna ſuſtineãt: ita tamen vt earum naucleri deponant in quam [p] prouinciam ituri ſunt. vti [q] hoc manifeſtato, nulla contra eos poſtea indignatio ſeu concuſſio quoquo modo procedat. Dat. 14. Kalen. Octob. CP. DN. Theod. A. IX. & qui fuerit nuntiatus.

[n] *al.* Imppp. Gratian. Valent. & Theodoſ. AAA.
[o] mittuntur.
[p] qua prouincia.
[q] ex hoc.

DE DESERTORIBVS, ET OCCVLtatoribus eorum, Tit. XLVI.

Recipiens ſcienter deſertorem in agro vel in domo, ſi eſt actor vel procurator capite punitur. Bart.

1. Imppp. [r] *Grat. Valent. & Theod.* AAA. Syagrio P.P.

SIquis fortè deſertorem agro tectove ſuſceperit, atque apud ſe diu paſſus fuerit diliteſcere: actor quidem vel procurator loci qui hoc ſciens prudénſque commiſerit, capitali ſupplicio ſubiugetur: dominus verò ſi huius rei conſcius fuerit, prędij in quo latuerit deſertor, amiſſione puniatur. Si quis autem deſertorem prodiderit, mediocris loci ingenuus immunitate potiatur. Neque ſolum de his loquimur qui proximè ſignis felicibus applicati, militiæ rudimenta timuerunt [a]: verumetiam qui ſtipendijs militaribus degenerem latebram præbuiſſe monſtrantur. Deſertor autem habebitur, quiſquis belli tempore aberit à ſignis. Horum qui ſponte proceſſerit: peccati anterioris ſupplicium non timebit. Sin verò flagitioſa ignauia deliteſcat: per eum in cuius domo fuerit inuigilantibus extrinſecus quoque officijs publicis, vbicunque correptus, ſeueritati iudicis offeratur, degeneris mortis [b] gladium ſubiturus. Sin autem rector prouinciæ propoſitam ſeueritatem vel gratia vel diſſimulatione diſtulerit, patrimonij atque exiſtimationis damno ſubijciatur: & in officij primores capitaliter vindicetur. Dat. Id. Iul. Romæ, Gratiano VI. & Theodoſ. I. AA. Coſſ.

[r] *al.* Imp. Theod. A.
[a] tenuerunt.
[b] degeneri morte, *al.* degenere mortem gladij.

Deſertor inuentus reſiſtens, vt rebellis opprimitur. Bart.

2. Imppp. *Arcad. Theod. & Honor.* Auguſti Adriano P.P.

SI deſertores inuenti, reſiſtendũ, atque armis oppugnandum [c] putauerint: tanquam rebelles in ipſis temeritatis ſuæ conatibus opprimantur: ita tamen vt prouinciarum iudices ſolicita cautione diſquirant, ne ſub falſarum tractoriarum nomine, deſertionis ſuæ crimen defendere moliantur: nec [d] ſuppoſitis & [e] commentitijs epiſtolis euadendi habeant facultatem. Dat. 6. Ka. Mart. Rau. Theo. A. I. & Rumorido Coſſ.

[c] *al.* obtinendum, *in lib. Aured.* obnitendum.
[d] ne ſuppoſitis.
[e] vel commentis.

3. Iidem AAA. Longino P.P.

QVi relictis militaribus caſtris, ſe ad deprædationem vel latrocinium contulerint, ſeueritatem iudicis non euadant. Dat. 9. Kal. April. Rau. Arcadio A. VI. & Probo V.C. Coſſ.

DE VETERANIS, Tit. XLVII.

Veterani gaudent priuilegijs hic inſertis. Bart.

1. Imp. *Conſtantinus* A.

CVM [f] introiſſent principia, & ſalutatus eſſet à præfectis, & tribunis, & viris eminẽtiſſimis, acclamatum eſt: Auguſte Conſtantine, Deus te nobis ſeruet, ‖ veſtra ſalus [g] ‖ noſtra ſalus verè dicimus, iurati dicimus. Adunati veterani exclamauerunt: Conſtantine Auguſte, quo nos veteranos factos, ſi nullam indulgentiã habemus? Conſtantinus Auguſtus dixit: Magis magiſque conueteranis meis beatitudinem augere debeo quam minuere. Victorinus veteranus dixit: Muneribus & oneribus [h] vniuerſis locis conueniri non ſinamur. Conſtantinus Aug. ‖ dixit: ‖ Apertius indica quæ ſunt maxima munera quæ vos contumaciter grauant. Vniuerſi veterani dixerunt: Ipſe perſpicis. Conſtantinus Auguſtus dixit: Iam nunc magnificentia mea omnibus veteranis id eſſe conceſſum perſpicuum ſit, ne quis eorum in vllo [i] munere ciuili, nec in operibus publicis conueniatur, nec vlla collatione, nec à magiſtratibus, nec vectigalibus, in quibuſcunq; nundinis interfuerint, vllam ob venditionem proponendam dare debebunt. Publicani quoque (vt adſolẽt [k] agentibus ſupplere [l]) ab eiſdem veteranis amoueantur: quiete poſt labores ſuos perenniter perfruantur. Fiſco quoque noſtro eadem epiſtola interdicimus, vt nullum omnino ex his inquietet: ſed liceat eis emere & vendere, optimis negotijs pecuniam tractare, & mercimonia agitare: nec ſolùm integra beneficia eorum ſub ſeculi noſtri otio & pace perfruantur [m], ſed etiam nullo munere ciuili, id eſt corporali ſeu perſonali vel deportatorio onere eos affici concedimus. Dat. Kal. Mart. Ciuitate [n] Belouocorum, Conſtantin. A. VI. & Conſtantio Cæſ. Coſſ.

[f] *Ex C. T. lib. 7. tit. 20. l. 2. in nonnullis cod. ſic incip. hæc l.* Imp. Conſtantin. cùm introiſſet principia, & ſalutatus eſſet à præfectis & tribunis, & à viris eminentiſſimis acclamatum eſſet, Auguſte, *&c. rectè Contius.*
[g] *al.* noſtra ſalus. *al. abſunt.*
[h] honoribus.
[i] nullo.
[k] ſolent.
[l] ſuperpellere. *in vet. lib. ſed in C. T.* ſupercõpellere.
[m] *Multa ſunt hic è C. Th. detracta & immutata.*
[n] in ciuitate Velouocorũ, *in C. T.*

Veteran⁹ factus protector nullis iniurijs eſt pulſandus. Bar.

2. Idem A. Maximo.

PRouidendum eſt, ne veterani qui protectoria dignitate cumulati, aut honores varios pro meritis ſuis cõſecuti ſunt, incõgruis pulſentur iniurijs. quòd ſi quis in hoc crimine fuerit deprehẽſus: rectores prouinciarũ pro iuriſdictione ſua examinantes factũ, pro ſui qualitate eos coerceant. Da. 4. K. Iun. Treueris, Ianuarino & Iuſto Coſſ.

3. Idem A. Euagrio P.V.

VEterani qui ex negligentia vitæ nec rus colunt, nec aliquid honeſtum peragunt, ſed latrocinijs ſeſe dederũt: omnibus veteranorum priuilegijs exuti, pœnis competentib. à prouinciarum rectoribus ſubijciãtur. Dat. 3. Id. Aug. Conſtantio A. VI. & Conſtante II. Coſſ.

4. Impp. [o] *Honorius & Theodoſius* Auguſti.

NVllus eorum qui ſacramentis inhærere deſierit, vel volens permilitatur, vel inuitus militare cogatur.

[o] *al.* Imp. Theodoſius A.

ſeu ſtare iudicum ſententijs: quæ non his obſeruatis latæ fuerint, nullam firmitatem habentibus: niſi fortè reperiatur ibi tempore militiæ cœpta cognitio. tunc enim velut necdum cingulo depoſito ſub militari iudice rem tractari finirique præcipimus: niſi principali beneficio ſpecialiter indulto quidam ex his ſeſe defendant.

DE FILIIS OFFICIALIVM MILITARIUM, qui in bello moriuntur,

Tit. XLVIII.

1. Imp. *Conſtantinus* Auguſtus Euagrio.

HI qui ‖ex‖ officialib. quorumcunq; officiorum geniti ſunt, ſiue eorundem parentes adhuc ſacramento tenentur, ſiue iam dimiſſi ſunt [a], in parentum militiam vocentur. Dat. prid. Non. Aug. Baſſo & Ablabio Coſſ.

[a] erunt.

2. Imppp. [b] *Grat. Valentin. & Theod.* Auguſti.

FIlios primipilariorum paternam ſequi conditionem oportet.

[b] *al.* Idem A. *al.* Impp. Arcad. & Hono. AA.

III.

SI quis quocumque modo militans in bello moriatur, filius eius ſi vnus ſit, vel ex multis maior natu, ſtatim in locum eius ſuccedat, & eaſdem annonas accipiat ſi pater vſq; ad Biarchi dumtaxat gradũ peruenerit. Quod ſi altiorem obtinuerit (veluti ducenarij aut centenarij) filius eius fiet tantum modo Biarchus. Manifeſtum autem eſt, maiorem natu, in quem eiuſmodi ſolatium confertur, fratrum ſuorum curam habiturum.

DE OBLATIONE VOTORVM, [c]

Tit. XLIX.

1. Impp. *Arcad. & Honor.* Auguſti Baſilio P.V.

QVANDO votis communibus felix annus aperitur, in vna libra auri, & ſolidis obryzatis principibus offerendi deuotionem animo libenti ſuſcipimus: ſtatuentes, vt deinceps ſequentibus annis vniuſcuiuſque ſedulitas principibus [d] ſuis talia inferat ſemper & deferat. Dat. 3. Non. Mart. Med. Olybrio & Probino Coſſ.

[c] *al.* De obſeruatione votorum. *al.* De obligatione.

[d] *al.* principalibus.

DE NVMERARIIS, ACTVARIIS, ET chartularijs, & adiutoribus, Scriniarijs, & exceptoribus [e] ſedis excelſæ [f], cæterorúmque iudicum tam militarium quam ciuilium,

Tit. L.

Numerarij ſeruientes rectorib: in diuerſis obſequijs, tormentis & lacerationib. puniuntur. Bart.

[e] executoribus.

[f] excelſæ, i. *prætoriana:*

1. Imp. *Conſtantinus* [g] Auguſtus ad Veronicianum Vic. Aſiæ.

VORAX & fraudulentum numerariorum propoſitum, qui diuerſis obſequijs rectoribus obſequuntur, ita inhibendum eſt, vt antea ſanciuimus, & nunc itidem ſancimus conditioni eos ſubdi tormentorum, & eculeis [h] ‖atq;‖ lacerationibus ſubiacere. Dat. 14. Kal. Iun. Optato & Paulino Coſſ.

[g] *al.* Impp. Valentin. & Valens AA.

[h] aculeis.

2. Impp. [i] *Valent. & Valens* Auguſti Clearcho.

QVi numerarij appellari conſueuerant conſularium atque præſidum, dumtaxat tabularij poſt hanc noſtram ſanctionem vocabuntur: ſcientes ſe tormentis eſſe ſubiectos, niſi iudicibus, vel his qui prouecti noſtro iudicio ad prouincias venerint, vel exactoribus debitorum aut reliquorum ‖ nomen & [k] ‖ modum frequenter ingeſſerint ſub actorum teſtificatione: quos ſcire oportet, cum his qui debitores ſunt, ſeſe ad ſolutionem eſſe retinendos, niſi omnia debita ipſis fuerint indicantibus per ſoluta. triennij tamen ſpatio tabulariorum decet tempus omne concludi. Dat. 14. Kal. Mart. Conſtantinop. Valentin. & Valente AA. Coſſ.

[i] *al.* Imppp. Grat. Valent. & Th. AAA.

[k] *Abſunt à quib. lib.*

3. Iidem Auguſti Rufino P.P.

NVmerarios ampliſſimę tuæ ſedis cingulum habere, & militię ordinem tenere iubemus. Datum prid. Id. Dec. Pariſis, Valentin. & Valente AA. Coſſ.

In omni prouincia duo numerarij & tabularij collocantur. Bart.

4. Imppp. [l] *Gratian. Valent. & Theod.* Auguſti omnibus rectoribus prouinciarum.

IN prouincijs ſingulis duo numerarij, qui & tabularij, collocentur: quo ad vnum fiſcalis arcæ [m] ratiocinium, ad alterum largitionales pertinere tituli iubeātur: hoc ſcituri, quod ſi ex alterius [n] quicquam actibus ad alteram [o] partem illicita fuerit vſurpatione tranſlatum: is qui culpam iudicis diſſimulatione texerit [a], grauiſſimo ſit ſupplicio ſubiugandus. Dat. 3. K. Ap. CP. Anton. & Syagrio Coſſ.

[l] *al.* Imppp. Valent. The. & Arca. AAA.

[m] *al.* haſtæ.

[n] alienis.

[o] alienam.

[a] traxerit, *al.* tenuerit.

5. Iidem Auguſti Principio PP.

EXceptores omnes iudicibus prouincialibus obſequentes, qui nec cohortalem militiam ſuſtinere videntur, neq; à fiſco vllas conſequũtur annonas, abſque metu date cœptis operam, etiam ſi decuriones ſint, minime prohibemus: dummodo munera [b] propriæ ciuitatis agnoſcant, & peracto ſecũdum morem exceptionis officio, ad propriam ſibi curiam redeundum eſſe non neſciant. Dat. IIII. Id. Decemb. Aquileiæ, Arcadio A. & Bautone Coſſ.

[b] munia.

Numerarij à cõmunione actuariorũ abſtinere debent. Bar.

6 Impp. *Arcadius & Honorius* Auguſti Seuero P.V.

NE diutius ad cunctorum perniciem actuarij numerariorum conſortijs adiuuentur, illuſtris auctoritas tua cunctos ex numerarijs actuariorum ſocietate præcipiat [c] abſtinere, atq; ab eorum communione diſcedere, quòd ſi hoc moniti cuſtodire neglexerint, hiſdem pœnis ſe quibus actuarios, non ambigant ſubiacere. Dat. IIII. Kalend. Iun. Niciæ, Honorio A. IIII. & Eutychiano Coſſ.

[c] percipiat.

Actuarij ſecundum conſuetudinem antiquam ſunt ordinandi. Bart.

7. Impp. [d] *Theod. & Valent.* Auguſti Hierio P.V.

ACtuarios tam claſſium [e] vrbis Conſtantinopolitanæ, quàm Thymelæ [f], equorumque curulium [g] ciuitatum diuerſarum, non aliter niſi vt conſueuerat [h] manus ſanxerit principalis, ſublimitas tua præcipiat ordinari, quod ſi quis talis ſub tua fuerit iudicatione cõuictus: profecto irritis his, quæ vetita contrectauerit, etiam congruam indignationem incurrat. Dat. 10. Kal. Iul. Nicomediæ, Theod. XII. & Valentin. II. AA. Coſſ.

[d] *al.* Imp. Leo A.

[e] *al.* clariſſimæ.

[f] Chimeleæ, *al.* Antiochiæ *Pyrrhus et Alciatus legunt* Thimeleæ. *ſed hanc legẽ vt excuſa eſt, reſtituit Cu. ex vet. lib. & l. 21. & 22. C. T. de diui. offi. qui interpretatur Thymeleæ, id eſt, ſcenæ.*

[g] *al.* & quarumcumque curialium, *al.* quamque curialium.

[h] conſueuerant.

8. Iidem Auguſti Protogeni P.P.

SCriniarios vel numerarios officij magnitudinis tuæ iubemus nullatenus in poſterum aut mutuam pecuniam ſumere, aut polliceri cuiquam pro publicis expenſis cogi, quos nullam poſt depoſitam militiam inquietudinem ſuſtinere volumus.

9. Impp. *Leo* iun. & *Zeno* Auguſti.

NEmini licere deinceps iubemus in quacumque militia connumerato, ſolicitudinem actuarij ſubire: vel poſt depoſitam eandem curam ad militiam adſpirare: quatenus inter priuatos agẽs, omniq; militari priuilegio denudatus, nihil nundinationis vel fraudis circa cõmendãda ratiocinia quib. obnoxi⁹ eſt, attẽtare valeat.

10. Imp. *Zeno* Auguſtus * P.P.

NVlli [k] ſcriniario liceat pro tẽpore numerarios plus quàm quaternis vicib⁹, nec his tamẽ continuandis, adiuuare. Idémq; hoc ſuper chartularijs in præbẽda pro tẽpore numerarijs opera obſeruari decernimus, ita vt adiutorũ quidem biennij, chartulariorũ verò vnius anni interuallo continuatio interrumpatur: nulla adiutorib⁹ ad chartulariorũ ſolicitudinẽ quã ſemel dedignati ſunt, deſcendẽdi [l] danda licentia: ita vt Orientalis quidẽ tract⁹ pro tempore numerarijs nõ niſi ab his ſcriniarijs qui inter triginta viros à numerario retro numerandos, Aſianę [m] verò diœceſeos numerarijs nõ niſi ab his qui intra quinquaginta à numerario ſimiliter retro numerandos inueniuntur, Ponticæ verò & Thracicæ [n] diœceſeos paſſim, & pro ſuo libito ex omni multitudine eligendorũ adiutorũ tribuatur facultas. 1 ¶ Omnia ſanè commonitoria, vel præceptiones, aut euectiones, ſeu quælibet publica inſtrumenta non ſolum adiutoribus, verum etiam prouinciæ illius de qua diſponitur, tractatori inſpiciendi, itidemq; ſubſcribendi, aliorum quoq; qui vnà cum eo tractant [o] in eadem ſubſcriptione mentione habenda, neceſſitatem incumbere. 2 ¶ Si quid autem ſine hac obſeruatione ex Orientali, vel Aſiano, vel Thraciano [p] ſcrinio fuerit emiſſum, falſi ſuſpicione non careat: exceptis publicis inſtrumentis quæ à ſcrinio Ponticæ diœceſeos emittuntur, qđ in ijſdem inſtrumentis ſolum numerarium eiuſdem diœceſeos eiuſq; adiutorẽ & chartulariũ ſubſcribere magnitudo tua diſpoſuit: ita vt ſi quid huius legis fuerit violatũ, numerarij quidem tam gradus ſui quàm ſolennitatum ſeu ſolatiorum vniuerſi ‖vnius‖ anni iacturam: adiutores verò quinquaginta librarum auri, & chartularij quindecim itidem librarum auri pœnam ſubeant [q].

[i] quin.

[k] *Scriniarij adiutores non debẽt ſociare numerarijs et chartularijs, niſi ſecũdum modũ hic declaratũ. Bart.*

[l] diſcedendi.

[m] Aſiæ.

[n] Thraciæ.

[o] contractãt.

[p] Thraciaco.

[q] pœnæ ſubiaceant.

11. Idem Auguſtus Catoni magiſt. mili.

OFficio tuę magnitudinis datis precibus poſtulante, vt numerariorum actus non in biennium ſed in vnum ‖annum‖ ſtatuatur: noſtra pietas huiuſmodi petitionibus annuens, diſpoſitionem quæ ſuper biennio pmulgata fuerat, ſuper vno tantũmodo anno reuocauit

[r] *al.* diſpoſitionem quæ ſuper vno tãtummodo anno promulgata fuerit, reuocauit.

Officia-

Officiales præfecti prætorio illyricano, ſi dignitatem comitiuam adipiſcuntur, profertur ſententia interlocutoria, ſeu decretum electionis. Bar.

12. Imp. *Anaſtaſius* Auguſtus P.P. Illyrici.

PEr hanc diuinam pragmaticam ſanctionem decernimus, quod antea tribunis prætorianis, dum dignitas eis qui in ſcrinijs ſeu gradibus officij tuæ celſitudinis deponunt militiam, præbebatur, & cuſtoditum fuiſſe dignoſcitur, hoc ſuper honore quoq; comitiuæ dignitatis eis impertiri: vt ſententia pro fine eorum militiæ proferenda, dignitatis etiam mentionem contineat. Hoc quoque tantummodò, & ſine ſpeciali codicillorum vel diuinorum apicum ſanctione ad eandem dignitatem adipiſcendam, & priuilegia eam ſequentia ſufficiat. ita tamẽ, vt primi ordinis comitiuam per interlocutionem eiuſdẽ poteſtatis mereantur ||hi, id eſt|| cornicularius[a], & chartularius, primiſcrinius, & numerarius ſcrinij Macedoniæ, & ſcrinij Daciæ, & ſcrinij operum, & ſcrinij auri. Hoc eodem in his etiam qui poſt nouellam diſpoſitionem diuæ memoriæ Zenonis quæ de eiſdem pœnis loquitur, & de eiſdem perſonis[b], depoſuerunt militiam, obtinente.

DE [c] CVRSV [d] PVBLICO, ET[e] angarijs [f], & parangarijs,

Tit. LI.

1. Imp. *Conſtant.* Auguſtus Titiano.

EQvos qui publico curſui deputati ſunt, non lignis vel fuſtibus, ſed flagellis tantummodo agitari decernimus: pœna non [g] defutura contra eum qui aliter fecerit. Dat. prid. Id. Maij, Sabino & Rufino Coſſ.

2. Idem Auguſtus Cyndino P.P.

PRæſidibus, & rationalibus, cæteriſq; quibus propterea [h] reſpublica [i] & annonas & alimenta pecoribus ſubminiſtrat [k], vſurpandi parauerédi [l] licentia derogetur. Sed nec per aliam viam eundi quiſquam habeat facultatem: niſi per quam curſus publicus ſtare dignoſcitur: excepta videlicet tua ſublimiſſima ſede, cui curſus publicus, & proficiſcendi per eum licentia & vbi ratio exegerit, præſto eſt. P.P. 15. Kal. Mar. Conſtantino A. VII. & Conſtantio Cæſ. Coſſ.

3. Imp. [m] *Conſtant.* Auguſtus Tauro P.P.

EVectiones [n] ab omnibus poſtulentur, & tam iudices quàm cuſtodes publici curſus minimè ||tranſire|| patiantur antequam ſeriẽ euectionis aſpexerint. Quòd ſi quis putauerit reſiſtendum, & ſine euectione iter facere detegitur, vel vltra tempus quod euectioni inſertum eſt, publico curſu vti conatus ſit: vbi repertus fuerit, ibidem [o] iubemus retineri: & ſi quidem dignitate præditus ſit, de eius nomine ad prouidentiam [p] tuam, & ad illuſtrem virũ comitem, & magiſtrum officiorum referri: aduerſus verò cæteros protinus indignatio competens exercenda eſt, quos ſynceritas tua pro loco graduque militiæ ibidem coerceri poſſe crediderit. Dat. 8. Kal. Iul. Mediolani, Conſtantio A. VIIII. & Iuliano Cæſ. II. Coſſ.

4. [q] Imp. *Iulianus* Auguſtus.

PArhippum [r] eum videri, & habendum eſſe, qui [ſ] vſurpato vno vel duobus veredis, quos ſolos euectio continebit, alterum tertiúmve extra ordinem commoueat. Nihil autem intereſſe debet, nec ad crimen vocari, vtrùm agens in rebus ſuo itineri, an mulionis ſubiugando modo euectionis datę formæ licentiam non excedat. Dat. 5. Id. Sept. Mamertino & Neuitta Coſſ.

5. Impp. [t] *Valentinia. & Valens* Auguſti.

SI quis per publicum curſum iter faciens, cuiuſcumq; dignitatis vel militiæ, ab itinere recto diuerterit, pœna in eum competens proferatur.

6. Iidem Auguſti & Gratianus A.

EVectionum copiam ſenatui cum proficiſcendi ad nos neceſſitas fuerit, ſerenitas noſtra largita eſt: ita tamen, cum aut à nobis euocatur, aut à clementiæ noſtræ veneratione diſcedit. Si quis ergo poſthac contra vetitum ſibi curſum publicum illicita temeritate præſumpſerit, motum in ſe noſtræ manſuetudinis excitabit.

[a] *Cornicularius eſt officialis qui præeſt cornib. ſecretarij, vt ſcribit Caßiodorus li. 11. Variar.*
[b] *al. additur,* quæ.
[c] *Ecl. li.* 57. *t.* 17.
[d] *De curſu publico multa Alciat. hic nõ aſpernãda, itidẽ & Budæus in anno. poſte. ad Pandectas.*
[e] *Ecl. lib.* 5. *titu.* 1.
[f] *Angaria eſt quà curſus publicus diſpoſitus eſt, parangaria alio uerſum. Cuia. hic.*
[g] verò.
[h] præterea.
[i] reſpublicę, *in quib. manuſ. i. ciuitates.*
[k] *al.* ſubminiſtrant.
[l] *Veredi ſunt publici equi curſuales: Parauerédi vidẽtur eſſe maiores equi agminales, quos vulgò Paraſfredos vocant. Cu. ad hũc tit.*
[m] *al.* Impp. Arca. & Ho. AA.* P.P.
[n] *Euectiones diplomata ſiue codicillos, quib. curſu publico vtẽdi facultas datur, eſſe tradit Cuiac. quæ & ſynthemata & combinæ & tractoriæ dicuntur.*
[o] eodem.
[p] prudentiã.
[q] *al.* Impp. Hono. & Th. AA.
[r] *Vide Caßiodorum lib.* 4. *&* 5. *Variar. epiſt.* 4.
[ſ] ſi quis.
[t] *al.* Imp. Th. Coſ. A.

7. Iidem Auguſti.

IN omnibus prouincijs veredorum quarta pars reparetur. ſtabula autem vt impenſis publicis extruantur, contra rationem eſt: cum prouincialium ſumptu, in quorum locis ſtabula conſtituta ſunt, citius arbitremur apparanda, & vtilius ſit tam publico, quàm his, quos ſtercus ||animalium pro|| ſuo ſolatio habere concedimus.

8. Imppp. [a] *Valent. Grat. & Valens* Auguſti Floro Com. R.P.

VT agendi itineris poſſit eſſe moderatio, deni veredi per dies ſingulos ex vtraque parte dimittantur: pœna quinque librarum auri minimè defutura contra eos qui ſtatuta noſtra [b] neglexerint.

Faciendæ euectionis copia omnibus iudicibus denegetur, excepto præfecto prætorio, & officiorum magiſtro. Bart.

9. Imppp. [c] *Gratianus, Valentin. & Theod.* Auguſti* P.P.

IVdicibus faciẽdæ euectionis copiam denegamus: cum id tantùm noſtro numini [d], & tuæ ſedi, necnon [e] viro illuſtri magiſtro officiorum ſit reſeruandum: cum neque præfecto vrbi, nec magiſtris militum, nec ducibus, nec vicarijs, nec cuiquam [f] alij præter memoratas duas poteſtates à nobis hoc conceſſum ſit [g]. His enim [h] tantùm ambulandi facultatem iudices ex ſuo arbitrio præbituri ſunt, quos in tranſmiſſionem publicarum functionum perſecutores viderint conſtitutos: ſcituri, ſi definitionem noſtram exceſſerint, ſe quidem vigintiquinque auri libris, officia verò quinquaginta eſſe multandos.

10. Iidem Auguſti Philagio.

GRauiſſimæ pœnę acerbitate propoſita, euectionum contractus, animalium quoque publicorum merces, & emẽtis & diſtrahẽtis coercitione prohibemꝰ.

11. Iidem Auguſti Cynegio.

NVllus euectione vtatur priuatus, tametſi valuerit impetrare.

12. Imppp. [i] *Valent. Theod. & Arcad.* AAA. Cynegio.

QVoniam veredorum quoque cura pari ratione [k] tractanda [l] eſt: ſexaginta libras auri ſella cũ frenis, ſexaginta ||itidem|| auerta [m] non tranſeat: ea conditione, vt ſi quis pręſcripta moderaminis imperatorij libramenta tranſcenderit, eius ſella in fruſta cædatur: auerta verò fiſci iuribus deputetur, exceptis auri centenarijs [n], quæ neceſſarium [o] eſt ab hippocomis [p] in ſolitis ſacculis reportari.

Non debent ruſtici qui hippocomi appellantur, perducendo equos per publicum curſum indigna ſpoliatione vexari. Bart.

13. Iidem Auguſti Floro.

NOn patimur hippocomos per eos qui veredis vtentur, indigna ſpoliatione vexari. ſi quidem nonnulli veredarij [q] ſaga eorum dicuntur auferre, vel præcidere. quocirca per omnes iudices & curioſos [r] miſerabilis remoueatur [ſ] iniuria: ſcientibus cunctis quòd ſi obſeruata non fuerit noſtra ſanctio, non ſolum damna reſarcire, verumetiam notam & multam qui neglexerit, ſubire cogetur.

14. Iidem Auguſti Potamio.

PVblici curſus exhibitio ſecundùm locorum conſuetudinem vel curialibus vel cohortalibus debet committi, vel his qui [t] ſuo periculo ab eminentiſſima præfectura ſub competenti cautela excipiunt.

15. Impp. [u] *Arcad. & Honor.* AA.

SI quis vel pro vna mutatione veredum ſuperducendum eſſe crediderit, in quadruplum ſuperductorum [x] animalium pretium fiſci iuribus [y] inferat.

16. Iidem [z] Auguſti Remitheo duci.

HIs tantummodo vtendi curſus publici facultas cõceſſa eſt, qui legati de diuerſis gentibus ad noſtram clementiam properare feſtinant.

17. Iidem Auguſti Lucentio.

NEmo mulionem mutationibus deputatum, vel per ſolicitationem, vel per receptionem [a] ſubtrahere audeat, decem libras argenti pœnæ nomine inferre reformidans.

18. Iidem Auguſti Meſſalæ P.P.

ANimalia publica dum longè maiore [b] ac periniquo pretio pabula æſtimantur, per mancipes atque apparitores apertè vexatur. ne id contingat, ſublimitas tua diſponat, vt nec pabula mutationibus deſint, nec

[a] Imp. Valentin. A.
[b] *al. additur,* lege.
[c] Impp. Leo & Anthemiꝰ.
[d] nomini.
[e] nec verò.
[f] cuidam.
[g] eſt.
[h] etenim.
[i] *al.* Imp. Leo A.
[k] impetratione *al.* moderaminis imperij.
[l] contractanda.
[m] *Quid ſit auerta, explicat Budæus in titu. ad legem Cornel. de fal.*
[n] *Ornamenta erant veredorum auertis applicita.*
[o] neceſſe.
[p] *Hippocomi dicuntur ſtabularij, ſeu equorum curatores.*
[q] veredarijs.
[r] *Qui curam totius publici curſus gerunt.*
[ſ] moueatur.
[t] quos.
[u] *al.* Imp. Zeno A.
[x] ſupradictorum.
[y] virib. *quod magis probat Cuia. quia in lib. veter. frequentius reperitur.*
[z] *al.* Idem A.
[a] *al.* obreptionem.
[b] minore.

Prouinciales vltra quàm iuſtitiæ ſinit ratio, prægrauentur. Dat. 15. Kal. Decemb. Stilichone & Aureliano Coſſ.

19. Iidem *Auguſt. & Theod.* A. Septimio Procur. Afric.

COmperimus prouinciales & pabula & pecuniã pro ‖curſu‖ equorum curſualium ſolenni ratione conferre, & extrinſecus etiam parauer edorũ onere prægrauari. Prouinciarum igitur rectores procurent, ne vmquam curſus publicus veniat in querela, & occaſio deceptionis curiales[a] vel prouinciales animalia indebita præſtare compellat. Dat. 7. Kal. Apr. Rau. DN. Theodoſio A. I. & Rumorido Coſſ.

[a] curialis.

Nullus dux poſtquàm ducatum ſuum intrauit, vti debet curſu publico, ſed iumentis proprijs. Bar.

20. Iidem Auguſti Anthemio.

NEmo ducum ingreſſus ſemel prouinciã ſuam, poſtmodum ‖in‖ itineribus faciendis curſu atque angarijs ipſe ‖ſiue‖ ſuum [b] vtatur officium, ſed expeditionem militarem iumentis proprijs exequatur. De cohortalinis [c] etiam officijs eadem lege ſancimus, ne quis ex his per prouinciam ſuam diſcurrens, veredo vti conetur in poſterum, cùm ſacra prohibitu ſanctione cognoſcat. Quòd ſi quis ducum, vel apparitorum, vel cohortalium officiorum temerario animo ea quæ decernimus, contemnenda putauerit: per ſingula animalia quibus vſus fuerit, ſingularum librarum auri illatione multabitur. Dat. 4. Non. Aug. CP. DD. NN. Honorio VII. & Theodoſio II. AA. Coſſ.

[b] ſuo vtatur officio.
[c] corhortalib.

21. Impp. *Theod. & Valent.* Auguſti.[d]

NVllus [e] penitus [f] cuiuſlibet ordinis ſeu dignitatis, vel ſacroſancta eccleſia, vel domus regia tempore expeditionis excuſationem angariarum ſeu parangariarum habeat.

[d] *al.* Imp. Anaſtaſius A.
[e] *Ecl lib. 5. tit. 1. ex li. 56. tit. 17. c. 21.*
[f] *Coniũge cũ l. 11. §. de ſacro ſan. eccl. & l. 2. de quibus mune. vel præſtat. nem.*

22. Imp. *Leo*[g] A.* P.P.

CVrſum [h] ambularem [i] ab omni Orientali tractu, necnon ab his ciuitatibus aliarum regionum, quarum inſtructio tui culminis meminit, tolli amputarique decernimus: ita tamen vt in tranſitu fortiſſimorum militum quando noſtra ſerenitas diſpoſuerit ex alijs ad alia eos loca deduci, euectioneſq; animalium ſecundũ conſuetudinem a noſtra fuerint ſerenitate conſecuti, & in armorum tam confectione quam tranſlatione ſeruatã conſuetudine, in profectione quinetiam legatorum, animalium dominis qui ea ſolent accepta mercede locare, præbenda penſio, arcę tui culminis imputetur, tractorias videlicet animalium ſuper memoratis cauſis nulli alij iudici, cuiuſcumque ſit dignitatis, niſi tuo tantummodo culmini, faciendi licentiam patere decernimus.

[g] *al.* Iuſtinus.
[h] *Ecl. ibi.*
[i] *Quidam legunt* clabularem. *eſt autẽ clabula vehiculi genus, de quo vide Cuiacium hic.*

23. Imp.[k] *Anaſtaſius* Auguſtus.

IVbemus nemini licere cuiuſcumque ſcholæ, vel officij, vel militiæ ſeu conditionis per totius Orientalis tract⁹ partes, ob quamcumque cauſam proficiſcenti ſeu redeunti, ſupra vnum veredum vnumque parauer edum, cum euectione tamen iudiciali mouere: niſi ſpecialis [l] ei præſtita ſit noſtræ ſerenitatis quantitatem animalium continens euectio: exceptis proculdubio his qui pecunias publicas deuehunt: cùm in hac parte ſine noſtra quoque ſpeciali auctoritate tanta conueniat animalia moueri, quanta tranſuehendæ pecuniæ ſumma & eius tuitio depoſcit: quinquaginta librarum auri his feriendis condemnatione, quicumque noſtra iuſſa quolibet modo ſeu tempore violauerint, ſeu violare conceſſerint.

[k] *al.* Iuſtinianus.
[l] ſpecialiter.

DE TRACTORIIS[m], ET ſtatiuis,

Tit. LII.

1. Imppp.[n] *Theod. Arcad. & Honor.* Auguſti.

TRACTORIAE [o] cum ſtatiuis ſolitis tantummodo biduum tempus accipiant: nulli verò penitus cum neceſſarijs ſibi perſonis præbeantur, niſi his tantummodo, qui animalia [illegible] ſacro vitui neceſſarios [p] proſequuntur: ita tamen, vt his dimiſſis in tractoriarum corpore, quinque dierum numerus adſcribatur: vt nullus vltra [q] hoc temporis ſpatium ad reſidendum in quo libitum fuerit loco, copiam nanciſcatur. Dat. 7. Kal. Septemb. CP. Arcadio A. II. & Rufino Coſſ.

[m] *Tractoria duplomata ſunt quæ dantur miſſis vel euocatis à principe curſu publico vtentibus, adſcriptis etiam ſtatiuis. i. diuerſorijs & mãſionibus, quibus alantur ſumptu publico. Cuiac. hic. al.* tractorib⁹ & ſtationarijs.
[n] *al.* Imp. Cõſtantin. A.
[o] Tractatores.
[p] neceſſatio.
[q] intra.

DE APPARITORIBVS PRÆFECTORVM prætorio, & priuilegijs eorum,

Tit. LIII.

1. Imp.[a] *Valentin. & Valens* Auguſti Mamertino P.P.

PRAEFECTVRAE [b] cornicularios, qui annis ſingulis exeunt, poſt trãſactos corniculos noſtram adorare purpuram volumus: quo honore perfunctis, cùm iam miſſionem tenuerint [c], liberum otium damus, vt ad ſuſceptionem vel cuiuſlibet neceſſitatis officium minimè deuocentur. Dat. 3. Ka. Feb. Med. Valentin. & Valente AA. Coſſ.

[a] *al.* Imp. Leo A.
[b] *Ex C. T. lib. 12. ti. 10. l. vni. confer. valde enim immutata eſt.*
[c] *Id eſt, obtinuerint, vt alias ſæpius.*

2. Iidem Auguſti Zoſimo præſidi Epiri nouæ.

PRæfectianos [d] ad perniciem prouincialium exactionibus in prouincijs, vel potius lucris & quęſtibus ſuis ſeſe immiſcere vetamus: prætereà vel horreorum gerere cuſtodiam, vel curiarum [e] ius atque arbitrium ſibi præſumere ‖ his denegamus [f] ‖. Horum ſi quis præſentis legis temerator exiſtat, volumus eum competenti motu & indignatione percelli. Dat. 14. Kal. Decemb. Mediolan. Valentiniano & Valente IIII. Auguſtis Coſſ.

[d] Præfectiarios.
[e] curarum, *in C. T. ti. ne præfectia. exacto. etc. ex quo hæc lex ſumpta eſt.*
[f] *Abſunt à C. Th.*

Cornicularij primiſcrinij & numerarij præfecti prætorio ſortita laborum requie priuilegijs hic inſertis gaudent. Bart.

3. Impp.[g] *Theod. & Valent.* Auguſti Zoilo P.P.

COrnicularij & primiſcrinij, numerarij inſuper qui in officio tuæ ſublimitatis per ordinem obſequijs militiæ terminatis, deſideratam laborum requiem ſortiuntur: pro multis erga rempublicam ſudoribus, ab omnibus indictionibus tam militarium quam ciuilium iudicum ſemper habeãtur immunes, & ciuilium tantũm iudicum, non etiam militarium iuriſdictioni ſubiaceãt. Huic ſanctioni addendum eſſe cenſemus, vt ſi quis præfectianus [h] dum militat, vel poſt depoſitum cingulum, ſine teſtamento quod legibus comprobatur, nulliſque ab inteſtato ſucceſſoribus derelictis, fati munus impleuerit: omnes eius patrimonij facultates prouiſione magnificæ tuæ ſedis non fiſci iuribus, ſed arcæ tui culminis rationibus vindicentur. Scriniarijs autem ‖&‖ exceptoribus, cæteriſque qui in officio tui culminis merent [i]: cùm in legione prima adiutrice noſtra militant, audientiam tantummodo in cauſis in quibus pulſantur, tuæ celſitudini deputamus. In prouincijs verò commorantes, rectoribus earum eos reſpondere iubemus, niſi publicum officium aliquod eis iniunctum ſit.

[g] Imp. Anaſtaſius A.
[h] præfectiarius.
[i] inhærent.

DE APPARITORIBVS PRÆfecti vrbis,

Tit. LIIII.

Qui adminiſtrauerunt officia, officio finito principis purpuram non adorant. Bart.

1. Imppp. *Grat. Valent. & Theod.* Auguſti Principio P.P.

PRAETER eos qui de officio eminentium poteſtatum, numero ſtipendiorum & curriculis euolutis, vrbiſque præfecturæ, ſerenitatis[k] noſtræ annis ſingulis attingere purpuram venerarique præcepti ſunt: nulli prorſus eorum qui prouincialia officia peregerint, tranquillitatis noſtræ muricem adorare ſit liberum, omnium ſuffragiorum obreptione ceſſante. Dat. 14. Kal. Octob. Aquil. Arcadio A. & Bautone V.C. Coſſ.

[k] *al.* ſeueritatis.

2. Impp.[l] *Honor. & Theod.* Auguſti Palladio P.P.

QVicunque [m] illuſtris vrbanæ ſedis apparitor clandeſtina fraude piſtorem concuſſerit, accuſatus atq; conuictus, perpetui [n] paniſicij nexibus addicetur. Dat. 7. Ka. Ian. Rau. Honorio A. XI. & Conſtantio II. V.C. Coſſ.

[l] *al.* Impp. Arcad. & Honor. AA.
[m] *Ex lib. 14. ti. 5. l. vlt. C. T. ex quo hic quædam ſunt detracta.*
[n] perpetuis, *in C. T.*

DE [o] APPARITORIBVS MAGISTRORVM militum, & priuilegijs eorum,

Tit. LV.

[o] *Ecl. lib. 7. tit. 6.*

1. Impp. *Valent. & Valens* Auguſti ad Artemium correctorem.

QVI ſeſe in officijs magiſtrorum equitum ac peditum militare monſtrauerint, ab omni nominationis iniuria excuſentur. Dat. 13. Ka. Octob. Aquil. ACC. XV. Kal. Nouemb. Salerni, Diuo Iouiano & Varroniano Coſſ.

2. Iidem

2. Iidem AA.[a] Mamertino P.P.

QVi [b] in officio magiſtrorum equitum ac peditum militiam ſortiti ſunt: ordinis ſint militaris.

3. Impp. *Theod. & Valent.* AA. Baſſo [c] P.P.

PRobari apparitores magiſteriæ poteſtatis neque curiales in aliquo officio, neque cohortales, neq; cenſibus adſcriptos volumus [d].

Numerarij illuſtrium completa militia, & principatus munere functi gaudent priuilegijs hic inſertis. Bart.

4. Iidem AA. Apollonio.

NVmerarios virorum illuſtrium magiſtrorum militum tam præſentalium quàm Orientalium, qui ordine & ſtipendijs militiæ fuerint decorati, exeuntes, tribunis prætorianis partis militaris, ſudoribus eorum beneficium deferentes, ſociari præcipimus: ita videlicet, vt poſt completam militiam ab omnibus indictionibus tam militarium quàm ciuiliũ iudicum ſemper habeantur immunes. principatus verò munere functos, tribunis vigilum militaribus aggregari volumus.

5. Imp. *Anaſtaſius* [e] * magiſtro officiorum.

EOs qui in officijs veſtris [f] merentes, ſtatutorum tantummodo numero inſerti ſunt, fori præſcriptione muniri: cæteros verò qui ſupra huiuſmodi numerũ militare noſcuntur, quaſi nec militãtes, & apud illuſtriſſimas præfecturas, & apud clariſſimos [g] prouinciarum rectores de quolibet pulſari & conueniri, & ſine cinguli præſcriptione reſpondere negotio ſancimus.

[a] *al.* Impp. Theod. & Valent. AA.
[b] *Ecl. lib. 7. ti. 6. ex lib. 56. ti. 17. c. 30.*
[c] Ariouindo magiſtro militum, in *No. T. titu. 14. l. 4. Vnde hæc lex deſumpta eſt. §. probari aũt.* *al.* Imp. Martianus A.
[d] *Multa tum in principio tum in fine c Nou. T. detracta sũt: ſed ea integra extat.*
[e] *al.* Zeno.
[f] *al.* noſtris.
[g] viros clariſſimos.

DE APPARITORIBVS PROconſulis & legati [h],

Tit. LVI.

1. Imppp.[i] *Valent. Theodoſ. & Arcad.* AA. ad Flauium Proconſulem Africæ.

OFFICIO quod tuis meritis obſecundat' non curialem [k] quenquam, nec ex cæteris corporibus volumus aggregari: at ſi qui erũt inter apparitores huiuſmodi, reſtitui eos munijs debitis mox iubemus.

2. Impp.[l] *Arcad. & Honorius* AA. Dominatori Proconſuli Africæ.

APparitioni tuæ & legatorum quadringentos cenſuimus deputandos de his dumtaxat, quos eſſe ſibi detractos reipublicæ membra non queruntur.

3. Impp. *Arcad. & Honor.* AA.

IN proconſulari [n] prouincia officium proconſulare poſtulet quod exigere conſueuit, nec alienis ſe partibus impudenter inſerat.

[h] legatis.
[i] Imp. Conſtantinus A.
[k] naturalem.
[l] *al.* Imppp. Valen. Valẽs & Gra. AAA. Procõſuli Africæ.
[m] *al.* Iidẽ AA.
[n] prouinciali.

DE APPARITORIBVS comitis Orientis,

Tit. LVII.

1. Impp.[o] *Theod. & Arcad.* AA.

IN officio comitis Orientis nõ amplius quàm ſexcenti apparitores habeãtur, quos quidem publicis neceſſitatibus nouimus abundè ſuppetere [p].

[o] *al.* Imp. Zeno, *al.* Theo.
[p] ſufficere.

DE COHORTALIBVS [q], PRINCIpibus, cornicularijs, ac primipilarijs,

Tit. LVIII.

1. Imp. *Conſtantinus* A. edicto ſuo ad Afros.

OMNES ſtationarij [r] neque ſuperexactionem audeant [s], neque carcerem habeant, néve quis perſonam, licet pro manifeſto crimine, apud ſe habeat in cuſtodia, ſciens quòd ſi tale fuerit commiſſum, capite puniẽdus eſt. P.P. 6. Id. Maij Carthag. Conſtantino A. IIII. & Licinio IIII. Coſſ.

Nullus iudex volentem militare approbare debet ſine ſacra approbatoria. Bart.

2. Impp. *Conſtantin. & Conſtans* AA. Tauro P.P.

NVllus iudicum quemquã ſine ſacra probatoria probare audeat, vel prouehere. Excipimus tamen officia prouincialia curſus publici ſolicitudinem ſuſtinentia. nec enim tanto muneri adminiculum denegari publica permittit vtilitas [t]. Dat. 6. Kalend. Ian. Med. Acc. VIII. Id. Iul. Datiano & Cereale Coſſ.

[q] *Cohortales ſunt officiales præſidum vel conſulariũ & correctorum.*
[r] *Stationarij ſunt ex cohortalibus.*
[s] *al.* habeant.
[t] auctoritas.

3. Impp.[a] *Valentin. Valens, & Gratian.* AAA. Feſto conſulari Syriæ.

SOlita cohortalibus Syriæ priuilegia, quæ à diuo Diocletiano porrecta ſunt atque conceſſa, nos quoq; porreximus: ac iubemus eos non ad ſolicitudinem baſtagæ [b], non ad functionem nauiculariam deuocandos, nõ inuitos curialibus cœtibus adſcribendos: verum peracto labore militiæ, paſtus primipili [c] competenti ſedulitate functione tranſacta, prærogatiuam [d] his recuſationis offerimus. Dat. 6. Non. Oct. Valentin. & Valente AA. Coſſ.

4. Iidem AA. & *Gratianus* A. Probo P.P.

OFficia rectorum prouinciarum tuæ magnificentiæ literis volumus admoneri, vt ſuſceptos in officio proprio vel probatos, cohortium nomine, vel [e] legionum priuilegijs exiſtiment inſerendos [f]. Dat. 16. Kal. Iun. Modeſto & Arintheo Coſſ.

Habens plures filios, debet cohorti ſiue collegio cui eſt adſtrictus, vnum ad ſeruiendum deputare, alterum ſuæ patriæ. Bart.

5. Iidem [g] AA. Modeſto P.P.

QVicunq; per Oſroenam [h] primipilarius maiore lætatur numero filiorum, vnum loco ſuo veluti hæreditario iure ſubſtituat, alterum pro amore patriæ, Ædeſenæ [i] curiæ tradat obſequijs: cæteris qua [k] voluerit militia prouiſurus. Sin autem duos tãtum procreauerit: cohorti ſatisfacere cogatur, & curiæ. Quòd ſi vnum procreauerit, eundem ordini patriæ reſtituat, nullo contra hanc formam beneficio valituro. Damus ſanè [l] licentiam tam patribus eorum, quàm ipſis qui huius legis auctoritate ciuitatum obſequio aggregantur, vt ſi quos curiales patrocinio principalium inuenerint excuſari [m], in mediũ proferant: vt & ipſi ſimilibus officijs deputati, pareant [n] impetratis.

6. Imppp.[o] *Gratian. Valen. & Theodoſ.* Auguſti Neotherio P.P.

SI apparitor defugerit criminoſus, edictum quo reuocari poſſit, adiecta conditione legibus ſubſequatur: cui niſi fuerit ſatisfactum, merito in latitãtem a iudice pro qualitate peccati ſententia proferetur. Veniam enim talibus non permittimus nec indulgentijs crimina ſubleuamus. Dat. prid. Id. Iun. Med. Arcadio A. I. & Bautone Coſſ.

7. Imppp.[p] *Valentin. Theodoſ. & Arcad.* Auguſti Tatiano P.P.

ORdinariorum iudicum apparitores, qui vel ſpeculatorum vel ordinariorum attigerint gradum, nullo annorum numero, nulla ſtipendiorum contemplatione laxentur, priuſquam primipili paſtum digeſta ratione compleuerint. Quòd ſi ante debitum locum, qui huic functioni habetur obnoxius, vel ægri corporis labẽ, vel defeſſæ ſenectutis extrema ad impetrandam quietem crediderit prætendẽda, non prius otio cõdonetur, quàm omne quod primipilo debetur, expẽderit. Eos etiam qui pro ſceleribus ſuis ſoluto militiæ cingulo addicuntur infamiæ: ne integro peculio ſub hac occaſione lętentur, ita condignæ vltioni eos volumus ſubiacere, vt functioni quoque quæ extremæ militiæ debetur, nihil ex eorum facultatibus ſubtrahatur. Dat. 3. Non. Maij, Mediol. Timaſio & Promoto Coſſ.

8. Impp.[q] *Arcad. & Honor.* AA. Euthymio Vic. Aſiæ.

SPeciebus primipilaribus adærandis eadem pretiorum taxatio ſeruetur, quæ in venalibus publicis poterit reperiri. Dat. 5 Kalen. Mart. CP. Arcadio IIII. & Honorio III. AA. Coſſ.

In Illyrico centum apparitores ſingulis iudicibus obſecundent, & non vltra. Bart.

9. Iidem [r] AA.

PEr Illyricum (in quo plurima ac maxima neceſſitatũ publicarum emolumenta officijs conſtat præſidalibus expediri) centeni numero ſingulis iudicibus obſecundent: nec vltra hunc modum vel ad militiam vllus adſpiret, vel conniuentia iudicum perſeueret. Adhibendi autem ſunt ad huiuſmodi miniſteriorum obſequia, non illi qui vano militiæ nomine immania lucra ſectẽtur, ſed qui neceſſitatem officij ſolicitudinib. debitis exequãtur.

10. Iidem AA. & *Theod.* A. Anthemio P.P.

QVicumq; chartas, vel tabulas, vel quodcunq; aliud miniſterium cohortalis optauerit, non antè [s] accedere permittatur, niſi eius nomen matriculis receptum primitus fuerit: pœna propoſita his, qui contra ſtatuta cœleſtia crediderint ſuſcipiendos aliquos, aut quodlibet eis [t] officium iniungendum. Dat. 16. Kal. April. CP. DD. NN. Honorio VII. & Theodoſio II. AA. Coſſ.

11. Impp.[u] *Honor. & Theod.* AA. Anthemio P.P.

[a] *al.* Impp. Arcad. & Honor. AA.
[b] *Baſtaga munus erat ferẽdi res neceſſarias ad exercitum. Alc. al.* baſtagiæ. *al. vtrunq; deeſt.*
[c] *Primipilum hic accipi pro annonæ militaris exhibitione et cura, tradit Cuiac.*
[d] *al.* poſt primipili cõpetẽti ſedulitate functionẽ tranſactã. *ſed rectior videtur excuſa lectio.*
[e] & legionũ, *ex Græcis legit Cuiac.*
[f] inferendos.
[g] Imppp. Valentinianus, Valẽs & Gratianus Modeſto P. P. *in C. Th. li. 12. tit. 1. l. 79. vnde hæc lex deſumpta eſt.*
[h] Oſdroenã, *in Cod. Th. al. aliter.*
[i] *Sic legitur in C. Th. al.* Oſdroſenæ. *ſed Aedeſſa eſt vrbs prouinciæ Oſroenæ. Cuia. hic.*
[k] quã voluerit militiam.
[l] autem.
[m] excuſatos.
[n] careant. *ſed excuſa lectio cõfirmatur C. T. in quo hæc additur ſubſcriptio,* Dat. 3. Non. Dec. Antiochiæ poſt coſ. Gra. A. III. & Equitij V.C.
[o] *al.* Impp. Honor. & Theo. AA.
[p] *al.* Imp. Theod. A.
[q] *al.* Imp. Valentin.
[r] *al.* Idem A. & Martia. A.
[s] antecedere, *al.* antea cedere.
[t] eius.
[u] *al.* Imp. Leo A.

SI quis ex grege cohortalinorum, vrgente criminis inſectatione ſtipendijs fuerit exemptus, aut otio traditus [a] quietis artibus immoretur, aut ſi ad priſtina ſacramenta precum miſeratione maluerit repedare: indultum noſtræ maieſtatis oraculum ampliſſimæ tuæ ſedi offerat allegandum. Dat.14.Kalen.Mart.CP.Honorio X.& Theodoſio VI.AA.Coſſ.

[a] tributus.

12. Impp.[b] *Theod.& Valent.*AA.Iſidoro P.P.

SI cohortalis [c] apparitor, aut obnoxius cohorti, ad vllam adſpirauerit dignitatem: ſpoliatus omnibus impetrati honoris inſignibus, ad ſtatum priſtinum reuocetur: liberis etiam in tali ‖eius‖ conditione ſuſceptis, fortunæ patriæ mancipandis. 1 ¶ Quòd ſi quis ex his auſus fuerit vllam affectare militiam, nulla præſcriptione temporis muniatur, præter eam ſcilicet, quæ ex triginta [d] annis colligitur: ſed ad conditionem propriam retrahatur: nec [e] ipſe, vel liberi eius poſt talem ipſius ſtatum procreati, quod cohorti debetur, valeāt declinare. 2 ¶ Sed nec ad aliam cohortalinus vel cohortalini filius audeat adſpirare fortunā, cui maiorum ſuorum exemplá præiudicant. 3 ¶ Sed etiam cunctos, qui diuerſarum rerum negotiationibus detinentur, trapezitas [f] ſcilicet, vel gemmarum argentíque veſtiúmve venditores, apothecarios etiam, cæteroſque inſtitores aliarum mercium, quibuſcunque ergaſterijs adhærētes, iubemus à prouincialibus officijs remoueri: vt omnis honor atque militia à contagione huiuſmodi ſegregetur. Dat.3.Non.April.Conſtantinop.Iſido.& Senat.Conſſ.

[b] *al.*Imp. Zeno A.
[c] *C.The.* 12.1.188.
[d] *Legendum,* quadraginta *vt in C. T. & meo vet. manuſc. Contius.*
[e] ne ipſe.
[f] *Trapezitas eos dici, qui menſas conficiunt & vendunt, non aūt menſarios, argentarios, & nūmularios, Ruſſard. hic notat.*

13. Iidem AA.Florentio P.P.

NVllum ex primipilaribus, nullum ex principe cohortalis officij, vel ad aliam poſſe militiam adſpirare, vel miniſterijs ſibi contra publicam vtilitate blandiri, vel ad quamlibet aliam dignitatem ad præiudicium [g] præteriti ſtatus accedere concedimus. Quòd ſi contra hanc tam ſaluberrimam formam, vel reſponſa cœleſtia, quædam militia aut dignitas audacter eliciatur: pro ingeſtis haberi, etiam ſi ſpeciali adnotatione noſtræ indulgentiæ eam obtinuiſſe videatur: nec adſertionem ei quoquo modo patere, qui ſe memoratis artibus publicæ ſtudet commoditati [h] ſubtrahere: ſed ſtatim ciuitatis, vnde oriundus eſt, curiæ tradi præcipimus.

[g] apud iudicium.
[h] commoditate.

14. Imp.*Leo* [i] A.Conſtantino P.P.

QVíſquis cohortalibus adhuc obſequijs obligatus, vel regimen prouinciæ, vel cingulum cuiuſlibet militiæ vel dignitatis [k] quoquo modo meruerit: ante omnia contra licitum vſurpatis impetratis ve careat, etiamſi vltronea noſtra liberalitate ius gerendę prouincię, vel militiæ ſeu dignitatis cuiuſpiam ſibi iactauerit fuiſſe delatum. dehinc vniuerſis ſolatijs cōditionis quam ſpreuerat [l] defraudatus, ne quid eorum omnino per ſe vel per interpoſitam perſonam poſſit acquirere, primipili tantùm [m] munus implere cogatur: mox curialibus ciuitatis in qua natus eſt, in diem vitæ ſuæ functionibus inhæſurus [n]: ita ſcilicet, vt [o] etiam hi qui poſt impletā talem militiam quodlibet militię dignitatisve genus affectauerint, curiæ ‖patriæ‖ ſuæ reſtituantur. Dat.6.Kal.Ian.CP.Leone A.IV.& Probiano Coſſ.

[i] *al.* Anaſtaſius A.
[k] *al. additur,* ſuæ.
[l] ſperauerat.
[m] tantummodo.
[n] manſurus.
[o] vt &.

DE APPARITORIBVS præfecti annonæ,

Tit. LIX.

1. Imppp.[p] *Valens, Gratia. & Valent.*AAA.

APPARITORES vrbanæ præfecturæ annonario officio ſeſe non inſerant [q]: ſed apparitorum æmulatione ſecreta, miniſterio ſuo annonæ præfecturæ fungantur.

[p] *al.*Imp.Antoninus A.
[q] inferant. *v. l.4.ſ.prox.tit.*

2. Impp.[r] *Arcad. & Honorius* AA.

PRæfectus annonæ canonem qui ad officium ſuū pertinet, per compulſores ſuos exigat: & cum officio ſuo retineatur obnoxius, qui ad implendum canonem deuotionis ſuæ exactionem non oſtenderit.

[r] *al.*Imp. Cōſtantinus A.

DE DIVERSIS OFFICIIS, ET APparitoribus iudicum, & probatorijs [s] eorum,

Tit. LX.

[s] probatoribus.

1. Imppp.[t] *Valent.Valens, & Gratianus* Auguſti Seuero mag.militum.

[t] *al.*Imp.Cōſtantinus A.

SI quando præfectus pretorio vel vicarius, aut rector prouincię ſignificauerit eum, qui chartis ac ratiocinijs publicis inuenitur obnoxius, ad præpoſitum caſtri ac militum tranſiſſe: retractus illi adſignetur officio, ‖à [a]‖ quo ad neceſſitatem præſtandi ratiocinij deuocatus [b]: in reiecti [c] verò locum is potiſſimum deſtinetur, cui meritorum adſtipulantur [d] inſignia. Dat.10.Kal.Ian. Gratiano A.II. & Probo Coſſ.

[a] *al.deeſt.*
[b] denotatur.
[c] reuocari.
[d] aſſignātur.

Reſolutus à militia, ad eandem non adſpirabit ſine licentia principis.

2. Impppp.[e] *Grat.Valent.Theodoſ.& Arcad.* Auguſti Euſignio P.P.

NVllus ex his quos claruerit militia reſolutos, indebita denuo ſacramenta ſine Auguſti [f] affatibus ſuſcipiat. Si quis autem id per obreptionē fortè meruerit, quinque librarum auri multetur incōmodo. Dat. prid.Id.Iul.Med.Honorio NB.P.& Euodio Coſſ.

[e] *al.*Imp.Cōſtantinus A.
[f] Auguſtis.

3. [g] Iidem Auguſti Euſignio P.P.

NVllus apparitor amplitudinis tuæ, vel de officijs palatinis ad eam prouinciam ex qua oriundus eſt, vel in qua collocauerit larem, vel qui iam in huiuſmodi officio fuerit commoratus, obtentu publicę neceſſitatis, vel executor priuati negotij dirigatur. Etenim officij [h] tuæ celſitudinis primiſcrinius [i] tres libras auri fiſci vtilitatibus ſine dilatione perſoluet, ſi ſtatuta fuerint temerata. Apparitor verò qui huic ſe muneri paſſus eſt deputari, militia ſpoliabitur. Hęc verò pœna etiam cæteris irrogata eſt, vt ſi domeſticus, aut protector, aut ſtator [k], vel agens in rebus, vel palatinus vtriuſq; officij, vel ad eandem prouinciam in qua natus eſt, vel ad eam in qua collocauerit larem, cum huiuſmodi vſurpatione perrexerit: matriculis quidem exemptus ipſe qui ſe voluerit mitti, auri libram vnam fiſci iuribus inferre cogatur [l]. adiutores verò officiorum, ‖&‖ palatinorum, ac numerarij comitum illuſtrium virorum, ſiue actuarij, libram auri fiſci iuribus ſoluant, niſi ſtatuta fuerint cuſtodita. Dat.2. Non. Decemb.Med.Honorio NB.P.& Euodio Coſſ.

[g] *al.*Idem A. & Iuliā. Cæſ. *P.P.
[h] officio.
[i] primiſcrinijs.
[k] ſtrator.
[l] cogetur.

4. Imppp.[m] *Theod.Arcad.& Honor.*AAA.

QVi vel exiguam rei familiaris ſubſtantiā habent, militare in apparitorum [n] numero non vetentur.

[m] *al.*Imp. Iulianus A.
[n] iam apparitorum.

5. Impp.[o] *Honor.& Theod.*AA.Graccho P.V.

QVicunq; apparitores ob culpam vel negligentiam fuerint iudicato diſcincti [p], ‖iam‖ ad nullam militiam habeant facultatem adſpirandi: nec ex reſcripto his vllus aditus reſeretur, quos congruit pœnæ grauiſſimæ ſubiugari, ſi contra inhibita quoq; ſacratiſſimis conſtitutis aſpirare contempſerint [q]. Dat.8.Kalend.Aug. Rau.Honorio X.& Theo.VI.AA.Coſſ.

[o] *al* Imppp. Gra.& Valet. & Theodoſ. AAA.
[p] diſtricti.
[q] præſumpſerint.

6. Impp.[r] *Theod.& Valent.*AA.Hierio P.P.

IN his officijs, id eſt, virorum ſpectabilium proconſulis Aſiæ, comitis Orientis, præfecti Auguſtalis, & vicariorum, quos etiam monuimus ſub 30.[s] interminatione librarum auri, nemo aliter admittatur niſi eum emiſſa ſacri ſcrinij probatoria conſecrauerit. Quòd ſi quis ‖talis [t]‖ ſub tua fuerit abdicatione [u] conuictus: profecto [x] irritis his quæ vetita contrectauerit, etiam congruam indignationem incurret. Dat.10.Kal.Iul. Nicomediæ DD.NN. Theod.XII.& Valente II.AA.Coſſ.

[r] *al.*Impp.Arcad.&Hono. AA.* P.P.
[s] *al.*viginti.
[t] *al.deeſt.*
[u] iudicatione.
[x] profectò quod vetito cōtrectauit.

7. Iidem AA. Anatolio mil.

AD ſplendidioris priuilegia militiæ, poſteaquā priorem continuo labore compleuerint, eos venientes admittemus, qui ea [y] voto adipiſcendi honoris crediderint expetenda [z]: non eos qui ſtudio exercendę cupiditatis ambierint, vt velut in meliori fortuna poſiti, aut ea ſcelera quæ prius commiſiſſe doceātur, occultent, aut alia deinceps poſſint impunè committere.

[y] eam voto.
[z] expetendo.

Duces & apparitores, & limitanei caſtrorum ſub officiorum magiſtro conueniuntur. Bart.

8. Impp.[a] *Leo & Zeno* AA.Ioanni mag.offic.

VIros ſpectabiles duces, eorumque apparitores, necnon limitaneos, caſtrorumq; præpoſitos, tantummodo ex ſublimis tui judicij ſententia conueniri, nec alijs ſubiacere iudicibus præcipimus: illuſtribus ſcilicet ac magnificis viris magiſtris militum conſuetudine ac poteſtate, ſi qua ad limites aliquos Orientis, Thraciarum & Illyrici, ex longo tempore hactenus obtinuit, reſeruata.

[a] *al.*Imp.Theodoſius A. magiſtro officiorum.

9. Iidem

9. Iidem AA. Hilario mag. officiorum.

PRobatorias memorialium & agentium in rebus, cæterorumq́ue nihilo minus apparitorum prætorianæ per Orientem ampliſſimæ præfecturæ, eorum etiam qui in diuerſorum iudicum officijs numerantur, ex ſacris probatorijs ſolito more militiæ ſacramenta ſortiri decernimus: non paſſim, nec licenter[a], ſolis auctoritatibus[b], vel ſacrarum militarium literarum exemplaribus, ſed ex authenticis tantum ſacris probatorijs manu noſtra ſubſcriptis, & noſtro arbitrio prçſtandis, ita vt nullus his dolus aut fraus poſſit annecti. de his etiam qui ſunt veræ & catholicæ fidei, iubemus admitti. Aliter verò militantes, niſi ex his ſint, quos ſolis auctoribus apparitioni aggregari vetuſta conſuetudo perdocuit: detecta fraude cuiuſcunque accuſandi ſtudio, non ſolùm mendaci carere militia, ſed & proſcriptionis ſtylũ[c] ſubire decernimus, & bonorum omnium amiſſione multamus.

[a] ne liceret, *al.* nec latenter.
[b] *Auctoritatem à ſacris literis distinguit: & etiam auctoritas ſenatus à S. C. differebat. quemadmodum ex Cicerone in princip. lib. 3. de Orat. epiſto. Cælij ad Ciceronem, & Dione lib. 55. conſtat.*
[c] ſtylo.

10. Iidem AA. Erithrio P.P.

HAc ſanctione decernimus, vt in poſterum nemini licentia ſit edendi exemplaria his qui ſociandi ſunt cuicunque militiæ, quam ſine diuinis probatorijs adipiſci non poſſunt, ſed periculo primatum vniuſcuiuſque officij ipſas authenticas‖ſacras,‖quæ diuinam noſtrç pietatis continent adnotationem cum ſubſcriptione adminiſtrantium, ſub quorum iuriſdictione conſiſtunt, his qui militare volunt, præſtari: exemplaribus videlicet eorum cum ſubſcriptione eorundem iudicum apud ſingula quoq; officia, prout conuenit reſeruandis[d]. Quamuis autem manifeſtum ſit de huiuſmodi probatoriarum obſeruatione excepta eſſe cæterorum iudicum officia, tamen ne vlla‖ei‖ignorantiç relinquatur occaſio omnium officiorum quibus neceſſe eſt per ſacras probatorias militiæ ſociari, notitiam‖in‖ſacris apicibus ſubdendam eſſe cẽſuimus. Sub hac igitur obſeruatione omnes qui ſiue in hoc ſacro palatio noſtro, ſiue in alijs quibuſcumque officijs deinceps militare cupiunt, qui tamen (vt dictum eſt) non poſſunt pro tenore ſacrarum cõſtitutionum, vel veteri conſuetudine, niſi præcedentibus[e] ſacris probatorijs militiæ ſociari, ſicut ſubiecta[f] notitia demonſtrat[g], adipiſci præcipimus, ſcientibus his qui ex aliqua parte præſentis noſtræ ſerenitatis legis formam conniuentia vel negligentia quadam colludere[h] tentauerit, nõ tantùm amiſſione bonorum omnium, ſed etiã capitis periculò, vtpote crimini falſitatis obnoxios, ſemet‖ipſos‖ eſſe plectendos. ¶ Et eſt notitia‖hæc[i]‖: Scrinij memoriæ probatoriæ agentium in rebus, palatinorum‖ſacrarum[k]‖largitionum[l], rerum priuatarum partis Auguſtæ. Item ſcrinij ſacrarum epiſtolarum ſic: in officijs virorum illuſtrium præfectorum prætorijs[m] Orientis & Illyrici, & vrbi, officij proconſulis Aſiæ & Africæ, officij comitis Orientis, officij præfecti Auguſtalis, officij comitis diuinarum domorum, officij vicariorum Thraciæ, Ponti & Aſiæ & Macedoniæ, & Theſaurenſium claſſis. Item ſcrinij ſacrorum libellorum ſic: officij virorum magiſtrorũ militum vtriuſque[n] præfecti Orientis & Illyrici, inuitatorum, admiſſionalium[o], memorialium, omniumq́ue pædagogorum[p], cellariorum, menſorum, lampadariorum eorum qui in ſacris ſcrinijs deputati ſunt, decanorum partis Auguſti,* & curſorum partis Auguſtæ, officij virorum ſpectabilium ducum Palæſtinæ & Meſopotamiæ, nobilis comitis Phœniceſeos, Corſenæ[q], Syriæ, & Auguſtæ Euphratenſis, Arabiæ, & Thebaidis, Libyæ, Pentapoleos, vtriuſq; Armeniæ, vtriuſque Ponti, Scythiæ, Myſiæ[r] primæ, ſecundæ, Daciæ, Pannoniæ, officij virorum ſpectabilium comitis Ægypti, Pamphyliæ, Iſauriæ, Lycaoniæ, & Piſidiæ.

[d] obſeruandis.
[e] præſentib⁹.
[f] ſubnexa.
[g] demonſtratur.
[h] vel colludio.
[i] *Abeſt à quibuſdam lib.*
[k] *Abeſt à pleriſ. lib.*
[l] *additur in quib. lib.* palatinorum.
[m] prætorio.
[n] *Emẽdat Cuiac.* militię in præſenti, Orientis, &c.
[o] amiſſionalium.
[p] pędagogiorum.
[q] Phœniciæ Oſdroenæ, *legit Alcia. hic, Cuiac. emendat,* noui limitis Phœnices, Oſdroenæ.
[r] Mœſiæ.

DE[s] EXECVTORIBVS, & [t] exactoribus.

Tit. LXI.

[s] *Ecl. li. 7. ti. 4.*
[t] vel.

1. Impp. *Arcadius & Honor.* AA. ad prouinciales & ad proconſules.

NE per diuiſas prouinciarum partes aut palatinus exactor accederet, aut illuſtrium virorum apparitor vagaretur, vel militaris terror inferret formidinem: hac lege ſancimus, vt omnes memorati intenti ſint ad prouinciæ rectorem, & cum eo agant: illo inſiſtente[u], diſponente, & agnoſcente, & ſuo periculo rem peragant,‖&‖ impleant[x] vniuerſa. Datum 17. Kalen. Iul. Mediol. Olybrio & Probino Coſſ.

[u] *al.* cõſiſtente.
[x] impleatur.

2. Iidem AA. Andromacho P.V.

QVicumq;[a] ex palatio noſtro cuiuſlibet tituli ad prouincias commeauerit, compulſor, exactor, admonitor, portitórve præcepti, agens in rebus, vel palatinus, vel apparitor illuſtrium poteſtatum: hoc tãtum poteſtatis arripiat, quod mandatum curiæ[b] ſuæ ſpecialiter approbatur, nec quod iniũctum alteri fuerit, collegij iure præſumat: ne[c] dum hoc ſibi inuicem mutui officij licentia partiuntur, agant cuncti, quod ſingulis credebatur. Dat. prid. Id. Iul. Med. Olybrio & Probino Coſſ.

[a] *Ecl. ex li. 56. tit. 17. c. 53.*
[b] curæ.
[c] ne quod iniunctũ alteri fuerit collegij iure alter præſumat vſurpare.

Exactor intra annum debet oſtendere quid exegit: & ſi non exegit, cauſam denotare cur non exegit, alias punitur. Bart.

3. Impp. *Honor. & Theod.* AA. Palladio P.P.

SIue[d] ex prætoriano officio, ſiue illuſtris comitiuæ ſacrarum largitionum, necnõ & rei priuatæ noſtrç‖militiæ,‖vel ex quacunq; apparitione ad quamcunq; neceſſitatem profligandam quis fuerit deſtinatus, ſciat ſe intra anni metas debere collectis ratiocinijs ad propriũ iudicem remeare, eiq́; ſuam efficaciam oſtendere, & quid‖in‖eius inſtãtia exactum fuerit, quidve in debitis habeatur, & penes quos reſederit, vel cuius culpa, aut qua cauſa in eadem prouincia fuerit derelictũ. Quòd ſi exacto ſpatio anni in eius religionis viſceribus prædator inſidiãs[e], deprehenſus fuerit remorari: tunc abſolutus cingulo militiæ abijcietur, primoribus[f] eius militię decem librarum auri multa propoſita[g] ſi redire diſſimulet: & per vices[h] officiorum ligatus ferreis nexibus, cura prouincialis officij ad debitum mittatur examen: nec ei liberum ſit, vt hoc ſç priuilegio aut occaſione defendat, quòd ſibi aliud negotium, vel aliam neceſſitatem pòſt iniũctam eſſe cauſetur, cum hiſdem licentiam auferamus in eadem prouincia continuare exactionem. Dat. 10. Kalend. Octob. DN. Theod. A. VII. & Palladio Coſſ.

[d] *Ecl. ex li. 56. tit. 17. c. 54.*
[e] inſidens.
[f] prioribus.
[g] appoſita.
[h] *al.* vires.

4. Iidem[i] AA. Ioanni P.P.

NVllam poſſeſſionem alterius pro alienis debitis publicis vel priuatis præcipimus conueniri. Dat. 5. Id. Iul. Rau. Honorio XIII. & Theodoſ. X. AA. Coſſ.

[i] *al.* Imp. Zeno.

5. Impp.[k] *Honor. & Theodoſ.* AA. Voluſiano P.P.

COntra noſtra prçcepta ſi quiſquam vetito‖aç temerario[l]‖ auſu exactionem[m] audebit, licebit prouincię moderatori eundem correptum ad ſublimitatis tuæ iudicium ſub proſecutione[n] dirigere, & licebit prouinciali, ſi[o] probetur obnoxius executor[p] cõtra vetitum exactionem ſibi vindicans, temeritatẽ legitimè repellere.

[k] *al.* Imp. Anaſtaſius A.
[l] *Abſunt à quibuſ. lib.*
[m] executor, *in Vet. lib. al.* exactionem exercere.
[n] *al.* proſcriptione.
[o] etiamſi, *in quib. lib.*
[p] executoris, *& poſtea,* vindicantis.

6. Imp. *Zeno*[q] Arcadio P.P.

SAncimus, vt eum cui ex iudicio tui culminis quocunque modo, ſiue ſtudio numerariorum aut tractatorum, vel ipſorum iuſſu, qui pro tempore ampliſſimæ tuæ ſedis adminiſtrationem ſuſcipiunt, exactio publicarum pecuniarum iniungatur, minimè prius liceat aliam ſolicitudinem gerendam ſuſcipere, quam reuerſus iniunctæ ſibi cauſæ reſponſum præbuerit. Si tamen ita ſors tulerit, vt in ea prouincia ad quam exequendi cauſa publici negotij aliquis proficiſcitur, aliqua quoq; cauſa ſit exequenda, non prohiberi vnum eundemq́; executorem ab hac vrbe regia proficiſcentem, duorum ſimul, non[r] plurium negotiorum executionem ſuſcipere, dum ipſi[s] quoque tertij non ſit iniungendi‖licentia‖ antequam de ſuperioribus reſponſum portauerit. Executoribus his qui ſecundam, ſiue ſimul duas, vel etiam tertiam cauſam paſſi fuerint exequendam ſuſcipere, non ſolùm cinguli & bonorum ſuorum amiſſionem, verùm etiam perpetui exilij ſupplicium ſubituris. Eandem hãc pœnam numerarium quoque, & eius adiutores, ad quorum curam quod violatum eſt pertinet, formidare.

[q] *al.* Iuſtinianus A.
[r] vel.
[s] ipſe.

V I I.

QVilibet executor diuinæ iuſſionis prætorianivè præcepti id prius inſinuare præſidi debet, vt is inquirat an ſit in eo vitium aliquod falſi, aut legibus aduerſum aliquid, & an per obreptionẽ impetratum ſit. Executio autem fit ſcripto vel ſine ſcripto propoſitis ſacris Euangelijs, & præſentibus poſſeſſoribus omnibus, & vnà cum prçſide inquirentibus, qui & opem executori ferent, ſi res digna videatur. Sed ſi quid manifeſto in ea falſi vel illegitimi deprehenderit, ſuſpendet exactionem, & relationem mittet ad principem per agentem in rebus, vel ad ſedem eius à quo res proceſſit. Et interim executor quidem cautionem præſtabit pro rei qualitate: reus perſonalem, ſe ſiſti puta, idque ſine vlla impenſa. Debet

enim executor indemnem eum præſtare quem conuenit, ſi temerè forſitan eum conuenerit. quã cautionẽ niſi pręſtiterit, impunè ab eo quem conuenit repelletur. Præſes ipſe vel alius ad quem iuſſio dirigitur, cautionem exiget ab executore pro rei qualitate. Sed & ſi potuerit quis executionẽ repellere, & repulerit, debet præſes executorem reſtituere, & ab eo cautionem exigere perſonalem, & rem deferre. quod ſi negligat, tam ipſe quàm ſuum officium, isve ad quem literæ miſſæ ſunt, de ſuo indemnitatem conuento præſtabit durante vel depoſito magiſtratu. Conſtitutio excipit eos qui nomine tributorũ obligati ſunt. Quòd ſi pretio victi præſides non inquirant, qua de re ſuperius diximus inquirendum eſſe, etiam ſi negligẽtia hic tantùm argui videatur, & rei familiaris damnum patientur & magiſtratu eijcientur, & circa ſalutem periclitabuntur. Omnis autem lex Præf. prætorio prius inſinuari debet, deinde in prouinciam tranſmitti, & portitori dari aureos ſex, præſide curante per omnes ciuitates ſuæ prouinciæ legem promulgari ſine vlla impenſa præſidis vel defenſorum vel portitoris. Et ſi quis ex ea re quid perceperit, in duplum tenetur, & magiſtratus dignitatẽ amittit, officialis officium.

DE LVCRIS ADVOCATORVM, ET concuſſionibus officiorum ſeu apparitorum,

Tit. LXII.

1. Imperator *Conſtantinus* A. ad Ælianum proconſulem Africæ.

SI quis[a] à ducenarijs, vel centenarijs, vel fiſci aduocatis læſum ſe eſſe cognoſcit, adire iudicia, & probare iniuriam non moretur: vt in eum qui conuictus fuerit, competenti ſeueritate vindicetur. Dat.[b] Kalen. Nouemb. Treuer. Conſtantino A. IV. & Licinio IV. Coſſ.

2. Idem A. Eubulidæ Vic. Africæ.

PRæter ſolennes & canonicas penſitationes, multa à prouincialibus indigniſſimè poſtulantur ab officialibus & ſcholaſticis[c], non modò in ciuitatibus ſingulis, ſed ‖etiam‖ manſionibus, dum ipſis & animalibus eorundem alimoniæ ſine pretio miniſtrentur. Prouinciales itaq; cuncti iudices tueãtur, nec iniurias multas tranſire permittant. Dat. 3. Kal. Iul. Leontio & Saluſto Coſſ.

3. Imperatores *Arcadius & Honorius* AA. Pompeiano Procon. Africæ.

QVotiens compulſor arguitur in deprędatione conuictus, etiam[d] non conſulta clementia noſtra pœnam ſubeat legibus competentem. Dat. prid. Kal. Ian. Med. Stilichone & Aureliano Coſſ.

4. Impp. *Honor. & Theod.* AA. Adriano P.P.

CVrialibus & nauicularijs, omnibusq;[e] corporibus ita ſubueniri[f] volumus, vt nihil apparitoribus vniuerſorum iudicum liceat, quod ad prędam prouincialium pertinet.

[a] *Coniunge l. 3. ſ. de exact. & l. 3. ſ. de aduocat. fiſci.*
[b] *al.* D. 6. Id. Nou. Treueris. Acc. XV. Kal. Mar. Carthagine, Cõſtantino A. IV. & Licinio IV. Conſſ.
[c] *Id eſt, aduocatis, vt hic interpretatur Cuia. & multis auctoritatib. cõfirmat.*
[d] etſi.
[e] omnibus quoque.
[f] ſubuenire.

DE PRIMIPILO[g],

Tit. LXIII.

1. Impp.[h] *Valeria. & Gallien.* AA. Domitio.

COMMODA primipilatus[i] poſt adminiſtrationem incipiunt deberi. & ſi is qui ea percipere debuit, prius rebus humanis eximatur, hæredibus petitio ſalua ſit.

[g] *Primipilus eſt decurio primæ cohortis: regit autẽ quatuor centurios. Veget. ſed Theodor⁹ Hermopolit. li. 9. tit. 9. Primipilum definit annonam quæ datur primipili centurionibus; vt inter milites diſtribuatur. Vide hic Alc.*
[h] *al.* Imp. Gordianus A.
[i] primipili.

2. Impp. *Dioclet. & Maximian.* AA. Alexandro.

OBtentu nominis primipili, ciuiles actiones ad alios iudices transferendæ non ſunt.

3. Iidem AA. Domnæ.

VTilitas publica præferenda eſt priuatorum contractibus, & ideo ſi conſtiterit fiſco ſatisfactum eſſe ob cauſam primipili, poteris obligatam tibi poſſeſſionem dotis titulo petere, vt ſatis doti fieri poſſit.

Solum ex cauſa primipili filius non exiſtens, hæres patris poteſt conueniri pro patre, in alijs verò ſecus. Bart.

4. Iidem AA. Dionyſio.

CVm ex ſola primipili cauſa liberos, etiam ſi patribus hæredes non exiſtant, teneri diuus Aurelianus[a] ſanxerit: ſi neque ſucceſſiſtis patri veſtro, nec quicquam ex bonis eius tenetis: conſequens eſt, à paternis creditoribus vos non conueniri.

[a] *al.* Traian⁹

PVBLICÆ[b] LÆTITIÆ VEL CONSVLum nuntiatores, vel inſinuatores conſtitutionum, & aliarum ſacrarum vel iudicialium literarum, ex deſcriptione, vel ab inuitis ne quid accipiant immodicum,

Tit. LXIIII.

[b] *Eclo. lib. 59. tit. 17.*

1. Imppp. *Gratian. Valentinian. & Theodoſ.* AAA. Floro P.P.

QVICQVID[c] noſtrorum vnquã nuntiari cœperit proſperorum, vt[d] bella ſi deſinunt, ſi oriuntur victoriæ faſtus[e], ſi honor datus fuerit regalium[f], vel conſulum, vel trabearũ, compoſitæve pacis erit offerenda tranquillitas, ſi ſacros vultus inhiantibus fortè populis inferimus, hoc ſine immodico pretio nuntiari excipiq; ſancimus: actum[g] eſſe iubemus caſtiſſimum, indigentibus nõ numerarijs[h] eſſe præbendum: iudices ſtatuimus eſſe ſolicitos, ne turpi colludio quæratur ex miſeris pretium gaudiorum. Quòd ſi id ſacrilega fuerit diſſimulatione violatum, &[i] accipiẽtem pudoris fortunarumq; manebit excidium, & cogentem par pœna multabit, & officium[k] triginta librarum auri vexatione quatietur. Dat. 4. Non. Feb. CP. Merobaude II. & Saturnino Coſſ.

[l] II.

COnſtitutio[m] vult ſingulas prouincias inſinuatoribus ſacrarum literarum vel generalium Cõſtitutionum vel publicorum commonitoriorum vel ſtatuarum ſex duntaxat ſolidos dari, & ab eo qui amplius acceperit, quadruplum reddi, hoc inhibente præſide & Epiſcopo & primoribus ciuitatis, omniq; tam ciuili quàm fiſcali adminiculo, niſi velit Epiſcopus in principis indignationem incurrere. Præſes bonis & dignitate & ciuitate multari. Curet autem officium nec deſcriptionem fieri ex ijs cauſis vltra ſex aureos, nec ab inuitis, & ab accipiente quadruplum inferri. At cùm ciues ſeipſos volũt deſcribere operis publici vel frumẽti coemẽdi cauſa, & hoc ſibi cõcedi à principe petunt, nihil oportet lędi ex hac cauſa, ne ſacerdotes indignationem eandem incurrãt, præſides dignitatem amittant & publicentur: officium in corpus torqueatur, niſi principi detulerint, quicquid contra hãc conſtitutionem fuerit admiſſum. poſſunt enim deſcripti reſiſtere deſcribentibus: vel ſi nequeant reſiſtere, licet eis inuocare præſidem, & deferre principi. Sed non oportet patres ciuitatum vel ſitonas vel ſuſceptores ex reditibus quos habẽt in manu, quidquã præbere, ſed eorum quantitatem deſtinatæ neceſſitati ſeruare debent. Quòd ſi pręſes violarit, de ſuo eos reditus implebit. Fiſcales enim & ciuiles res imminutas ſeruari neceſſe eſt.

[c] *Huc pertinet l. vnic. libr. 8. tit. 4. C. T.*
[d] ad.
[e] *Ex veter. li. emendat Cuiac.* faſtis, *ſic enim legitur in lib. Aured.*
[f] regaliũ trabearum, *in lib. Aured. & ita emendat Cuiac.*
[g] getulum iubem⁹ eſſe caſtiſſimũ: indices nummarios eſſe prohibemus. *ita ex C. T. & lib. manuſ. emendat Cuiac. & nũmarios interpretatur lucri auidos.*
[h] indicib. nõ nummarijs.
[i] in.
[k] officio.
[l] *Ecl. li. 7. tit. 6. ex li. 56. tit. 27. c. 67.*
[m] *Hæc lex eſt epito. 2. part. 26. conſt. Græca ſ. de epiſc. aud. quã ſuo loco reſtituimus.*

CODICIS DOMINI IVSTINIANI SAcratiſſimi principis ex repetita prælectione,

FINIS.